DAVIDIS HUMII

DE

# FAMILIA HUMIA

WEDDERBURNENSI

LIBER.

EDINBURGI:—M.DCCC.XXXIX.

PRESENTED

TO THE

# Abbotsford Club

BY

JOHN MILLER.

THE

# ABBOTSFORD CLUB,

M.DCCC.XXXIX.

## President.

JOHN HOPE, Esquire.

Right Hon. The Earl of Aberdeen.

Adam Anderson, Esquire.

Charles Baxter, Esquire.

5 Robert Bell, Esquire.

Robert Blackwood, Esquire.

Bindon Blood, Esquire.

Beriah Botfield, Esquire.

James Burn, Esquire.

10 William Bowie Steuart Campbell, Esquire.

Hon. Henry Cockburn, Lord Cockburn.

John Payne Collier, Esquire.

James Crossley, Esquire.

John Dunn, Esquire.

15 Rev. Alexander Dyce, B.A.

Hon. John Hay Forbes, Lord Medwyn.

John Black Gracie, Esquire.

David Irving, Esq. LL.D.

James Ivory, Esquire, Solicitor General.

20 Hon. Francis Jeffrey, Lord Jeffrey.

James Kinnear, Esquire.

George Ritchie Kinloch, Esquire.

David Laing, Esquire.

Rev. John Lee, D.D.

25 William Hugh Logan, Esquire.

James Lucas, Esquire.

William Macdowall, Esquire.

John Whitefoord Mackenzie, Esquire, *Treasurer.*

James Macknight, Esquire.

30 James Maidment, Esquire.

Theodore Martin, Esquire.

John Miller, Esquire, M.D.

William Henry Miller, Esquire, M.P.

Rev. James Morton, B.D.

35 Robert Nasmyth, Esquire.

Robert Pitcairn, Esquire.

Edward Piper, Esquire.

John Robertson, Esquire.

Right Hon. Andrew Rutherfurd, Lord Advocate.

40 Andrew Shortrede, Esquire.

John Smith, Youngest, Esquire.

William B. D. D. Turnbull, Esquire, *Secretary.*

Edward Vernon Utterson, Esquire.

Right Hon. Sir George Warrender, Bart.

# PREFATORY NOTICE.

The number of unpublished works, of an early date, relating to the genealogy or history of noble or distinguished families in Scotland, is very inconsiderable; and while the interest of such works is seldom of a limited kind, they are no less valuable as preserving details illustrative of the general history of the country. Thus, a recent historian* quotes "a curious MS. history of the family of Wedderburn, at Wedderburn-house, which gives some minute and interesting particulars regarding the murder of De la Bastie." The manuscript history alluded to is but little known, from having been preserved in a private repository, accessible only to the friends of the family; but having obtained the use of it, for this purpose, through the kindness of David Milne, Esq. younger of Milnegraden, advocate, the work is now printed for the first time, and it is hoped

* Tytler's History of Scotland, Vol. V. page 128.

that it will be considered as an acceptable contribution to the Abbotsford Club.

The slaughter of De la Bastie is the most important event, connected with the general history of Scotland, recorded in this work, and is peculiarly interesting, as the statements here given are said to have been derived from persons who were concerned in the deed. It will probably excite some surprise that, under such circumstances, the author should have found any difficulty (as appears from page 33) in ascertaining the exact date when this occurred, as well as that which led to it, the execution of the Chamberlain, Lord Hume, and his brother. The date of these events has been variously stated. According to Lesley, with whom modern writers agree, the Chamberlain was beheaded on the 8th, according to Buchanan, on the 11th, whilst in the Annals of Balfour, it is alleged to have taken place on the 26th of October 1516. The author of this work agrees with Buchanan as to the day of the month, but postpones it until the following year, an error of which he is conscious, but unable to correct. The murder of De la Bastie has generally been supposed to have happened on the 19th of September 1517; in this work it is placed on the 20th; but from the more authentic source of the Treasurer's Accounts, as appears from the extracts published by Mr Pitcairn in the appendix to his Criminal Trials, we are enabled to fix the date decidedly to the 17th of that month. The attentive reader of Scotish history will probably notice other errors in the present work, which modern investi-

gation may enable him to rectify; as at page 10, where the merit of seizing Robert Graham, the assassin of King James the First, in Lammermuir, is attributed to one of the family of Hume, while we learn, from the Chamberlain's Accounts, that this capture was made in the wilds of Mar by two Highland chieftains, James Stewart Gorme, and Robert Duncanson, the ancestor of the ancient family of Robertson of Strowan.* Notwithstanding such blemishes, several historical points will be found to be elucidated in this work; yet its chief value consists in the notice of manners and modes of thinking in Scotland, and especially on the Borders, recorded by one who lived sufficiently near the times to render his testimony appreciable.

The author's autograph manuscript is not known to exist, nor has any other transcript been discovered than the one preserved at Wedderburn-house, which has been followed in this edition. It consists of sixty-five closely written pages, in a hand apparently of about the middle of the seventeenth century, and is thus indorsed:—"This wes written and doubled by John Law writter in ed[r] and the marginall notes upon it wer written by the hand of the deceast Mr william hog advocat father to the deceast Lord Harcarse and given by the said John Law to the Laird of wedderburn younger." As the marginal notes are merely running titles, frequently in English, it has not been thought worth while to print them. The errors of the tran-

* Tytler's History of Scotland, Vol. III. page 312.

scriber have unfortunately not been carefully corrected, though they are rarely of sufficient importance to interfere with the meaning. In printing, a few words have been introduced between brackets [ ], where the manuscript has been worn, or where the transcriber appears to have omitted them; and a letter has occasionally been changed or introduced, where the blunder was very evident: perhaps it will be thought that more of such alterations would have been proper.

A translation, not very accurately made, probably sometime during last century, and still in manuscript, has been occasionally quoted by authors. There is great reason to believe that this was taken from an early copy of the work, before the author had made many alterations, and increased it with much additional matter. A passage of our text, at page 13, lines 27, 28, and 29, which is somewhat obscure, from the transcriber having omitted or changed some words, may be elucidated by the following extract:—" He, too securely trusting to the swiftness of his horse, *as he was passing by the man whom he had at first dismounted*, whether by accidental fall of his horse, or that he was transfixed with the man's spear, or by the cutting of his houghs, it is uncertain which, he fell into the hands of the enemy." After the account of the gallant conduct of the fourth David Hume, of Wedderburn, before the Castle of Wark, in page 37, the following, which is not to be found in the Latin manuscript, is added by the translator:—" After his return, the King, as a reward for his services and extraordinary behaviour, gave him

permission to carry, as his crest, in all times coming, *a Unicorn's head gorged with an imperial crown*, being part of the royal bearing, and the word, Remember, for his motto; likewise a gold chain which the King himself had worn." For the word *arx* in line 26, page 38, *cross* is substituted in the translation; and as it is more probable that a cross was erected as a monument of slaughter than a tower, it is not unlikely that the transcriber of the Latin manuscript has written *arx* instead of *crux*. At page 61, line 7, *amore* is translated *love of God*, showing that the word *Dei* has probably been omitted.

The writer of this work was David Hume of Godscroft, the well known author of the History of the House and Race of Douglas and Angus. He was the second son of Sir David, the seventh of the Barons of Wedderburn, whose deeds are recorded in these pages, and much of what is known of his early life will be found interspersed in the account which he gives of his brother, the eighth baron. He was born, it is usually supposed, about the year 1560. In examining the records of the University of St Andrews, we find that David Hume was incorporated as a student in St Leonard's College in the year 1578; and, from the correspondence of time, there is no reason to doubt that this was our author, who afterwards designated himself by the title of *Theagrius*, or of Godscroft, the name of his property, which he is said to have adopted instead of Gowkscroft, as it was formerly called. Previous to this time he had distinguished himself by his taste for elegant literature. He

has preserved a Latin poem, written when fourteen years of age, and refers, with some satisfaction, to the presage which Buchanan, the *facile princeps* of modern Latin poets, formed from his early effusions. After the period embraced in the following work, Hume appears to have become a dependant of the Earl of Angus, and with him was engaged in that event, known in Scotish history by the name of the Raid of Ruthven. When the chiefs of the party to which he belonged were driven into England, Hume accompanied them, and, under pretence of pursuing his studies, but probably as an agent of Angus, went to, and resided some time in London. On returning to Scotland, he rejoined Angus, with whom he remained for three years, until the death of the latter in 1588; after which no further notice is found of him until 1605, when he appeared as an author. The subject of his first essay was the proposed union of England and Scotland, in favour of which he wrote, as Bishop Nicholson says, in a clear Latin style. A second essay on this subject was prepared by him, though not printed, and, it is said, is still to be found among the Sibbald and Wodrow collections of MSS. He afterwards engaged in the controversy between Episcopacy and Presbytery, having James Law, Archbishop of Glasgow, and William Cowper, Bishop of Galloway, as his opponents. He also published some Latin poems under the title of "Lusus Poetici," which were afterwards incorporated into the Deliciæ Poetarum Scotorum. His Scotish feelings were roused, like those of several of his countrymen, ever sen-

sitive to what they supposed derogatory to the honour of their country, by some remarks of Camden, to which he prepared, but did not publish, a reply.

The History of the Family of Wedderburn was written during the year 1611, though, it is probable, additions were afterwards made to it. In this he appears to have investigated the deeds of his ancestors with zeal, and to have carried his researches into the authentic sources of history as far as they were then open to enquirers. The subject seems to have been one on which he laboured with delight, and his natural feelings of respect for his progenitors will form a ready excuse, if he be found too often to fall into the language of panegyric. The narrative is frequently rambling, and the not very original arguments, by which he endeavours to extenuate the errors of his predecessors, or to throw blame on their opponents, will be found the least agreeable parts of this work, and will probably be considered as allied to those "interminable remarks and digressions," for which his History of the House of Douglas and Angus has been blamed by the latest historian of Scotland.

He is, however, best known by the History of the House and Race of Douglas and Angus, which, from a dedication to King Charles I., prefixed to a manuscript copy of the first part, preserved in the Advocates' Library, and signed by the eleventh Earl of Angus, he appears to have arranged and completed from a plan drawn out by the tenth Earl, the father of the dedicator,

at the command of King James VI. This work, which has generally been supposed to have employed him during the period from 1625 to 1630, but which was probably finished soon after the death of King James, was originally written in the language then spoken by the higher orders in Scotland, or, as he calls it, in *comely Scottish*, and, in this form, appears to have been highly approved of by the Earl of Angus, who states, in the above mentioned dedication, that Hume had "acquitted himself of that charge with that candour which well befitted a faithfull and unpartiall wryter." It was not, however, thus sent forth to the world. It appears, from the correspondence* of Drummond of Hawthornden, that the work was published by a gentlewoman, who, having ventured her whole fortune upon it, probably thought it necessary to adapt it more to the taste of the party which then was the most numerous and most powerful in this country. The work was turned more nearly into English, and probably some things suppressed or altered, for Drummond represents parts as "extreame puritanicall," and the Earl of Angus (by this time Marquis of Douglas) was so much displeased with it, that he appears to have intended to give the gentlewoman "some satisfaction for her copyes," to cancel some sheets, and to put others in their place. In the meantime, he had applied to the Privy Council to lay an arrestment on the

* Archæologia Scotica, Vol. IV. page 97.

sale of the books, but which was afterwards discharged.* The events of the times probably prevented the family of Douglas† from taking any farther steps in the matter. The book was printed at Edinburgh by Evan Tyler, printer to the King's most excellent Majesty, 1644; some copies are found with the date of 1648, "to be sold by T. W. in London;" while others are to be met with, having an entirely different title, "A General History of Scotland, from the Year 767 to the Death of King James, containing the Principal Revolutions and Transactions of Church and State, with Political Observations and Reflections. By David Hume of Godscroft. London, printed for Simon Miller, at the Starr, in St Paul's Churchyard, 1657." A second and improved edition, in duodecimo, was published by Ruddiman, in 1748.

It is uncertain at what time Hume died, though it was probably about the year 1630, as his son, Dr James Hume, in a

* 30 Julij 1646.—Sederunt,

| | | |
|---|---|---|
| CASSILLS, PR. | DALHOUSIE. | CLERK REGISTER. |
| MAIRSHALL. | BALMERINO. | ADVOCAT. |
| SOUTHERLAND. | BURLIE. | TREASURER DEPUT. |
| GLENCAIRNE. | | JUSTICE CLERK. |

The Lords of Secreit Counsell dischairges heirby the arrestment layed upon the Bookes of the Historie of Douglas and Angus, at the instance of Archibald Lord Angus, to the effect the same may be vented and sold for the use of Anna Home and Mr Johne Home, Minister at Ecklls, at whois charges they wer printed.—*Decreets of the Privy Council of Scotland.*

† The members of the Abbotsford Club will soon have an opportunity of judging, from the Records of the Presbytery of Lanark, about to be presented to them by Mr Robertson, whether the Marquis of Douglas had cause in after life to adopt a more favourable opinion of "puritanicall" principles.

work, printed at Paris in 1633, assumed the title of Theagrius. This son was the author of several treatises on mathematical subjects, and appears to have had a sufficiently high opinion of his own talents, as he informs his reader, "si tu prends la peine de lire ce petit discours; et le bien considerer, je sçay bien que ton etonnement se changera en approbation, et trouveras que ce petit livre surpassa tous les autres, autant que le jour surpassa en clartè la nuit, et la lumiere les tenebres." The daughter of David Hume, Anna, the gentlewoman alluded to in the letters of Drummond quoted above, was also an authoress, having published at Edinburgh, in 1644, the Triumphs of Petrarch, in English verse. She is said to have translated her father's Latin poems into English verse.

NOBILISSIMO AC POTENTISSIMO

## ALEXANDRO HUMIO COMITI,

ET

## GEORGIO WEDDERBURNIO, FRATRI,

DAVID HUMIUS, S. D.

Non putem opus eſſe, nobiliſſime chariſſimeque, ut rationem reddam, cur majorum res memoria conſecrare cogitarim aliquando, aut etiam orſus ſim; hoc dicendum, cur deſtiterim. Erat illud recti et recta volentis animi, hoc inconſtantiæ aut negligentiæ videri poſſit: ergo diluendum, ſed paucis verbis defungar. Senſi id agi, alij meditatum jam opus, etiam congeſtam materiam, forte et jacta fundamenta, et ſurgere aliquatenus ædificium, ne tam iniquus ſim, ut occupem hanc gloriolam, aut quantulamcunque cuiquam præripiam. Juvero potius, qua poſſim, excitaveroque, et quamvis properanti ſtimulos addidero. Nimis lente, fatear, mihi agit quod non peregit. Sed et vos una adhortandi ne vobis deſitis; multum in veſtra manu poſitum eſt, penes vos monumenta rerum et ſcripta ſunt, nec ille aliunde veritatem eruerit. Excutienda hæc vobis [ſunt; con]gerenda ſuggerendaque opifici materies, ſi quid ab illo egregi[um] expetitis, eo

enixius quo vos propius res attingit, ut quos hic [ad honor]es ducere voluit Deus: ne per vos ſtet quo minus honorati ipſi ſitis, aut minus nobilitata poſteritas, aut nota orbi majorum ingenia, indoles, virtus in moribus imitanda, aut fugiendi etiam, qua lapſi ſunt, errores; utilis imprimis res, et, ſi qua mortalibus, ſatagenda. Piguit aliquando me, cum noſtratum hiſtorias percurrerem, tam raros noſtros occurrere, nempe vix unum aut alterum, eoſque tenui mentione ac diluta, quorum haud adeo tenues res geſtæ eſſent; [videlicet] egregia illa adverſus hoſtem fortitudo, magnanimitas, clementia, erga amicos liberalitas, munificentia, comitas, in verbis fides, in religione pietas, in principem obſervantia; quippe non ulla patriæ amantior gens, nec quæ ſe illi magis devoverit, aut vitam crebrius impenderit. Vos taceri hæc eo magis pigeat, ac ne deinceps taceantur curatote; do ego, quæ nunc licet, præludia ac tentamenta, quam præſtari id poſſit ſane decore, forte et ſplendide; et mihi hæc edendi finis, cætera tacere fas eſto: is ſufficerit qui in hoc eſt, qui et operi par, et cui opus fortaſſe decentius. Valete, et avorum virtutem, quantum vellem, vel æquate vel augete, nec illis indecores, et poſteris ornamenta.

Octavo Cal. Auguſti MDCXI.

## AD DAVIDEM HUMIUM WEDDERBURNIUM,

### EX FRATRE NEPOTEM.

Positurus tibi ante oculos majorum tuorum imagines, non vereor, quanquam et vereor, ne aut ingratum hoc cuiquam fuerit, aut parum neceffarium videatur, aut non tam decorum habeatur, mihi præfertim, quem ea res eodem modo attingit, feu laus ab iis proveniat, feu probrum. Sit inepti fæculi ea fecuritas ut nec fciant unde prognati fint, nec curent; ut quibus ftet nec virtutes imitari, nec vitia fugere. At qui meliore genio nati, illud de fe in fpeculo contemplandis reputent charius, repetant altius, ut formam fuam honeftam honeftis decorare moribus ftudeant, minus honeftam compenfare; et patres noftræ formæ pars non parva, qua clari gaudeamus, geftiamus, imitemur, qua indecores peccant, doleamus, fateamur, fugiamus. Hæc mihi mens, quam et tibi commendo. Videbis haud indecores, et magnis virtutibus claros, nec a manfuetioribus alienos, quorum nullam progeniem peniteat; fortitudinem, magnanimitatem, præcipue rarum patriæ amorem, et quæ tum erat pietatem; clientis propugnantes et amicis, ac principis familiæ decus, honorem, con[fervantes] fedulo, et ferio procurantes. His aliifque bonis artibus, qui et vit[am di-]rexiffe neget, is homines majores fuos neget. At propius tamen [vi]denti,

aut nimius mihi indulgeo, aut non tam perſonarum qua[m fui] ſeculi errata ſunt, quæ erraruut, militaris quippe magis quam philoſophici, ad rigidam recti normam non tam exigentis res, quam ad honorem et gloriam; quæ adhuc plurimum animum inſedit ſententia, quam tolli ego orbi fortaſſe, fateor, opto magis quam ſpero. Sed hæc alii viderint, aut alias viderimus.

DE

# FAMILIA HUMIA

## WEDDERBURNENSI.

### DAVID PRIMUS WEDDERBURNII REGULUS.

Interim non ære affictas, aut arte pictas imagines, ſed ſatis obſcuris literarum aut memoriæ monumentis erutas qua extant, dum delineare tibi nitor, haud ab ovo gemino, quod aiunt, Bari priſci ſtemmate, nec illinc deducto Dumbarorum nomine antiquo, comitum Marciæ gente, rem deducam. Scribuntur illa, ut audeo, alij prolixius, et ſcribantur; hujus ego in opus non invaſero, ſed nec cæteros Humiæ familiæ proavos, qui ante deductam inde tuam locum tenuere. Communia illa ſunt, peculiaria Wedderburniæ domus attingere, mihi animus eſt; ubi ſatis ſit admonuiſſe, fama traditum eſſe, comitis Marciæ filium, cum in certamine Gallum quendam pugnam undique quærentem ſuperaſſet, a patre, virtutis ergo, *Humo fundo*, ubi nunc ejus nominis arx eſt, donatum, et vulgo a loco Humium uſurpatum, nomen ad poſteros tranſmiſiſſe: nec affirmo rem nec refello. Hanc famam vulgo jactatam non habeo quo refutem, quanquam ad aliam potius accedo, quæ antiquis monumentis adhuc manentibus confirmatur; Philippum quendam exlegem, contempto rege et lege, quales illa ætas non paucos etiam inter Anglos tulit, tantam catervam duxiſſe latronum, ut niſi juſto exercitu non poſſet capi, atque inter ſylvas

et ſolitudines [latuiſſe,] duoque habuiſſe præſidia, quibus Marciæ comitem, qui iis regionibus imperitabat, exercuit; alterum in vertice Humiæ rupis, alterum III aut IV millibus paſſuum [diſjunctum,] triplici vallo et foſſo munitum, quod adhuc ab eo vocatur Philipſtaine. Hunc Gulielmum comitis filium forte obvium occidiſſe, caputque mortui dediſſe patri, regemque ob id facinus Humiam agroſque ſubjectos dediſſe, illincque ortam et propagatam Humiorum gentem, indeque nomen traxiſſe, ſeſe de Humia appellantes. In incerto, ut ſunt fere omnia originum, relinquo. Illud mirare ſubit, florente plures poſt annos Dumbarorum [nom]ine et comitis Marciæ familia, qui factum ut ipſi aliud ſibi nomen, licet vulgo impoſitum, uſurparent. Conſtat enim non ante annum MCCCCXXXIV, Jacobi primi tempore, Georgium Dumbarum comitatu Marciæ excidiſſe comitiorum decreto, cum tamen anno MCCCCXIII, viginti prope ante annos ad minimum, non ſolum Alexander Dunglaſſius, ſed etiam David Wedderburnius, Humii dicti ſunt, nec id vulgo tantum, ſed ab ipſis Marciæ comitibus, et de fundis ab ipſis datis. Sed ſiquidem eſt, ut audio, inter domus Humiæ majores, Gulielmus, qui diſerte comitis Marciæ filius dicitur. De re minime dubium eſt, de cauſa fruſtra diſputaverimus; ſive hæc, ſive quæcunque mutationi occaſionem dederit, haud in magno ponamus diſcrimine. Quod vulgo receptum, æquum eſt in his credere.

Genuiſſe ergo ille dicitur Johannem filium, Johannes Thomam. Thomas, ut Humii, ita Dunglaſſi dominus dictus eſt: illud hæreditario a patre tranſmiſſum, iſtud matrimonio acquiſitum; hæredem quippe ejus, Pſittaci cognomento, nuptiis ſibi junxit, cujus hærent jam nunc in Humiorum inſignibus indicium, pſittaci ſex in Humii, tres in Wedderburnii familia, duobus argenteis leonibus ſuperadditi. Genuit ex ea Thomas Alexandrum natu majorem, et Davidem, qui, Wedderburnii fundo auctus, titulum inde ſumpſit, et ad poſteros tranſtulit, a Gulielmo comitis filio quartus: atque hic eſt qui primus inter domus Wedderburniæ monumenta invenitur. Memini, me puero, obtinuiſſe famam, majores ejus tenuiſſe fundum Thurſtoni diu ante Wedderburnium; dubitatum etiam a nonnullis iſne, aut frater, major natu fuerit, ſed hoc jure noſtros ſemper ceſſiſſe video, et mihi vero ſimilius videtur de illo; haud pernegavero for-

taſſis, nec fama pugnavero, et ſunt ſatis certa monumenta, quæ veterem Thurſtoni poſſeſſionem iis vindicent, anno nempe MCCCCXLI. Sed tam veterem quam Wedderburnii, quæ anno MCCCCXIII, aut ſupra MCCCC cœpiſſe probabile eſt, non video. Datæ autem ſunt Wedderburnii terræ ab Archibaldo Duglaſſiæ comiti, qui et Gallovidiæ, Anandiæ, etiam Wedderburnii dominum ſe dicit; quis autem Archibaldus hic fuerit, cum fuerint ejus nominis tres continui, I Severus, II Turonenſis dux, III et Wigtoniæ comes, nec ullam habet charta temporis notam additam, haud adeo perſpicuum eſt, niſi quod ante Wigtonii tempus confirmata invenitur, anno MCCCCXIII, qui in annum ducis Turonenſis decimum tertium aut duodecimum incidit, tamen nihil vetat quin multis ante annis præcipua charta data ſit, ab ipſius patre Archibaldo Severo. Quiſquis ſit, agnoſcit ille multam Davidis Humij operam, ſeu, ut ipſe loquitur, multiplex ſervitium, quam donationis cauſam ponit; ipſum honorifice ſatis, ut tum erant tempora, ſcutiferum appellat, nec aliter deſignat. Aſcriptum autem poſtea in militum, ut vocant, ſeu equitum auratorum, ordinem, videre eſt ex ſcriptis quibuſdam anni MCCCCI; a quo autem, et quæ ob merita eum honorem adeptus ſit, incertum eſt. Habuiſſe uxorem Aliciam nomine, et filios Davidem, cui ſupervixit, et Alexandrum, teſtatur hoc, quod anno MCCCCL eaſdem Wedderburnii terras in manus Jacobi regis (is ejus nominis ſecundus eſt) Sterlini deponit, ac eas iterum ſibi et uxori Aliciæ recipit, hæredibuſque ſuis, Georgio nempe ex Davide nuper filio (mortuus is jam fuerit) nepoti, liberiſque ejus, ſi qui naſcituri eſſent, maſculis; tum fratri Georgii, Patricio, ejuſque liberis maſculis, ſecundo hæredi; ac tertio, Alexandro ſuo ipſius filio, Davidis functi fratri, cæteriſque inde oriundis ordine maribus. Atque hæc de domo ſua cura, et erga defuncti liberos pietas, erga nepotes ex fratre non minor, plane fiduciæ, quam de eo frater habuerat, reſpondit, aut etiam ſuperavit. Nam cum duci Turonenſi, in Gallicam expeditionem proficiſcenti, David ſe comitem junxiſſet, et jam in nave eſſet, forte Alexander Humius Dunglaſſius frater cum ducem ad navem deduxiſſet, eumque deceſſurum arctius complexus Duglaſſius, "equidem nunquam fore crediderim, inquit, Alexander, ut quicquam nos dirimeret;" reſpondit ille amiciſſime "nec dirimit nos unquam quicquam." Itaque,

mutato concilio, fratrem compellat, oftendit ftare ei fententiam iter illud fufcipere, orat domum redeat, et fi quid ipfi humanitus acciderit, curam liberorum fufcipiat. Ita, acceptis ejus armis et apparatu, in Galliam cum duce navigat, ac una cum eo ad Vernoliam cæfus eft. David, fufcepta orphanorum tutela, mirum qua fide et prudentia eam adminiftraverit. Nam et Alexandri, qui natu maximus, rem plurimum auxit, et duos minores Thomam et Georgium, (alii Jacobum vocant,) illum Tuningamiæ, iftum Spoti, dominum, coemptis in eorum ufum iis terris, fecit, raro et celebrando exemplo. Nec vitare tamen potuit quin inter eum et hunc ipfum Alexandrum, five hujus filium, quod potius crediderim, incideret fatis grave diffidium de Alcamneffi terris, et jurifdictionis Coldinghamiæ (balivatum vocant) jure, quod David a cœnobiarcha Joanne Drako acceperat. Quod Alexander jus obtenderit, equidem nefcio; verum res ad arbitros deducta, primo ad Adamum Hepburnium, qui Gallovidiæ et Halefij dominum fe vocat, ejufque filium natum maximum Patricium, una cum Patricio Hepburno Waghtoni comarcho, aliofque communes amicos, delata, ac ab iis varie agitata, decreta quidem, verum haud penitus fublata eft. Illi enim gravi oratione Alexandrum increpant, minus eum amice cum patruo egiffe in Alcamneffi poffeffione acquirenda, quam tamen ei relinquunt; ac præterea Coldinghamiæ jurifdictionem partiuntur, et dimidium Alexandro adjudicant; ac de amicitia inter eos colenda accurate cavent, decreto interpofito, et interpretandi ejus jure, fi quid dubie occurreret, fibi fervato, MCCCCXLI, Octob. XII: quod poftea a Davide tranfcribi, feu tranfumi mavis, curatum anno proximo, nempe MCCCCXLII, Maij XII, in aula Cockburnfpethii. Decreto hoc militis titulo ubique infignitur, ac poftea ita ab aliis ufurpatur; quando vero aut qua ratione eum honorem, fatis magno tum in pretio, acquifiverit, compertum non habeo. Verum hac ratione haud fatis compofita, glifcebat potius lis, accedentibus aliis fuper alias caufas. Nam et Alexander Davidis pecora e terris ipfius Upfatlingtoniæ, Fleimingtoniæ, Wedderburnij, nefcio cujus debiti nomine, abegit, et decimas Thurftoni a Davide ufurpatas vindicabat, et fibi ac Drako Coldinghamiæ cœnobiarchæ, Sterlino redeuntibus, infidias pofitas querebatur. Itaque, accedente ad Davidis partes Adamo Hep-

burno Halifio (credo quia ipfius decretum ab Alexandro fpretum effe videretur,) ad Alexandri partes Georgio Humio ipfius fratre, Jacobus Duglaffius Angufiæ comes rem fufcipit, ac tandem in hunc modum definit. Davidem infidias Alexandro pofitas (quem ab omni injuria, a quocunque inferenda, vindicaturum fe fuiffe ferio profitebatur) ftrenue negantem, cum de cœnobiarcha minus perfpicue fe purgaret, (quia is puto in Alexandri comitatu erat, adeoque in illum injuria redundatura,) veniam ejus rei ab Alexandro petere jubet; Alexander, pecora abacta reftituere, erant autem octingentæ oves, boves triginta quinque; de decimis incertum jus relinquit, infra viginti dies, cognitione accuratiore habita, definiendum; ut Alexander ex arce templi Coldinghamiæ præfidium educat, nec ullum exinde alteruter ibi ponat; jurifdictionis jus ac ex eo emolumentum, ex æquo partiantur; monachis permittant libero Dei cultu pro more uti, nulla violandis ab utrovis injuria. Atque hæc fere funt quæ de eo memoratu digna habemus; mortuus autem eft anno MCCCCXLIX, menfe Martio, ut ex decreto quindecim virorum, quo Georgius ei hæres, et in Wedderburnii terras fucceffor decernitur (*retornatum* vocant.) Siquidem hic vere Georgii avus fuerit, et non alius potius ejufdem nominis hujus filius, adeo ut tres fuerint ante Georgium Davidis nomine infigniti. Cujus rei fufpicionem mihi facit multa hujus alioqui ætas, nempe annorum octoginta novem, aut nonaginta trium, aut eo circiter; nam fi ab anno MCCCCXIV, quo confirmationem regiam de terris Wedderburni accepit, in hunc MCCCCLXIX numeremus, erunt quinquaginta quinque anni; atqui, ante regiam, comitis Marciæ confirmationem anteceffiffe conftat, illamque iterum comitis Duglaffii donationem, quæ ad annum MCCCC nos forte reducent, quo primum eas terras obtinuiffe credibile eft; nec tum puerum fuiffe oportuit, fed virum maturæ ætatis, viginti puta, aut viginti quatuor annos natum; id autem nativitatem ejus in annum MCCCLXXVII, aut MCCCLXXX, conjiciet; a quo fi ad hunc mortis annum numeremus, inveniemus annos, quos dixi, nonaginta tres, aut ad minimum octoginta novem. De morte nihil certi invenio; obtinuit tamen fama neminem ex ea familia, ante Davidem quintum, avum tuum, meumque patrem, non ab Anglis cæfum, uno hujus filio excepto, de quo mox.

### II. DAVID SECUNDUS.

Quo hic anno natus, quo mortuus ſit, haud ſatis compertum habemus; niſi quod anno MCCCCXLI virum fuiſſe, decretum, de quo ſupra, eo anno ab Hepburno Haliſio datum, quod eum patri ubique jungit, arguit; mortuum autem ante annum MCCCCL teſtatur charta, quam diximus a rege data, quæ filios ejus ſuperiori Davidi hæredes dat, et ipſum defunctum dicit. Unum memorabile ejus factum traditur, quod Robertum Gramum, qui Jacobum primum trucidarat, e latebris ſuis Strathfontanis, ſeu Fontovallis interpretari libet (ſylvoſa tum ea pars Lammyrii erat) extractum ad meritum ſupplicium duxit. Uxorem habuit Elizabetham Carmichaelem, ipſius, ut ferunt, Grami viduam, quam in annum MCCCCXCIV ſuperfuiſſe, ex returnato paulo poſt facto cernimus, id eſt poſt annos quinquaginta ſex. Unde apparet eam poſtea Georgio Caro Samilſtono nupſiſſe; illique Nicolaida Caram, Georgii hujus filii ſororem uterinam, peperiſſe, quæ, Alexandro Humio Dunglaſſiæ, primo Camerario, nupta, numeroſam ei ſobolem peperit, I, Alexandrum, ſecundum Camerarium magnum Scotiæ; II, Georgium, qui Alexandro ſucceſſit; III, Johannem; IV, Gulielmum, qui Edini cum fratre cæſus eſt; V, Patricium Faſtcaſtelli comarchum; VI, Thomam Cockburnſpethi; VII, Andream Jedburgi cœnobiarcham; et VIII, Davidem, Coldinghamiæ qui innocens uſurpatur. Quæ autem et cujus hæc Carmichaela fuerit, haud dixerim: notem tantum reperiri Petrum Carmichaelem, quem Archibaldus Duglaſſius Anguſiæ comes fratrem ſuum vocat, uterinum intelligi oportet, et cui terras de Horſenpleugh vendit, anno MCCCCLXXXV. Ut ut eſt, David, Edino rediens, ne per Pencracum montem iter faceret admonitus, quod illic latrones eſſe dicerentur e Lothiana juventute nobiles, qui commeantibus inſidiarentur et bonis ſpoliarent, e via declinare contempſit, parum id ſibi honorificum ducens. Itaque acri commiſſa pugna, latrones quidem fudit; ipſe, vulnere accepto, dum curaretur, ab uxoris conſuetudine abſtinere juſſus, cum parum ſibi temperaſſet, febrem contraxit, qua et extinctus eſt, patre adhuc ſuperſtiti, relictis duobus filiis Georgio et Patricio, ut ſupra meminimus; reliquit et filiam Sy-

billam, quam Georgius Henrico Hetleo Mellerftono collocavit, dicta dote ducentarum Marcarum, quæ fumma ita folveretur, ut fingulis anni terminis, quos vocant, viginti Marcæ darentur. Spondent pro ea Alexander Humius de eodem, Georgius Wedderburnius; pro fumma Georgius Carus Samilftonus, Magifter Georgius Carmichael, Glafguæ thefaurarius; forte hic avunculus erat, ut et Carus vitricus.

### III. GEORGIUS PRIMUS.

Successisse hic creditur Davidi avo, idque neceffe eft, five primum putemus, five fecundum ut diximus: fit autem ejus prima mentio anno mcccclxi in Kimmergamiæ monumentis. Sed multo jam antea uxorem duxerat Mariotam Singclaram, cujus etiam fororem Margaretam Patricius frater duxerat. Fuere hæ Johannis Singclari filiæ, ejufque folæ hæredes, ex Catharina Humia, Alexandri Humii forore prognatæ, adeoque in totum Hermeftoni patrimonium, cujus earum pater legitimus hæres fuerat, jure fucceffuræ. Verum, eo mortuo, puellarum avus, adhuc fuperftes, Gulielmo alteri filio, quicquid ipfe juris habuit, tradidit, ac in poffeffionem omnium terrarum, quas ipfe adhuc poffidebat, mifit, præcipue quæ in regione Lothiana erant, in quarum poffeffionem filius defunctus non venerat. Cæteras, quæ in Marcia provincia erant, puellarum mariti inter fe partiti funt; tanta ubique moderatione, ut qui minor natu erat, et minorem fororem duxerat, potiorem ubique portionem accepiffe judicetur; raro etiam amoris fraterni et fororii exemplo, una in domo octodecim annos concordes habitarunt; cujus et illud argumentum eft, quod Patricium Georgius, poft filios fuos mafculos fecundum hæredem nominat, poft eum autem Alexandrum de eodem. Ab hoc Patricio Poluarti, quæ nunc eft, domus originem duxit; fuit autem in flagranti apud Jacobum quartum [gratia,] cujus quæftor factus, ruri rarus, multus in aula verfabatur. Georgius fe ut plurimum domi, et fuis in prædiis continebat, et Merciam pene folus maxima auctoritate obtinebat, Alexandro principe vix dum ex ephebis egreffo. Unum ejus præcipue factum memoratur, quo Anglos, in Scotiam irrumpentes, ad Millertonum profligavit. Ea, ut eft a ma-

joribus tradita res, et hominum fermonibus et vernaculo carmine in hunc ufque diem celebrata, ita fe habuit. Perfius Umbriæ comes, collecta fatis magna manu, ad quinque virorum millia fuiffe perhibentur, non abfque jactantia, fe Humiorum pecora in ipforum contemptum ac opprobrium abacturum, dictitans, Bervico, per portam Marcæ appellatam, in Scotiam, Alcamneffum ufque prædabundus, irrumpit. Scoti, qui proxime accolebant, clamore, ut fit, exciti; longinquiores, ignibus de Anglorum adventu certiores facti, cum tumultuarie accurriffent, libera populatione, quam vetare non poterant, hoftibus permiffa, feu fortuna, feu debita opera, ut eos in reditu exciperent, ad Millertonem, quod fecutum eft prœlio nobilem, convenere. Situs eft is ad Ayum amnem, ripis ut plurimum impeditum, et Billiam paludem, vix fingulis equitibus raro vado permeabilem, collis acclivi faftigio, angufti itineris fauces præcludens, unde facile effet in hoftem decurrere, aut imminentium collium aliquem occupare, qui longo jugo ad mare pene protenduntur, quaque Anglo Bervicum repetenti tranfeundum. Erant ibi pauci quidem numero, ut in re fubita, nec enim plures octingentis perhibentur, certi tamen confligere, fi qua rei bene gerendæ occafio daretur; ducis partibus Georgio Humio Wedderburnio communi confenfu delatis, hoftem alacres operiuntur; is defcendere ex equis jubet, fuum imprimis, deinde et aliorum e confpectu amovet, ac pugnam pedites expectant. Perfius interea omnia per otium populatus, hofte nufquam vifo, fatis magna præda onuftus in Angliam redibat, cum videt in tumulo Scotorum aciem ad prœlium inftructam. Ea res deliberandi occafionem præbuit. Rogatus fententiam Selbius, five occulta in Perfium invidia, ut volunt nonnulli, five Wedderburnii, quicum, illi quantum per commune bellum licebat, privata amicitia fuerat, familiaritate, five potius, ut eventus comprobavit, recta, tum locorum, tum fuorum, et hoftium æftimatione, ut erat utrorumque gnarus, et rei militaris ac moris limitanei inter paucos peritus, pugnam diffuadet; viros effe acres, irritatos, Wedderburnium fortem, Anglico nomini infenfiffimum; haud longe abeffe Bervicum, tutum mature fugam capeffentibus receptum, operæ pretium facturos fi perniciffime evaferint. Perfius iniquis auribus orationem accepit, ac hominem abominatus, et metum exprobrans, ut quem, probabile dicebat, nihil aliud tota vita quam fugere me-

ditatum, Bredfordium quendam advocat. Ille tanto exercitui turpem fugam, intentato certamine, oftentans, mandari fagittariis monet, ut tela in adverfos dirigant, ita de hoftium animis periculum facturos ; fi eo terrore diffipari poffent, belle agi ; fin minus non negare fe quidem difficilem pugnam expectandam ; verum tentandam ancipitem Martis aleam, qua aut vincant, aut minus indecore vincantur. Hanc honeftiorem in fpeciem fententiam amplexus, emiffo fagittarum imbre, figna canere jubet, aciem in adverfum collem erigit. Nec Scoti moram prœlio fecere, ira amifforum, et recuperandorum bonorum fpe, et refellendæ hoftium jactantiæ defiderio, ex fuperiore loco longis haftis obnixi concurrunt ; pugnatum aliquandiu acriter. Mox Angli loco moti, effufa fuga, proximos colles petiere. Cecidere in acie haud ita multi, extra aciem nemo, Scotis modefte victoria ufis, et quafi de fola gloria certantibus ; capti nonnulli, inter quos Selbius, qui pugnam diffuaferat, acriter pugnans : cæteros nox inftans, et amoti longius a vincentibus ante pugnam equi, et propinqua Bervici urbs eripuere. Magnum ex eo Georgii nomen, et apud hoftes, fracta ferocia, metus, et apud fuos, parta victoria, auctoritas ; res quoad vixit in ea limitum parte quietiores reddidit. Nec diu fuperftes fuit ; vix anno circumacto, villam fuam Poluartum aditurus, tanquam in alta pace inermis et incomitatus, cum equum confcendiffet, ad lapicidarum clamorem, quos, intra quingentes ab arce Wedderburni paffus, ad rivum qui paulo infra labitur, Angli, eo die irruptione forte facta, cædebant, converfus, nec expectato famulitio, arrepta hafta indignabundus, quem primum obviam habuit ex equo deturbat : cæteri haud longe abeffe comitatum rati, primo fugam capeffere ; mox, cum neminem præterea confpicerent, converfi qua venerat retro agunt. Ille fui fecurus et equo confifus, dum per viam quam defererat redit, eum, ut fama eft, hafta tranffoffurus, feu fponte corruentis, feu fuccifis a dejecto ejus poplitibus, equi cafu in hoftium poteftatem venit ; poft deditionem cæfus eft, feu forte orta inter limitaneos et mediterraneos rixa, cui captivus cederet, feu quæfita ea cædis occafione ; hoc conftat, quod levi ictu a quodam brachium compunctus, vir magni animi patronum, quod eam injuriam non vetuiffet, pugione confodit, ipfe a cæteris et confoffus. Vir imprimis fortis et prudens, et qui patrimonium, qua matrimonio, qua emptionibus, plurimum

auxit, adjecto ad priſcam hæreditatem, Poluarto, Kimmergamo; etiam Ramriggum ab Hereone quodam in hypothecam accepit, et Hatiſhaum ab Edmiſtono: condidit et Wedderburnum arcem, aut auxit turribus, ſaltem ea, quæ ponti turris impoſita eſt, ut teſtantur ſcripti lapides. Incidit autem hæc cædes in annum MCCCCXCVII, Maii XVIII; liberos reliquit Davidem, qui in hæreditate ſucceſſit, Joannem, qui literis operam dedit, et magiſtri titulum, rarum eo ſæculo, et ea in provincia, ut inter viros militares, obtinuit, et nepoti in Bautii cæde adfuit; numeratur enim inter eos, quibus, ea de re, venia data eſt. De hoc Georgio ſic cecinimus.

Fulminei decus invictum, generoſe, Gradivi,
  O heros, priſcis æquiparande deis.
Martia quo nullo plus ſe jactavit alumno
  Mercia, majori nec canit ore ducem.
Seu rapis haſtatas tecum in certamine turmas,
  Et confers ſignis ſigna, viroſque viris;
Sive minax, procul enſe micas metuendus, et haſta,
  Atque levi tentas prœlia prima manu.
Auſa fuit Vallæ, poterit componere Marti,
  Fama, volet meritis ſi dare juſta tuis.

### IV. DAVID TERTIUS.

SUCCESSIT huic David, tanto patre dignus filius, cujus virtus, quam pater magnitudine ſua obumbraverat, eo mortuo, ſe exeruit; hic enim eſt qui Millertonenſis pugnæ gloriam prœlio ad Kellam æquavit. Cæſo enim, ut diximus, Georgio, poſt menſem unum aut alterum, Angli expeditionem in Scotiam parant, quo duce inter noſtrates non conſtat, niſi quod vaccam rufam in inſignibus geſtarit, ad quam ille alludens, facturum ſe dictitabat, ut in colle Dunſo imminente mugiret; in exercitu tria hominum millia habuiſſe perhibetur; ad Hiltonum vicum conferti omnes militari ordine pervenere. Inde emiſſis expeditioribus, qui, adventus ſui celeritate, Scotos nec opinantes per agros ac villas opprimerent. Dum præter

Wedderburni arcem infultabundi tranfcurrunt, qui ibi quafi in præfidio erant, defuncti Georgii famuli, permittente Davide, tum fua vi, tum inftigante ipfius matre, Georgii vidua, virilis animi fœmina, propofito fatis magno, ut tum erant tempora, decem librarum præmio, ei qui Anglum, quafi ad mariti manes, mactaffet, eruptione in palantes facta, quatuor ex primis occidere; feque, hoc, ut interpretabantur, futuri prælii omine alacres, in caftellum recipere. Angli nihilo fegnius in incœpto perftare, ad collem deftinatum pervenire, infignia in fummitate ftatuere, oppidum incendere, et quæ circum erant diripere. Forte eo ipfo die, Patricius Humius, defuncti Georgii frater, qui, audita illius cæde, cum ab aula, ubi fe, ut pote regi a quæftura, ut plurimum continebat, et fponte fratris amantiffimus, et quem regis hortatus fua indignatione impleverat, in Merciam veniffet, illicque in vindictæ occafionem intentus, fubftitiffet hoftibus nihil, tam multo tempore, tentantibus; defperans quicquam cito moturos, reditum in aulam parabat, jamque Langtonii clivi jugum fuperabat, cum refpiciens videt a tergo crebras collucere flammas, certum adventantis hoftis indicium; itaque, mutato concilio, qua potuit celeritate ad fuos reverfus, Davidi, qui fe jam armaverat, conjungit. Illum David amplexus, et adhortationibus incitans, ne patriæ direptionem, ne fuum luctum, ne hoftium infultationem inultam ferrent, irarum ac fpei plenus, accurrentes paffim amicos et clientes alacer excipit, eadem ingerit, fuadetque ut fe ducem in ultionem fequantur. Ita, cum quingentos circiter equites in unum collegiffet, ad confluentem Wedderburni et Blacadari amnium, qua rediturum hoftem profpiciebat, locum pugnæ eligit, et amotis equis quam poffit occultiffime, confidit. Ea natura loci eft, ut confpici, nifi ab admodum propinquis, clivi paulatim affurgentis gibbofitas non finat. Emifit etiam felectos ex omni numero equites fexaginta, qui hoftium fpeculatores coercerent, aut fe intentos adverterent ne appropinquare poffent, aut infidias detegere; iis mandata dat, ut, cum ad locum infidiis propinquum deventum foret, in pedes defcendant, ac equos demittant, ita futurum ratus, quod et evenit, ut aliqua hoftium pars, equis captandis intenta, a pugna diverteretur. Juvat haud parum ad hoc ipfum Gulielmus Cockburnus Langtoni comarchus, vir fortior habitus quam prudentior, qui, cum privato fuo comitatu, ab hoftium primo adventu, toto die infeftus iis

obequitaverat; huic illi ſe conjungentes, adeo gnaviter quod mandatum erat præſtitere, ut Anglus, nihil de inſidiis ſenſerit, ne plures quam pauculos illos, qui præ oculis erant, ratus, illorum ſecurus, ut qui tumultuarie tantum circumſultantes ſingulis quidem, ſi quis ſe temere offerebat, certabant, ſed, majore ingruenti vi, cedentes haud multum momenti ad rei ſummam afferre videbantur, qua inſtiterat, pergebat. Ita ad locum inſidiarium appropinquatum, cum emiſſarii illi ex equis deſiliunt, et conferti, prætenſis haſtis, quaſi toti Anglorum exercitui pugnandi copiam facturi ſe objiciunt, equos quos habebant ſelectiſſimos dimittunt; id limitanei conſpicati, et eorum fere acerrimus quiſque, prædæ cupidine dum equos longius inſequuntur, a prœlio abfuere: cæteri, paucorum hanc audaciam non admirantes magis quam contemnentes, necdum ad prœlium ſe paraverant, donec ei, qui in inſidiis erant, coorti et, ſublato quam maximo poterant clamore, jam aderant, jam ſe inferebant. Tum vero ex equis deſcendere, aciem inſtruere, ordines explicare omnia ſimul conati, fruſtra tumultuantur, aliis alios impedientibus, ac promptiſſimo quoque inter deſcendendum cæſo, reliquis, qua quiſque poterat, ſibi conſulentibus, omnes pariter fuſi fugatique ſunt. Nequaquam eadem, qua ad Millertonum, clementia victores uſi; acclamatum undique ut Georgii inhumanæ, et contra belli morem, cædis memores eſſent, et pœnas expeterent; itaque, quotquot aſſequi poterant cæſi, captus nemo, niſi qui in Blacadari arcem propinquam evaſere. Eam fugientium tanta multitudine refertam aiunt, quanta domuum et areæ tota capacitate continere poterat. Quippe loci dominus cum Niſbetto occidentali, cui Wedderburnius opem ferebat, ſimultatem alebat; quo factum, ut nec ægerrime Georgii cædem tulerit, nec prœlio, in quo ejus filius imperabat, interfuerit. Ita erga Anglos pacatior, et dedentes recepit, ac poſtero die incolumes, ac ſine pretio dimiſit. Qua, ut David interpretabatur, inſigni injuria ac contumelia, tantæ inter propinquas familias inimicitiæ exarſerunt, ac tam pertinaciter utrinque exercitæ ſunt, aliis ex aliis naſcentibus odii occaſionibus, ut Blacadario nomini, ea in provincia, tandem exitio fuerint. Accidit hic res una aut altera, ut perridicula, haud tamen fortaſſe tacenda. Langtonius, tumultuarie, ut diximus, excitus, forte inermis excurrebat. Is, cum inſtare jam certamen cerneret, ſuis ut ex equis deſcenderent, edixerat; et

ipſe feſtinabat, et clientes quidem impigre, quod mandatum erat, faciebant; tamen patroni cura eum admonent, ut ſe in equo contineat, nec temere armatis, quippe inermem, objiciat; quibus ille, " Quin," inquit, " tunicam hanc, qua induor, pellitam inverto, quæ, cum intrinſecus candida ſit, loricæ ſpeciem hoſtibus præbitura eſt;" et, cum dicto, ex equo deſiliens popularibus ſe immiſcuit, adeoque ſtrenue pugnavit, ut ſummam ab omnibus laudem meruerit. Altera, quod Boumacarius quidam cognomine, ſeu Toxopoium malumus, paucos poſt dies, cum in Anglorum manus forte incidiſſet, multis cum lachrymis, deprecatus dicitur; ſubinde dictitans ſe prœlii ad Kellam, ſic vocatur vicus, loco ubi pugnatum eſt proximus, haud participem fuiſſe, immo adeo innoxium, ut, ipſo conflictus tempore, domi pultes pranderet; abiit utrumque in proverbium in hunc uſque diem uſurpatum, *Langtonii lorica et Boumacarii purgatio;* illa fortem ſecuritatem, hæc ignavam innocentiam, aut innocentem ignaviam deſignant. Cæterum, res geſta, in aulam perlata, grata regi fuit, gratoſque illi Humios reddidit. Et aulica gratia Patricio quæſtori laudem aſcribere majorem ſatagebat; domi veritas, et publica fama Davidi vindicabat. Is adeo hoſti formidabilis jam eſſe, nec a paterna cæde ulciſcenda deſiſtere, donec tota gens ſatis antea numeroſa, quæ ejus auctor ferebatur, aut ad internecionem cæſa, aut ſolum vertere coacta ſit, ut ejus nominis nemo intra quinquageſimum a limite lapidem reperiretur; de quo illud:

Dum te fas contra, et puri pia jura duelli
  Confectum et doleo, et vindico, magne pater,
Kella pium, nec degenerem me vidit, et auctor
  Quiſquis erat, merita gaudia morte luit.
Umbria non, non Tina tuo ſe funere jactat;
  Expetii, et pœnas hoſtica terra dedit.
Obſtiterit vivi tua gloria; mors tua cauſam
  Præbuerit, laudi materiemque meæ.

Hic idem ad Fluidonem, prœlio quo cæſus eſt Jacobus quartus, cum Alexandro Humio nominis principe, fortem operam præſtitit, profligatiſ-

que qui contra ſteterant Anglis, omni opera cum Humio, et Huntilæo comite, cui adjuncti erant, egit ut laboranti regiæ aciei ſuccurrerent. Verum cum perſuadere non poſſet, ceu deplorata jam re, ipſe cum ſua turma eo properat, et cum nihil aliud poſſet, hoc fidei et amoris in principem ſpecimen dedit, ut una egregie pugnans, cum Georgio filiorum natu maximo, caderet; de quo ſic ſuos alloquens introducitur:

Huc, huc, O ſocii, victricia vertite ſigna,
  Hac decus, et virtus, hac patria alta vocat.
Per vos, per dextras, et nuper fortia facta,
  Per, ſi qua eſt, ſanctam regibus uſque fidem,
Rumpite et hanc aciem, mediaſque incurrite turmas;
  Quo fugis? hic arma, hic hoſtica ſigna vide;
Linquere men' potuiſſe ruentem in prœlia regem,
  O genitor, nulla hæc nunciet umbra tibi.
Debueras ſupereſſe tamen mihi, nate; mori ſtat
  Una; haud invideam hoc, jam tibi via doleam.

Fuerat autem hic Georgius maximæ expectationis juvenis, quem cum pater, ob incertos belli caſus, ne uterque pariter periculum ſubiret, domum remiſiſſet, illeque inter redeundum ad Caldſtremiæ cœnobium et monacharum primariam familiariter divertiſſet, mulier inſulſa juveni pavorem exprobrat; quo ille opprobrio commotus, ad patrem propere redit, nec perſuadere potuit ut rediret. Et hæc de bellis externis; domeſticos etiam tumultus paſſus eſt. Nam de Thurſtono, quem ipſe et majores poſſederant, Vallas autem Cragius Coilanus hæres erat, pene juſtum bellum geſſit, incenſis villa, arce, molendino, abactis pecoribus, et metu ædificantibus injecto, nemine tamen, quod meminerint homines, aut monumenta memorant, cæſo, ut terrere magis voluiſſe, quam occidere videatur. Scio tamen quam hoc ipſum invidioſum ſit, et quam tum iſte, tum poſteri, male nonnullis hoc nomine excipiantur. Et eſt ſane legum ſacroſancta auctoritas, nec temeranda quidem; ſed eſt et temporum et rerum diſcrimen, eſt cum audiri legum vox non poſſit, eſt cum iniquum jubeat, et jus ipſum injuria ſit. Ego, quo titulo potiſſimum nixus fuerit,

nescio, quanquam fuisse aliquis potest qui nos nunc fugiat: sed et qua equitate rationem sui habendam fuisse persuasus sit, ut non facile dixerim, ita fuisse aliquam, haud absonum credere est; hoc constat non legibus, magis quam æquo et bono, vixisse tum homines, et possessionibus majorum priscis frui quemque, dummodo reditus, et sueta jura dominis debita persolverent, æquissimum habebatur, quod nec nuper pacatioribus temporibus insolens fuit; quin et agere injuste putarentur, licet jure viderentur agere, qui colonos priscos fundis exuerent, omnium animis etiam nunc insidet et vulgo jactitatur. Est enim ut lex, quæ hominum actiones, ita et equitas, quæ legis rigorem frænet. Sed accidebat et illud, ut a majoribus traditum est, quod Wedderburnius, cum Donaldodunum, regium feudum in ipso Cragi conspectu situm, a rege accepisset, id Cragio in compensationem tradidit, servata sibi Thurstoni possessione; postea accidisse aiunt, ut cum regiæ terræ in feudum, quod vocant, possessoribus locarentur, seu potius darentur, et Cragius in Donaldoduni possessione esset, illi feudum daretur, præterito Wedderburnio, et dissimulato se ejus beneficiarum esse: itaque cum Donaldoduni plenum jus haberet, Thurstonum quoque eripere conatum; hinc odia et acria certamina, dum ille jus urget, hic equitatem, et, quæ inter homines sacratissima esse debet, fidem; ut erat, ita rem, qua vi, qua prudentia, composuit, ut et in possessionem suam Thurstonum mitteretur, et quicquid secus factum est, remitteretur. Duxerat uxorem Issobellam Pringlam Gallashilii filiam, eximiam et forma, et corporis honesta mole, et animi virtute fœminam, unde et ex ea liberos suscepit, rara fortitudine, militares ac strenuos viros omnes: i, Georgium, de quo supra; ii, Davidem, qui patri successit; iii, Alexandrum; iv, Joannem; v, Robertum; vi, Patricium, unde per Merciam familiæ Manderstoni, Blacadari, Brumhusii; vii, Andream, item qui literis operam dedit, et lauream, quam vocant studiorum testimonium, obtinuit; viii, Bartholimæum, qui in Glottiam profectus, terras quasdam illic acquisivit, unde et qui nunc Simprini eodem nomine cluit, ab illo tertius est; cujus etiam filia Hamiltono Innerwikio nupsit, nobili in Lothiana viro, unde ea quæ nunc illic viget familia, et Alexander ejus filius. Suscepit et filias, unam, quæ Johanni Suintono nupsit, et, eo defuncto, Gulielmo Cockburnio, alteram quæ Turio Innerlethio. Vixit ipsa in annum MDXLV,

in medium Decembrem, ut teſtantur ſcripta, id eſt, a mariti morte triginta duos annos, optima apud omnes fama et honore.

### V. DAVID QUARTUS.

Cæso, ut diximus, ad Fluidonem, dum regi et patriæ fortem ac fidelem operam præſtabat, Davide tertio, viro vel hoc ſolo nomine omni laude digniſſimo, una cum Georgio filio natu maximo, ſucceſſit in eorum locum David ejus filius proximus, et eo patre et illis majoribus dignus; nec eorum ulli iis laudibus, amore, ſcilicet, in patriam, fortitudine ac magnanimitate, ſecundus. Prima ejus cura fuit, ut nobili ac commodo aliquo matrimonio ſe honeſtaret; prudenter quidem, cum nihil inter humana aut ad vitam jucundius, aut ad famam honeſtius, aut ad rem quamvis agendam utilius aut honoratius ſit, quam apta et decora eo in vinculo ſocietas, non niſi magno judicii errore, aut libidinis vi, aut illaudata aliqua ſemper nota temeranda. Commodum id cogitanti occurrit Alicia Duglaſia, Gulielmi Blacadarii ejus loci comarchi vidua, eadem quæ Archibaldi Anguſiæ comitis ſoror, fœmina et forma egregia, et omni virtute, pietate, et probitate inſignis, et ob virtutem ſemper apud quoſvis in honore habita. Itaque hanc ducit, conſiliantibus avide nuptias Aliciæ fratribus, Archibaldo et Georgio, hanc ſibi affinitatem commodam fore ratis. Et quanquam continuis centum ante annis, aut etiam amplius, Wedderburni familia Duglaſiæ ſemper adhæſerat, tamen conjunctiorem fore, propiore hoc vinculo, merito autumabant. Ideoque ipſi rem tranſigunt, ipſi pro ea ſpondent, ac contrahunt, ut in literis ea re confectis, et eorum autographo ſignatis, cernere eſt. Erat enim in Mercia provincia, poſt Alexandrum conſanguineum, qui magnus camerarius dictus, longe potentiſſimus, atque huic duplici cognatione conjunctus; cum et Alexander Nicolaidis Caræ, Georgii nempe Wedderburnii ſororis, filius eſſet, et David Catharinæ Humiæ, Alexandri amitæ per Mariotam Sincglaram, pronepos; itaque eo, quoad vixit, ſecundus, ubi ille morte ſublatus, primus in ea provincia, et loco et auctoritate, et fortitudinis et prudentiæ opinione diu fuit; acremque ſe mortis amici ultorem præbuit; non par-

vam ei gloriam et auctoritatem apud homines conciliavit, quod verum amicum et verum inimicum fe femper præftitit ; fidum ac utilem amicum, gravem et infeftum hoftem. Quotquot aut confanguinitate propinqui, aut neceffitudine juncti, aut quacunque ratione in clientelam ejus venerant, acerrimus defenfor, nufquam deferebat. Ejus rei indicium eft, quod, Georgii Nifbetti caufa, fufceptas a patre inimicitias cum Blacadarorum locuplete tum familia, ipfe quoque exercuit, quæ non nifi cum eorum interitu finitæ funt. Ea tum nobilium virorum præcipua laus et prudentia habita, ut amicorum ac clientum caufas ut fuas fufciperent, agerent ut fuas, adeoque iis artibus amicos ita fibi devinciebant, ut eos illi folos colerent, pro iis rem, vitam, omnia exponere parati effent. Etiam fratres auxit qua potuit, et alios aliis rationibus. Johannem ac Robertum privignarum matrimonio, quæ Blacadari folæ hæredes relictæ erant. Andream Lauderi decimis, (rectoratum vocant,) hac potiffimum occafione ; mortuo Driburgi cœnobiarcha (eft id ad finiftram Tuedæ ripam haud procul Litledeno oppido Merciæ) Carus Litledenius in cœnobium, ac ejus reditus, aut jam invaferat, ut volunt, aut potius invadere ftatuerat. David indignatus eum e Teviotia in Merciam cis flumen, quæ ad ipfius clientelam potius fpectabat, venire, occupat cœnobium in fuam poteftatem redigere, ac cum fuo comitatu habitatum, eo veniens eum propofito dejicit. Nec ita multum moratus proximo cœnobiarchæ tradit, pactus Andreæ, quas diximus, decimas, magna cum cœnobiarchæ gratia, quod Carum depuliffet, quodque omnia integra ei fervaffet. Erat is tum rerum ftatus, inter continua bella, aut minore auctoritate fuffultis, ut etiam qui moderatiores erant, viribus agere non legibus, ac fe, et fuos armis tueri cogerentur ; et ille militiæ quam legum peritior, inter arma natus, educatus, quid ratio poftularet, natura fuggerente, haud ignarus, quid leguleii quiritarentur fecurus, vitam ad eam magis compofuiffe, nec adeo ufquam inde aberaffe, fi accuf[antes] accurate res expendimus, videri poteft, et temporum neceffitate et loco, quem fummum in limitanea, atque adeo militari provincia, gerebat, poftulante nihil aliud tota vita, quam militiam exercuit, vel externa inter bella, vel internos motus, vel privatas fimultates. Sed omnium maximum ei negotium faceffivit Alexandri camerarii cædes, ab Patricio Hepburnio Moraviæ epifcopo machi-

nata, ab Joanne gubernatore inflicta, inftigantibus et juvantibus Gallis, præfertim Bautio nobili Gallo, qui gubernatori charus, et conciliorum omnium aut auctor, aut particeps fuit. Haud erit alienum rem totam paulo altius repetitam ante oculos ponere. Alexander Humius tribus princeps in flagranti apud Jacobum quartum gratia fuerit, et ab eo magnus Scotiæ camerarius, ut vocant, factus, (quod officium et pater ante gefferat,) et omnibus limitibus præfectus, Merciam provinciam, numerofa gente et clientelis complexus, pene folus obtinebat, adeoque cæteram omnem nobilitatem potentia longe anteibat. Junxerat et affinitate Aranium et Monogamerium comites, hujus ducta forore, illi fua in matrimonium collocata; his opibus fretus, extincto rege, cum regina nubendo regni tutela excidiffet, nec de prorege creando domi inter proceres conveniret, animum ad Johannem Stuartum ducis Albaniæ filium, ab exule patre in Gallia prognatum, ad regni gubernacula admovendum adjecit, adeoque in eam rem pronus ierat, ut Archibaldo Duglafio Angufio aufcultare recufavit, haud abs re monenti, effe eum jam exterum, nec linguæ focietate iis junctum, nec moris Scotorum gnarum, nulla ab eo fperanda amicitiæ officia, nec carere periculo, quod in ejus poteftate puerulus rex futurus effet, cujus fola vita a regno arceretur. "Quin," inquit, Alexander, nomine eum familiariter compellans, "partimur potius provincias; et tu limitanea ac cifforthanam regionem gubernandam fufcipe, mihi tranfforthanam, et borealia cedito." Ille tamen immotus profeffus palam in concilio eft fe vel folum, fi alii cunctarentur, Joannem reducturum. Credo veritum in infida, ut fit, regni focietate, fi quid difcidii aliquando oriretur, ne Angufio Angli affinitate fuffulto, duxerat enim reginam Margaretam Henrici Angli fororem, impar effet, nifi et ipfe externo aliquo auxilio niteretur; hoc autem non aliunde, quam a Gallis fperandum; nec a Gallis alia quam Albini opera, quem tanto beneficio devinctum, et gratitudine poftulante, et neceffitate urgente, non alii magis fifurum, non alius magis quam fua opera ufurum, nec alium ullum magis honoraturum fperabat. Itaque in incœpto perftat, e Gallia accerfendum, ducem et Merciæ comitem declarandum, et proregem ad maturam ufque regis ætatem creandum curat. Ut Britanoduni appulifle intellexit, feftinat, ut inde exeunti in itinere occurrat; varia

ſama eſt ; alii cum ſuo famulitio veniſſe aiunt, ducemque, cum et corpore puſillum et comitatu exiguo euntem, nec pro ea, quam animo conceperat, dignitate conſpicatus eſſet, ad proximos converſum, vulgatum illud cum contemptu uſurpaſſe, *Minuit præſentia famam ;* alii, contra, decem millibus equitum ſtipatum fuiſſe, idque ducem indignatum, et ſupra privatam eſſe hanc potentiam dictitaſſe, neque in ſubdito ferendam. Ut ut eſt, paucos poſt menſes, ſane anno necdum circumacto, ſeu ſuo ingenio, ſeu inimicorum calumniis, ita ab Humio alienatus prorex eſt, ut in congreſſibus vultus facile averſam voluntatem proderet. Itaque, hac ſpe dejectus, Anguſium adit, eadem repetit, quæ illo paulo ante monente ſpreverat ; præcipue non eſſe tutum apud Albinum regem ; deduceret in Angliam et avunculo committeret. Verum hoc proregi, per indicem, reſcitum, fruſtra fuit ; itaque in Angliam, una cum Anguſio et regina, ſecedit. Prorex, veritus ne quid gravius inde moliretur, reditum ſuadet, fidem interponit, omnia liberaliter ſpondet, tandem et perſuadet ; ubi rediiſſet, haud ita multo tempore interpoſito, de fide ſecurus, in judicium vocat, ſiſtere ſe renuentem damnat, bona fiſco adjudicat, ad arma incitat, in ſumentem exercitum ducit. Sed iterum amicorum ſuaſu allicit, allectum in cuſtodiam dat, Araniæ comiti quidem, id eſt ſororis marito, tamen cuſtodiam, dum pœna indicta ſi dimitteret ; itaque ſibi metuens, et indignans e cuſtodia ſe ſubducit, Araniumque una abducit. Iterum ad arma ſpectare res, iterum, Formanno pacis interprete, compoſita. Ergo in aulam redit, ac inde, prorege Falklandiam ſecedente, in ſua prædia ; ibi dum innoxius agit, ſive coortis ſuſpicionibus, ut inquiunt hiſtorici, neſcio quibus, nec quo indice, et nullo teſtimonio probatis, ſive inveterata ira et odio, prorex, non contentus gratiam non retuliſſe, exitium machinatur, et quia armis parum proceſſerat, fraudem parat. Itaque indictus Edini ad octavum Calendas Octobris procerum conventus. Huc Humium omnibus artibus pertrahere, ipſum policitationibus pellicere, oſtentare opes, honorem, et hæc palam, clam etiam per amicos, ne quid intentatum relinqueret, aut corruptos, aut deceptos ; nec incaſſum fuit, nam ille, ſeu ſpe illectus, ſeu belli mala pertæſus, aurem præbebat pronior, multa contra diſputantibus quibus accuratius expenſæ res, proregis ingenium, tum, communi regnantibus vitio, potentiæ pene æmulæ ſuſ-

picax, tum tot, ut ipfe interpretabatur, rebellionibus irritatum ; falli, fi hæc obliterata crederet ; hærere adhuc recentem ante oculos fimultatum memoriam, et in vindictæ occafionem recondi ; tenacem effe inimicitiarum naturam, et malevolos non deeffe qui inveterafcere non finerent ; haud temere fe reconciliato inimico crederet. Aut fi id ftaret, faltem ne omnem familiæ fpem fub unum ictum daret ; Gulielmum fratrem domi relinqueret (erat hic prope major quam ipfi auctoritate, feu manu ftrenuo, et opis prompto, nec difpari prudentia, feu hominum, ut fere fit, in familiarum proximos propenfione, tam minus invidiæ obnoxios, quam ab offenfionum caufis remotiores) altero incolumi nihil in alterum aufurum. Vadit tamen, fpretis admonitionibus, quafi fato præceps, et fratre comitatus, et Andrea Caro Farnihaftio. Ut ventum in aulam eft, ftatim diverfi in cuftodias dati ; nec mora, poft paucos dies ad caufam dicendam producti, ex Judicum fententia damnati, capite mulctati, Alexander quinto idus Octobris, frater poftridie ; bona publicata, capita loco publice confpicuo fixa ad ignominiam, flagrantibus etiam poft mortem odiis, aut ad fpeciem juris ufurpandam : omnia ex concilii fententia, ut facinus, ut invidia, communicaretur. Quo potiffimum crimine occiderint, vix diceris; nullum novum objectum, et regis cædem fruftra jactatam, quamvis acriter accufante Jacobo ejus notho, Moraviæ comite, fatis conftat ; et recentium motuum, fi quid in eo criminis, gratiam factam magis palam erat, quam ut negari poffet. Hic tamen cædi color quæfitus, indignantibus fimul et frementibus hominibus ; nihil a perfidia tutum fi ea in fummo honore, laudi etiam, effet ; quid attinebat veniam dediffe, fi luendum foret ? Cur luiffet, fi data effet venia ? An eam nihil jam aliud quam fraudis tendiculam ? At id parum honorificum, fraude tollere, quem virtute non queas ; et quod hoc aliud quam imbecillitatis confeffionem, et generofo indignam, et imperanti turpem ? Cur non hoftem potius, et arma adhuc tenentem aggreffus effet, quam pacatum, et qui illi fe jam crediderat ? Ingenuum illud, et honorificum, et ad malorum terrorem pertinere ; hoc ignavum et fœdum exemplum, quo tollatur fides, et cum fide humana focietas. Ali[ter] civile bellum et feditiones æternas fore, nec nifi cum alterius exilio finiendas, fublata reconciliationis fpe, fi tutius fuccedentibus, quam dedentibus foret ; fi in venia, quam in bello,

plus periculi, quem ſe poſthæc veniæ crediturum. Atque hæc, prout quiſque Humiis amicus, aut minus inimicus (moriente cum ipſis, aut verſa in hoſtes invidia) gravem caſum miſerabatur, aut facti atrocitatem exhorreſcebat, in proregem variis ſtudiis jactabantur. In Hepburnum Moraviæ epiſcopum invidiæ moles incubuit, illum tam atrocis facinoris auctorem, depulſum epiſcopatus Andreapolitani ſpe, privata vindicta animum expleſſe, hunc ſuæ ſuſpicionis impleſſe, publicam curam oſtentaſſe nihil minus cogitanti. Quippe frangendos ſpiritus, et indomitos Humii amicos ferro ſuperandos, apud proregem diſputabat, "Quid, eo abſente, non auſurum, qui, præſenti, tot tumultus excitaſſet? cujus non ſpreturus eſſet, qui ipſius toties ſpreviſſet auctoritatem? ad hæc opes, auctoritas, potentia ejus æmula, omnia ad invidiam aucta; animum inquietum, et pene regnum ſpirantem, cujus, re uſurpata, nomen ſolum deeſſet, occaſioni non defuturum. Cogitaret quo in ſtatu, ſub reditum, res reperire vellet, et eo curam extenderet; fruſtra de eo in Gallia cogitaturum, fruſtra cum ille faſtigia rerum per ſe, aut alium occupaſſet; nunc obviam eundum, non fero, et longinquo auxilio;" his, aut his non diſſimilibus ægrum per ſe animum impuliſſe creditur ad Humiorum exitium. Certe ut erat vir callidus, per ſpeciem conſulendi, tanquam patrii moris gnarus, ſe in proregis familiaritatem adeo inſinuaverat, ut pene ſoli fideret, cum ſolo de rebus maximis ſermones conferret. Is Humio inimicus, quod ſane Andreapolitani epiſcopatus, in quem ille vi invaſerat, diploma Formanno datum a pontifice Romano, quod tunc ejus erat, promulgare auſus fuiſſet; idque optima ratione, cum et Formanorum familia antiquitus in Humii clientela fuiſſet, et recenti beneficio ei devinctus Alexander Coldinghamiæ cœnobium fratri Davidi accepiſſet. Et res eſſet honeſta ac æquiſſima, tamen immani ſuperbia vir, fas nefaſque, quod ejus libidini adverſaretur, juxta habens, exitium ei, hac maxime fraude apud proregem machinatus eſt. Ita fertur et fuerit quidem: ſuaſerit id Hepburni malitia, quod perſuaſit a proregis indole fuit; hæc ejus prudentia, fides, integritas et gratitudo; hæc ei, qui ipſum ab exilio reduxerat, ex exule, comitem, ducem, principem fecerat, ad regni habenas admoverat, nec longe a regni ſpe, ſecundo certe loco, collocaverat, relata gratia. Calumniarit, eſto, Hepburnius; calumniis facilem ſe præbuit Albinus, nunquam id

facturus, præfertim tam aperto Hepburnii odio, (nec enim clam id erat, aut latere eum potuit,) fi aut grati animi officium, aut æquitatem penfitaffet: Denique fuerit ab Hepburno quodcunque, infidiæ, pellacia, perfidia, fraus, injuftitia, crudelitas, ab Albino funt. At erat Alexander vir ambitiofus; credam; verum non hoc fic luit, nec capitale, puto, eft. Et quis, quæfo, Nobilium hoc crimine, fi crimen volunt, vacabat? quis jamnum vacat? At latrones in pacatos immiferat, aut incurrere permiferat. Scio hoc dici; fed et illud fcio, nec moris limitaneorum gnarus quifquam nefcit, turbatis rebus, nihil opus effe ut immittantur; imo nec permitti petunt, ne patronis quidem morigeri, aut obfequentes, ut quos ipforum opera indigere fciant, nec plectere aufuros. Sed imperii fecuritatem fic fibi ftruebat, et abeundum jam in Galliam erat. Mira fecuritas! quæ, fublata fimul fide, conftare inter homines qui poteft? Verum et id præftitit aut ipfi, aut [illi,] quem imperii vicarium reliquit Gallum? nihil minus; imo odium peperit apud omnes. Nam et adverfis in vulgus rumoribus excipiebatur, et proceres non tam lætitia, fublato æmulo, afficiebantur, quam terrebantur exemplo; licere hoc illi, etiam in ipfis nec ufquam tutam fidem fore. Unde paucis poft annis, cum expeditionem in Anglos, femel atque iterum ad Solvæum et Vercam, fufcepiffet, parum fecundis iis ufus eft; et Gallus quidem per ejus abfentiam cæfus, fraudis quidem pœnas dedit: ipfi, alienatis hominum animis, imperium ante tempus abrogatum, per eofdem, qui fidem dederant, fe nihil immutaturos, artem arte illudentes, non tam regis feftinatione, quam procerum confpiratione, et in perfidum odio; contra quod, nulla ipfius ars quicquam potuerat, licet hos relegando, iftos in cuftodiam dando, illos tanquam obfides fecum in Galliam trahendo, probe fibi contra omnia caviffe videretur. Qui perfidiæ meritus fructus, nunquam fatis exagitandæ veritatis amatoribus, nec fugiendæ magnis animis, ac virtutis, et gloriæ fectatoribus! hæc fundi noftri calamitas, et humanarum rerum peftis, fummum illum rerum apicem invafit, et pro prudentia blanditur ipfis, ac a blandientibus, ac adulantibus fuggeritur. Quid dicemus? mihi vel hoc folum exemplum accuratius confideranti, nobile femper vifum eft utrinque documentum; hinc certe, Humii ex cafu, ne quid nimia ambitione peccemus inaniis in humanis nunquam fatis fpernendis; fed et illinc in Albino multo

magis, ne perfidiam fibi quifquam ac fraudem ullo in ordine licere putemus. Et eft illa quidem minus odiofa, quæ magis a natura pene homini datum videtur, ut fe augeri, quantum quifque poffit, velit, etiam aliis, quod neutrorum fit, præcipere ; nec vitio id datur, imo laudi, cum abfque injuria fit, tamen raro juris et equi finibus fe continet, et ubi modum exceffit, æqualibus gravis valde et importuna eft. At fidem violare, non in unum magis aliquem, quam in humanum genus, injurium eft, et in fancitum ipfi naturæ commercium. Itaque abominanda ubique habita perfidia, et, fupra quotquot ufquam funt fcelera, execramur ; quin probro eft et contemptui, ut pufillanimitatis certa foboles, nec enim aliunde originem ducit, aut incrementum capit ; nec ufquam uberius fe exerit, quam maxime meticulofis in animis, et virtuti fuæ diffifis, magnis viris magna vere agentibus fpreta merito, et exofa : quippe qua, præter rei turpitudinem femper fugiendam, non aliud ad res agendas ineptius, cum non aliud hominum ftudia magis abalienet, quæ viro prudenti omni cura concilianda funt, et quibus femper ufus eft, quifquis magnus evafit. Quin poffe, quod obtendunt, latere tectam diu perfidiam, ftolidi eft credere ; male fani concilia inde fufpendere, et lubricum plane, quo niteris, fundamentum, quafi tu omnes argus, te nemo cernere poffit vefpertilio. Nec fructus hic ex prima fucceffuum fpecie metiendus, finis intuendus, femper acerbus iis etiam quibus utilis fuerat, obrui te gaudentibus, idque ipfis agentibus aut palam, aut fi id neque, aut tuo, clam, exemplo. Quod eo magis inculcandum mihi degenere hoc fæculo putavi, quo impudentiores habet patrones tam enorme flagitium. Politicum hoc tantum feretur ? non feretur, imo omnibus melioribus genii fcriptoribus exagitandum, mihi fane flagellandum eft, ut pfeudo-politicis iftis, id eft qui politicos fe falfo jactitant, non artem quidem, fane contra artem eft, fed ipforum nævos, humani generis perniciem, e manibus extorqueam, faltem qua poffim, torqueam ; teftatumque relinquam quam deteftor, quamque omnes deteftari cupiam. Nec eo minus fi calumniari quis aufit, gentilium, quia perfidia perierunt, gratiæ hoc datum ; ipfe quifquis fit, cum aliorum magis pudendæ gratiæ hoc det, verum, femper verum efto ; ultra quod, amicitiæ gratia, ne tenditor ; fed nec intra, modeftiæ affectatione, fubfiftitor ; quæ fcriberit, una regularit. Redeam : in Farnihaftium eadem crudeli-

tas, forte, elufa eft; ille enim, five minore cura cuftoditus, five cuftode pecunia corrupto, impetrata unius noctis mora, ut de animæ falute cogitaret, per amicos liberatus, fupplicium effugit. Nec hic tamen crudelitas, ac perfidia conftitit, fubeunte non minus acri cura, qui poffent aut vellent cædis vindices exiftere. Supererant, Humiis extinctis, tres adhuc fratres; in eorum facta, ut eft inquies fcelus, diligenter inquifitum. Georgius exul in Angliam jampridem abierat. Joannes Jedburgi cœnobiarcha, trans Taum paulo ante relegatus, forte Edinum clam venerat. Ea res ad aulam delata primo terrore; miffi, qui quid agitaret taciti explorarent; conviviis, et faltationibus in mulierum choro indulgentem oftenderunt. Id ei falutem cum contemptu peperit, negante prorege quicquam ab illo metuendum. David natu minimus Coldinghamiæ cœnobiarcha erat, et fumma indole, et acri ingenio, procul aula et fibi cavebat, et confultationes ac conventus cum amicis frequens agitabat. Inquies hoftium animus, qui fratrum cæde manus polluerant, fe, dum hic fupereffet, tutos non rebantur. Sed in juvenem, legibus non obnoxium, nullus palam prætextus occurrebat, clam necem intentarunt. Et cum alioqui opportunum fe non præberet, actum cum Jacobo Hepburno Halifio, fororis marito, ut rem tranfigeret; nec illum aut innocentia flexit, aut affinitatis et amicitiæ facrofanctum vinculum, quo minus turpiffimum facinus perpetraret. Juvenem, fe illi credentem, cum uno aut altero comite, in colloquium evocat; evocatum trucidat, maxima omnium, etiam qui facinoris focii erant, commiferatione, a quorum uno per ambages admonitus, ut equum, quem perniciffimum habere fe dictitabat, confcenderet, fibique fuga confuleret; quod illi, feu non intelligenti, feu non credenti quicquam affini periculi, fruftra fuit. Itaque, cum non caveret, cæfus eft, a quo minime debuit, juvenis innoxius, rara indole, fumma morum comitate, et vulgi ob comitatem flagrantiffima gratia, adeo ut in hunc ufque diem innocens ufurpetur; fed execrabantur, ut fit, non ulcifcebantur fcelus, fibi, ut fas eft credere, feponente hanc gloriam divino numine. Multos enim poft annos, ad feram ætatem provectus ficarius, cum toto corpore incurvus, ac vultu in terram prono rectus confiftere nequiret, eo inopiæ reductus eft, ut cathedra in publicum deportatus, a tranfeuntibus vitæ fubfidium emendicaret, fubftituto vicario qui magiftro

(ſic vocant proximum, inter primæ nobilitatis viros, hæredem) Haliſi ſtipem efflagitabat; et tunc hominum ſermonibus notato, et nobili in omne ævum exemplo; hoſtibus adeo miſerabilis, ut Joannes Humius Blacadarius, obviam forte factus, a cliente admonitus, debere ob hanc ipſam Davidis cædem de eo ultionem ſumi, ſubridens reſponderit, "quo ille officio tantum de te meruit? imo vivat, qua dignus eſt, omni morte acerbiorem vitam, quam ei nemo ſanus inviderit." Nec meliore fato functi feruntur ſceleris ſocii, Chirneſidus, Niſbetus, et Hetlæus Mellerſtonus; male periiſſe omnes, quorum nunc quoque execrationi memoria eſt, nec quiſquam, niſi cum ignominia et deteſtatione ob innocentis, ſic Davidem vocant, cædem vulgo, ea in regione, adhuc eorum meminit, ſceleratos proditores nuncupando.

Atque hæc, ut res plenius omnium oculis obverſaretur, prætereunda non erant; ut redeamus unde digreſſi ſumus. His egregiis facinoribus perpetratis, ſecurus jam ab omni motu Albinus in Galliam navigat; ante abitum reliquit, qui ſummæ rei præeſſent, Anguſiæ, Araniæ, Huntileæ comites, Epiſcopos ſani Andreæ et Glaſguæ, ſed qui iis intereſſet, et quaſi præeſſet, Bautium Gallum, quem diximus; adeoque cuſtodes Gallos Britannoduno, Dumbaro, Carviæ, inter præcipuas Scotiæ, arcibus impoſuit, ſumma omnium indignatione. Nec hoc nobilitatis contemptu, nec gentis indignitate, nec tanti viri ac fratrum cæde contentus, Lothianæ, primæ in Scotia provinciæ, cum Dumbaro arce ubi maneret, orientali et mediano limitibus, Merciæ et Teviotiæ, quæ Humii procuratio præcipua fuit, Bautium præfecit, etiam Humiam ei dat, quam, quaſi in ejus gentis cervice impoſitam, cum ſuis Gallis præſidio teneret; ex qua, ut circumjacenti regioni altior imminet, quaſi e ſpecula eos deſpiciebat, ac, triumphantis in modum, principis familiæ cædem oſtentabat, tam ipſos ſub jugum miſſos exprobrabat. Id Davidem Wedderburnium quotidie ante oculos cernere oportebat; et ut erat genuina ſanguinis conjunctione, et loco, et auctoritate Alexandro proximus, graviſſime afficere. Angebat ingentis animi virum, et propinqui cædes, et everſa ac proſcripta familia, et decus gentis, ſuumque ac omnium periculum, idem omnibus, quando vellet Gallus, paſſuris; hæc odii privatæ cauſæ, accedebant publicæ. Gemebant miſeram ſub extero ſervitutem ho-

mines, proceres ludibrio haberi, apud Gallos Scotorum gentem vilefcere, quod tam facilem fe jugo daret, ut peregrino, nec illi ex illuftrioribus, tam fubmiffe pareret; fremebat id ipfum vulgus, et concediffe animos, degenerem nobilitate, ignavam gentem, illam quod talem fibi præponi, hanc quod ab illo juffa accipere dignaretur; amiffam libertatem, nec vindicem quemquam exiftere. Indignationem auxit, quod in Galliam fcripfiffe compertus fit, nihil opus remitti proregem, fe omnia in Scotia ad Gallorum nutum circumacturum; unde factum ut minor proregis gratia in aula effet, cum ejus opera minus indigere viderentur. Sed fremebant hæc tantum vulgo homines, et fedebant; operi manum admovebat nemo, aliis alios, ut fere fit, expectantibus, donec occafio non tam quæfita, quam forte oblata, Davidem ad rem aggrediendam, fimul et perpetrandam impulit. Erat in Mercia Cockburnus Langtonius, qui difcedens pupillo filio Cockburnum Clarkintonum in Lothiana, et Chirnfidum Nifbetum in Mercia, præterito Gulielmo fratre, curatores teftamento reliquerat. Duxerat Gulielmus Davidis fororem, Suintonii viduam; ipfe vir acer, et qui fe, contra morem patrium, qui proximo id officii deferebat, excludi indignabatur. Ita fultus præfidio fratrum Davidis, qui in propinquo Poluarti cum matre vidua commorabantur, Langtoni arcem, in quam curatores invaferant, obfidet. Id ubi Bautius refcivit, qui Calfonem jurifdicendi caufa forte venerat, indigna res vifa, et ad diminutionem auctoritatis ipfius pertinere. Itaque dat literas ad Davidem ut ad fe veniat. Ille negare fe venturum, nifi commeatu remeandi, cum vellet, impetrato; nec Bautius moram fecit, mittit amplum, et cum Dumbarum profecturus effet, monet ut itinere eum poftridie conveniret: factum id ita eft; egreffo ex urbe, cum jam unum aut alterum miliare confeciffet, fit ei obviam Wedderburnius. Comiter excipitur, et vultus, et primi congreffus fatis pacati et amici; fenfim ad motum illum devenire; admonere Bautius ut affinem et fratres ab incepto deducat; effe rem peffimi exempli, nec ferendam; fi quam Gulielmo injuriam factam putent, jure experirentur; non effe vi agendum, fed legibus; patere per eas viam ad juftitiam. Ad ea David fedulo fe purgare, nihil ad fe rem pertinere; factam quidem Gulielmo videri injuriam, quod contra morem patrium a pupilli nepotis adminiftratione arceretur; dicere id curatorum fraude magis quam fratris,

parum ſibi per morbi vim conſtantis, voluntate obveniſſe; verum id ſe non agere; non eſſe Gulielmum, non fratres in ipſius poteſtate; ſi quid, ſecus quam oportuerat, egerint, ipſos accerſendos pro ſe reſponſuros. Hic excandeſcere Bautius, et ipſius hoc factum dicere, quicquid ille imperaret facturos. Ille contra eſſe eos ſui juris, nec cum ſe, ſed cum matre habitare, nec ſe illorum facto teneri, aut ulla lege, ut pro iis cavere debeat. Ita alternando ſermones, ac altercando tandem eo perventum, ut Bautius ira impotens, truci ac minaci voce et vultu, diceret, "ſe illi pro imperio imponere, ut obſidionem ſolvant; ni faxit, et ipſum et eos ſuo malo in ordinem redacturum." Ad ea David, ſe impetrato commeatu veniſſe, rediturum domum, dein quo vellet factitaret. Et cum dicto reſtitit cogitabundus tam diu donec totum agmen præteriiſſet. Obverſabantur animo minæ, quæ, quoniam evaſuræ eſſent, verebatur, ſi ſalvus Dumbarum Bautius veniſſet, unde, collecta ex totius regni viribus manu, revolare facile foret; indignabatur ſibi exterum, neſcio unde aut quo loco ortum, adeo inſultare, et veluti cum famulo ſuo agere. Occurrebat Alexandri conſanguinei cædis memoria, et occupatus ab illo, diſpare forte, ejus locus, tam claræ familiæ ruina, et patriæ ingens, et gentis et ſuum dedecus, quod ita ſervirent. Omnibus putatis, haud adeo vetere dolore, et recenti ira inflammatus, ſtatuit ſatius eſſe præſentis occaſionis fortunam tentare; hac omiſſa difficiliorem fore. Pervenerant jam ad ericetum, quod ad ſeptentrionem Fogonis viculi, trans ejuſdem nominis amnem, appellationem ab eo ſumit, nec ultra ſeſquimiliare a Langtono arce aberat, quam Gulielmus Cockburnus et Davidis fratres tum maxime oppugnabant. Itaque præmiſſo nuncio, qui eos de re tota certiores faceret, ac adeſſe in tempore juberet, ſuis, qui aderant, imperat equos, quos ſelectiores ſinguli adduxerant, conſcenderent, et quam poſſint maximo cum ſtrepitu ac tumultu, ſtrictis gladiis agmen quaſi incurſuri, circumſultarent. Mos hic limitaneis eſt, quo hoſtes aut terrent, aut de eorum animis periculum faciunt; et ſi qua commoda rei gerendæ occaſio detur, utuntur; ſimul et amicos, ut accurrant in auxilium, admonent, hoſtem ipſi morantes, et turbantes. Nec illi ſegniter imperata faciunt; equis minoribus, quibus vehebantur, deſiliunt, ſelectos aſcendunt, gladios ſtringunt, et quam proximi adequitantes, et, quanto poſſunt clamore, Wedderburnii

nomen ingeminantes, terrorem incutere conantur. Nec plures octodecem equitibus erant, familiares soli, qui una advenerant, clientibus adhuc inſciis, verum quos ad tumultum ſtrenue accurſuros non dubitat. Erant in Bautii comitatu quingenti aut plures equites, qua Galli, qua Scoti ex Teviotia et Mercia, qui aut negotia quiſque ſua agebant, aut honoris cauſa comitabantur; etiam ex Lothiana juventute nonnulli, qui una advenerant. Qui ex Mercia erant, re perſpecta, alii ad Davidem aperte tranſire, alii domum dilabi. Qui ex Teviotia ſenſim ſe ſubducere. Unus moram fecit Marcus Carus Litledenius, qui, correptis Davidis habenis, deprecabundus rogabat, ne quid gravius in Bautium conſuleret, id ſibi dedecori fore, qui in ejus comitatu eſſet. Verum cum eum in propoſito conſtare, et ſibi, ut frænum demitteret, gladio minantem vidit, demiſit, nec moratus ſe in Teviotiam abeuntium agmini immiſcuit. Bautius, ubi hæc vidit, Davidem blande ad ſe vocare, excuſare quod tam rigide locutus eſſet, cauſari iram, præpropere ac perperam quædam effutiviſſe, male ad ſe habere, et velle non dictum; verum non eſſe tanti, remitteret iram, cætera conventuros. Verum fruſtra, longius enim progreſſum David ſe credere, quam ut tutus eſſet receptus, itaque exprobrando amici cædem inſtabat. Gallus, ubi delapſos Scotos, reſtare ſe ſuis cum Gallis, creſcere hoſtium numerum vidit, nec aliam jam ſpem ſubeſſe, capeſſit fugam; vehebatur equo perniciſſimo, qui et ipſe Alexandri Humii fuerat, et quo, ſi more Scotico inſtratus fuiſſet, evaſurum homines credunt; verum et ephippiis magni ponderis eum gravabat, et lupatis Gallicis inſuetum, morabitur ne pleno curſu ut poſſet. Emicat tamen, et cum inter Langtonium et Dunſum per paludis vadum (Cornifurdum vocant) æquo inter utraſque ſpatio iter eſſet, prius id tranſit quam qui Langtono veniebant prævenire poſſent. Inde per medium Dunſum iter tenet, longiuſcule ſequentibus cæteris, unus Dickſonus (Trotterum alii malunt) adoleſcens admodum Davidi a pedibus (ad tumultum heri equo, qui domi relictus fuerat, nec ſtrato, Wedderburno advolarat) haud longe aberat, et ſtricto ferro ad ſingulos pene paſſus imminebat. Bautius, minabundus, et recedere puerum jubens, ſe gnaviter defendebat, donec lapidoſum in agrum, qui Dunſum inter et Preſtonum vicum interjacet, pervenit. Ibi, dum ad inſequentem magis quam ad iter intendit, equus in ſaxum impin-

gens corruit; tamen in pedes se erigens, acriter satis ab adolescente tuebatur, donec Joannes et Patricius Humii, Davidis fratres, supervenientes eum interfecerunt; caput abscissum Dunsi publico loco spectandum aliquandiu exponitur, inde ad Humiam arcem, ubi recepta est, delatum volunt; corpus, quo cecidit loco, sepultum, nomen jam nunc obtinet, et Bautii sepulchrum ab accolis ostenditur. Incidisse hanc cædem in duodecimum Cal. Octob. anno MDXVII auctores narrant, cum iidem Alexandri cædem in [v] Idus Octob. ejusdem anni conjiciant, seu scribentium, seu excudentium incuria; sed frustra de hoc, et similibus laboraverimus. Joannes Leslæus Rosensis Episcopus, nescio quam aut unde desumptam fraudis fabulam nobis hic attexuit, ineptam prorsus iis, qui rerum in ea regione gnari sunt. Notum omnibus fortiorem Davidem quam astutiorem suisse, et rem ita, ut diximus, gestam, inter nostrates satis constat, ut ab iis, qui facto interfuerunt, accepimus. Nec concilium hic cujusquam, sed forte fuisse; non, inquam, ex concilio quicquam actum, sed ex re occasionem acceptam; ut frustra fuerit quod gubernatores Georgium Duglasium Angusiæ fratrem, tanquam cædis suspectum in Garviam custodiendum dederint, nulla enim ratione suspectum, nisi quod ejus sororem David in matrimonio habebat; qua ratione poterant et Angusium ipsum committere. Interim David arcem Humiam aggreditur, et haud satis contra obsidionem instructam, dedentibus Gallis, accepit: proxima cura de Humia familia fuit, si qua instaurari posset. Cæsis Alexandro, Gulielmo, Davide fratribus, acribus viris et prudentibus, restabat maximus natu Georgius. Is, ob cædem diu ante factam, in Angliam abierat, et apud hospitem Dacrium latitabat. Ergo eum aggreditur, suadetque ut in patriam redeat, patrimonium et dignitatem suam capessat. Ille, ingenio paulo segnior, et laborum pertæsus, et fratrum casu territus, et otio jam per aliquot annos asuetus, recusare. Agit itaque cum Dacrio ut stato eum die ad colloquium in agrum educeret. Iterum eadem repetit, iterum ille recusat. Ergo, ex composito, correpto fræno, prope invitum et reluctantem in Scotiam secum abducit, ac in arce sua Humia locat. Verum nondum satis ad pristinam suam amplitudinem rediisse domus videbatur: supererat Alexandro filia; ea agrorum, qui feudi masculini non essent, hæres futura; iis detractis, nimis minui familiæ dignitas visa; ita-

que in omnium indifcriminatim poffeffionem Georgium mittit, puellulam quafi ex morbo decumbentem, mox mortuam fimulat, ac impofitam feretro ciftulam arena gravem, magna cum pompa, terræ mandat; ipfam ad eundem Dacrium in Angliam educandam mittit. Adultæ perfuadet ut terras, quæ prifcæ domus Humiæ erant, avunculo cederet, ipfa Samilftonii agro contenta effet, qui aviæ Caræ ante fuerat. Sed hoc aliquanto poft factum. Georgio autem, ita reducto, fuadet ut Haliburtonam, ex Dirlitonii hæredibus unam, uxorem duceret, quarum colocandarum frater Alexander jus obtinuerat, et Gulielmo unam nuptam dederat, alteram Andreæ Caro certis conditionibus pactus fuerat. Atque fic aliqua reftituta, licet non in fummum illud magnitudinis culmen, tamen fuum in locum et privatum decus, Davidis magna cura et opera, domus apparebat. Hæc noftrates, et fub hæc tempora, cæfo Bautio, facta tradunt: ego potius in illud tempus contulerim, quo, cæfo Blacadaro cœnobiarcha, Wedderburniam arcem una cum Humia recuperavit, hac maxime ratione, quod videam mox et Wedderburnia et Humia arce comiti Araniæ ceffiffe, quod non credam factum ex quo Georgius in patriam redierit, quem in Angliam reverfum probabile non eft, nec potuiffe Davidem eum in iis poffeffionibus retinere, quibus ipfe cefferit. Gubernatores enim cum coiffent, quamvis omnes factum gauderat, fublato, qui iis prælatus erat, extero et æmulo, tamen ut rem a publica confcientia rejicerent, et ne major aliquis motus oriretur, comitem Araniæ principem rectorem deligunt, comitia indicunt, tum Davidem et fratres ac Gulielmum Cockburnum in decimum nonum menfis Februarii citant, ac fe non fiftentes perduelles denunciant, Aranio ad perfequendum exercitum fatis numerofum decernunt. Eo ille accinctus, et majoribus tormentis ad verberandas arces una aductis, Lauderum venit. Illuc ad eum David Wedderburniæ, Humiæ, et Langtonæ arcium claves mittit, ille in fingulas præfidia. Aranio retro Edinum, David Edringtonum fe recepit. Baffii ea arx eft, ad finiftram Whittadari amnis ripam fatis munita, ipfum fundi Bervicenfis limitem attingens. Eam, domino, qui uxoris fororem in matrimonio habebat, non aufo concedere, vi capit, et nufquam ulterius progreffus, toto exilii tempore inibi habitavit, haud multo minore, quam cum domi effet, auctoritate, nemine propemodum imperium detrectante, nec, nifi eo ad-

monito, et profectionis caufam indicante, ab eoque probata, et venia impetrata, Edinum aut quoquam extra provinciam proficifcenti. Unus Robertus Blacadarus Coldinghamiæ cœnobiarcha, ex vetere inimicitia et recenti, ob Blacadarorum patrimonium, odio infenfus, conatibus ejus fe opponebat. Verum cum inter venandum forte occurriffent, pari utrinque numero, adeo infefte occurrerunt, adeo pertinaciter pugnarunt, nemine patronum deferente, ut vulneratis ex Wedderburnii parte quam plurimis, altera pars tota cum domino internecione occifa fit. Factum hoc ad Lambertonum ait Holinfidius; alii ad Harcragum (ad Ayum amnem faxa ea funt) fuiffe volunt. Ex eo nemo fe ei opponere audebat. Itaque ad arces, quas dederat, recuperandas animum adjecit: et primo fuam Wedderburniam hac ratione. Cum cuftodum pars Dunfum ad mercatum iffet, eos inopinantes aggreffus cepit, captos Wedderburnum ducit, iifque, qui intus remanferant, oftendit, minatus et iis quos captos habebat, et ipfis, ni mature arcem dedant, exitium. Cum pertinaciores effent, erigi cruces jubet: dum ducuntur, quidam natione Gallus, Joannem vocabant, parvulum (alii elegantem, corrupta voce Gallica) arte tormenta collimandi infignis, præfatus nihil ipfi profuturam eorum mortem, det veniam modo, fe arcem ei in manum traditurum. Inde permiffus, cuftodes, qui intus erant, alloquitur, fuadet arcem domino dedant, fruftra obfiftere, fcire fe quot et qui intus fuit, et qua annonæ inopia paucos dies fuffecturæ. Cum non perfuaderet, omiffo colloquio, tormento eorum unum trajicit, ac tunc vinculis folutus, nam antea ad Simonem Panangum vinxerant, ne effugeret. Cuftodes, cum nihil fpei ufpiam effet, et victus deficeret, poftridie fe ac arcem dediderunt, et incolumes demiffi. Ille cum Davide fubftitit, et fæpe fidelem ei operam præftitit. Inde ad Humiam arcem itur, quam non abfimili modo, hujus ipfius Joannis maxime opera, receperunt. Tum ad Langtoniam, quæ et ipfa dedita eft, atque ita, recuperatis omnibus, ac in antiquum plane reftitutis, eas et totam provinciam, nemine repugnante, obnoxiam fibi fecit. Tunc, ut reor, potiffimum Georgium reduxit, cæteraque peregit, de quibus fupra. Reftitutum Duglafiis amicum penitus reddidit, id maxime e re utriufque ducens. Ipfe, haud dubius earum partium, mutua femper ope et juvit eos, et ab iis adjutus; nam Gulielmo Angufii fratri in vindicando Coldinghamiæ cœnobio

omnem opem tulit, exclufo Patricio Blacadaro, qui jus fibi in id arrogaverat. Et funt qui fcribunt eum a pontifice, confentiente prorege, id beneficium obtinuiffe; quam vere nefcio; nec enim per totum quinquennium quo a mortuo patruele vixit, aut pontificia aut proregis poteftate, in poffeffionem ejus veniffe conftat, ut nec venire tentaffe legimus, five revera nullum ei jus fuerit, five ob nobiles cum Humiis inimicitias, in eam regionem venire minus tutum judicarit. Cum eodem Gulielmo, quo tempore Angufius Araniæ comitem, ejufque factionis cæteros Edino expulit, ad portas urbis veniffe Davidem, octingentis equitibus comitatum, teftantur hiftorici, et molitum quidem portas narrant, fed confecta jam pugna et parta ab Angufio victoria, anno MDXX, pridie Cal. Maii. Viciffim, et Duglafiorum ope fretus eft, cum, undecimo Cal. Augufti, confanguineorum Alexandri et Gulielmi capita parte urbis detracta, et palam honorifice fepelienda, cum Georgio eorum fratre curavit. Nondum redierat e Gallia prorex, et quis non credat iratum Davidi rediturum fuiffe, ob tot, quæ illius auctoritatem imminuere videbantur, facinora, cæfum Bautium, Blacadarum, receptas in Mercia arces, exclufum Coldinghamiæ cœnobio, fiquidem verum fcribunt hiftorici, ipfius auctoritate nixum Patricium, et, quod in arcem caufæ invadere videbatur, detracta fratrum Humiorum capita, ac publice tanquam innoxiorum virorum, et honorifice fepulta! Verum nihil gravius in illum ufquam ftatuit, et ftatim ut rediit, anno MDXXII, cæfi Bautii veniam haud gravate conceffit, et nominatim fratribus, Patricio, Joanne, Alexandro, ac Magiftro Joanni patruo, ubi mirari fubit qui fiat, ut Patricius ante Alexandrum et Joannem, cum utroque natu minor effet, ubique nominetur; forte fuerat percuffor. Suberat proregiæ facilitatis, præter literas quas diximus a Bautio ad aulam Gallicam miffas, etiam hæc caufa, quod cum David effet tantæ in illa limitum parte auctoritatis, utilem fibi ejus operam fore profpiciebat, nec multum abfque eo geri poffe, nec expedire, tali tempore, talem virum offendere aut alienare, et ad hoftes abigere, cum in Angliam exercitum ducturus effet; nec ille, ut erat vir imprimis fortis ac militaris, ac promptiffime ad res pro patria et contra Anglos capeffendas animo, fpem fefellit. Nam in ea expeditione in qua ad Vercæ obfidionem, renuentibus proceribus flumen tranfire, prorex cis amnem federet, ille cum fuis tra-

jecit, ac, late damno fæpe hoftibus dato, aditus in arcem obfedit. Et quodam die, in totius exercitus confpectu, levi certamine in valle arci fubjecta, ita cum hofte conflixit, ut fummam ab omnibus laudem reportarit. Et hoc fane ei peculiare, et a majoribus hauftum erat, ut et patriæ amore et hoftium ejus odio flagrantiffime arderet, adeo ut neque exilio, ac profcriptione, neque ullis calamitatibus, neque ullo fuo metu, aut inimicorum injuria adigi potuerit, aut vel in Anglorum fidem fe dederet, vel eorum opem imploraret, vel ad eos exulatum confugeret: itaque toto profcriptionis tempore, nunquam in Angliam fe contulit, aut auxilio eorum ufus eft, nifi uno, quocum privata erat amicitia, Selbio, nec illo, nifi in fortuito illo, quicum Blacadario erat, congreffu, qui cum in ejus comitatu effet, quanquam deferere eum noluit. Et Surrio exercitum in Scotiam ducente, cum alii plerique, ut Chirnifidus, Langtonius, ad Anglos tranfiffent, ac in eorum fidem juraffent, domofque fuas hoc pacto ab incendio et ruina redimiffent, ille ut idem faceret, nullo metu adigi potuit; itaque ad arcem ejus diruendam admotus exercitus eft. Erat autem in plano quidem fita, nec tam natura quam arte munita, ftagno quadraginta pedes lato, novem profundo, muro non adeo craffo feptangulari forma, fingulis turribus ad fingulos angulos erectis; omnes erant armatæ, nifi quod quæ januæ impofita erat quandragularis, et ex cæfo lapide, cæteræ rotundæ; in his fingulis bini equites diverfabantur; in media area ingens turris, et ipfa quadrato ex lapide fexdecim pedes craffo pariete, et feptem fornicibus ac contignationibus alta; pons fublicius ante portam, quo folo in arcem ibatur; utraque turris gemina porta claudebatur, quarum una ex robore firmiffimo, altera ferrea, fune fufpenfa, attrahebatur furfum aut demittebatur pro arbitrio. His munimentis contra fubitas incurfiones fatis tuta videbatur, admotis majoribus tormentis, et paululum verberata, ftatim dedita eft. Quæ in medio ftabat turris, pulvere fulphureo fundamentis fuppofito, lacerata ac diruta, ftante tantummodo in noftram ætatem fragmento, quo operis magnitudo dignofci poffet. Exterior, fornicibus pulveri cedentibus, et quaffato paululum muro ac hiante, cætera integra ftetit, adeo ut rimæ, fubfidente, puto, fundamento, aut inclinantibus ad fe mutuo muris, poft aliquot annos pene coierint, ac domino, recedentibus Anglis, qualecunque domicilium, quoad vixit, per-

manſit. Quin et ipſa rudera, egregium fidei in patriam et honorificum monumentum, eoque nomine poſteris etiam jucundum ſpectaculum, Georgii tertii tempore, hujus nepotis, viſenda exſtabant. Idem perpeſſa fratris Joannis arx Blacadari, idem Niſbetti, qui ex illius amicis erat, arx cognominis, idem Poluarti, quæ Rid-braes nuncupatur. Aytonia ante, Jacobo quarto ſuperſtite, diruta fuerat, et tunc, puto, Dunſia quaſſata paululum vi pulveris, ſtetit tamen. Humiæ Anglorum præſidium impoſitum eſt, cæteræ per Merciam in hoſtium fidem ſe dedere, et tributarii facti ſunt earum domini. Ille liber, ubi exercitus receſſit, ad qualeſcunque reliquias rediit, et ruinis utcunque reparatis, cæteriſque turriculis, quæ intactæ erant et integræ, inſedit, ac bello, qua potuit, inſtare perrexit, nec pacem iniquam aut inducias facere ſuſtinuit, quin ſe totum et, cum nihil poſſet, dulci vitam patriæ impendit. Nam poſt annum unum aut alterum, in fortuito conflictu, hoſtibus impari numero congreſſus, ac vulneratus in eorum poteſtatem venit. Dum ducitur, a Selbio, quem diximus, clam admonitus eſſe equum, cui impoſitus erat, perniciſſimum, poſſe evadere, ſi e manibus ductoris elabi poſſit, ille, cum negligentius obſervaretur, in viam ſe dat, et jam paſſuum duo millia, ſequentibus Anglis, conficerat, cum, ut equum pondere deficientem aliqua ſaltem levaret, ſellam abjicere, quod limitaneis, equo currente, ſuetum et facile eſt, ſtatuit. Id dum molitur ac jam pene perfecerat, ſeu pondere inclinantis, ſeu ſolutis cingulis cruribus equi impeditis, illo ruente, ipſe pronus in caput provolvitur; hoc caſu, accedente inſuper vulnere, inter capientium manus expiravit. Locus inter Ramriggum et Suintonum adhuc nobilis; rei monumentum arx erecta diu ſtetit, Towani vocabant. Sic vixit, ſic mortuus eſt vir animo et corpore juxta egregius, et amore in patriam, charitate in amicos et clientes, erga gentem et familiæ principem præcipue ea cura et ſincera amicitia, quod illi debeat reſtaurationem ſuam, quodque a ruina illa, qua plane ſuccubuerat, niſi ille ſubveniſſet, refloruerit. Quare ſic ei ſuo merito parentavimus.

Externi juga ſervitii dum Bautius urget
Exterus; idque ſedens plebſque patreſque fremunt

Amiſſum decus imperii, vileſcere gentem,
  Virtutem priſcos et cecidiſſe animos;
Agmine turgentemque, iraſque minaſque vomentem
  (Ingreſſu parva, prælia magna manu)
Et verti, et vici, et fudi; cædemque piavi
  Cæde illa, et manes, Humie magne, tuos;
Patria, quid debes mihi, quid domus Humia, veſtri
  Arbitrii; non eſt dicere velle meum.

Sane quod rependere nunquam poſſet, cum nec vita rependi poſſet, nec tanta et tam ſincera opera, et exantlati mirum in modum labores, et relictum poſteris exemplum ac hæriditarius amor, qui ſe etiam in iis exerit, faxit ſaltem agnoſcatur, et æternum familiis maneat. Reliquit liberos virilis ſexus tres, Georgium; Davidem; Joannem; filias totidem, Julianam, quæ Gordonio Lochinvario in Gallovidia nupſit; Iſobellam, quæ Roberto Caro Ancramo, unde [qui] magna cum laude ac expectatione Caroli principis pueritiæ admotus, nunc quoque omni obſequio, et honeſtis artibus eum demeretur; Elizabetham, quæ Patricio Niſbetto ſe junxit. Credo fuiſſe et quartam, quæ in monacharum cœnobium ſe contulit. Supervixit uxor, iterum jam vidua, liberoſque diligenter educavit, ac filii patrimonium, addita Hiltoni baronia, auxit, fœmina adeo proba ut non loco, quo nata eſt, et quem tenuit, quam ſuis moribus clarior et honoratior fuerit. Rex ipſe Jacobus quintus, quamvis fratribus implacabilis in exilium eos egiſſet, ſororemque Glamiam calumniis obrutam, vix ipſi creditis, cremaſſet, nec quenquam Duglaſiæ gentis conſpicere ſuſtineret, eorum propinquos et clientes, ipſius etiam filium Georgium Humium in cuſtodiam dediſſet, illam tamen quoties deprecaturam pro filio, aut alia ob negotia adibat, honorifice accipiebat, libens audiebat, et quamvis liberare eum nollet, excuſanti propior amanter demittebat. Religionis, in qua educata fuerat, et Romanorum rituum tenacior, verum, fratrum mendicantium inſigni mendacio commota, faſtidire occepit; hos cum liberaliter tractare ſolita eſſet, eorum quidam, gratiam ab ea inire ſperans, pro concione ad populum dixerat eam, beatæ virginis ſedulam cultricem, dum oſtream forte quadrageſimalis jejunii tempore aperiret, Mariæ effi-

giem concha inclufam reperiffe ; hoc ei nunciatum difplicuit adeo, ut nec quenquam ejus ordinis in confpectum exinde admiferit, et religionem, ut mendaciis nixam, fufpectam habuerit. Quapropter moriens, cum crucifixi imago ei deofculanda ab adftante admoveretur, averfata eft, negans fuam fpem hujufmodi nugis inniti, in uno Chrifto, certo fuo Salvatore, eam repofitam habere ; de qua illud :

Et genere et forma, et nulli pietate fecunda ;
  Vis virtute etiam nofcere quanta fui ?
Quæ fratres dedit exilio, flammifque fororem
  Regia virtutem eft vis venerata meam.
Quodque etiam natum cuftode in carcere claufum
  Excufat, num fic fe facit ipfe reum ?
Concedant aliis quævis, mihi cefferit ira ;
  Sunt mage virtutis clara trophæa meæ.

### VI. GEORGIUS SECUNDUS.

Secutus eft illum Georgius filius natu maximus, annorum circiter novem puer ; ejus tutelam fufcepit Alexander Manderftonus, functi Davidis frater proximus, quem et cæteri fratres omni ope juverunt. Itaque cum Georgius gentis princeps Kellæ decimis immineret, Alexandro denunciavit, ut ab iis abftineret. Has decimas, a Coldinghamiæ cœnobiarchis, quorum in jure erant, locatas, David et ipfius majores jam per aliquot annos poffederant, et quid hunc ad eas vindicandas impulerit, haud facile eft conjicere. An fuopte ingenio et fponte hoc fecerit, eo quod fundus ipfius effet, ita et decimas ad fe pertinere debere judicarit, an aliena inftigatione, dubitatur. Tamen hoc conftat, haud fatis amico animo, mortem tam amici viri accepiffe. Accepto de ea nuncio, ad familiares converfus, "Itane eft," inquit, "mortuus eft cognatus meus ? Ergo cedo mihi Merciam." Cui uxorem indignabundam continuo fubjeciffe ferunt, "Cedo tibi malam rem ; hanc tu illi gratiam pro tot beneficiis refers, qui te ab exilii latebris cunctantem ac pene invitum retraxit, et patrimonium

ac Humii dominium, quo alioqui nunquam fuisses potitus, reddidit, tene ejus morte gaudere et exultare?" Ut ut est, Alexander, intellecto ejus concilio, eo magis festinans occupat decimas colligere, et Wedderburnum comportat. Quo intellecto, Georgius quam maximas potest copias contrahit, plaustra etiam aliaque frugibus deportandis vehicula, ut inde eas deduceret. Verum Alexander et Joannes Blacadarius, cæterique fratres, qui etiam clientes et famulos suos contraxerant, ac intra arcem continebant, eruptione facta, et uno et altero ex adversis cæso, cæteris dissipatis, ac in fugam versis, Georgium ipsum capiunt, et omni cum honore in arcem ducunt, ac laute per aliquot dies habitum, domum reducunt; leniter questi hanc ab eo injuriam pupillo illatam; precari, ne temere quicquam mali de iis auribus admitteret; expertum tum ipsorum, tum fratris defuncti animum et operam; esse eum eorum principem et caput tribus, se ejus esse cognatos, honore omni, quoad possent, prosecuturos. Hoc ejus in pueritia maxime memorabile obvenit. Vir factus, statim Blac-nessum in custodiam a rege datus, ac ibi diu retentus est, nullam ob noxam, ac ne malo quidem regis in eum animo, sed ne quid pro avunculis, Angusio et fratre Georgio Duglassiis adhuc exulibus, nepos in limitibus moliretur; quod et matri respondebat, et patruis excusebat, quos frequentes apud se habebat, Patricium in famulitio, quo et familiarissime utebatur, et solum secum comitem interdum ducebat, cum esset noctu aliquo, quod ei suetissimum, profecturus. Etiam ludibundus in ocream ejus meibat, illeque repellens dictitabat esse eum, si rex esse possit, nequissimum; quin et cum rex jocabundus, se Wedderburnium (nepotem scilicet) strangulaturum minaretur, ille contra, "et me quoque, inquiebat, et quotquot sumus ejus patrui, una strangulato, alioqui (jusjurandum adhibebat) nos te confodiemus." Paulo ante mortem, remittente in Duglasios ira, præcipue post expeditionem ad Falam, cum segnius agere nobilitatem cerneret, et Duglasiorum operam sibi usui futuram, e custodia dimisit Wedderburnium, equoque insigni donavit, quo vectus Georgius, ingenti statura vir, et immensi ponderis, etiam armatus, alios inermes et expeditos, cursu prævertebat; a Carso Montetho regi datum, Album Carsum nuncupabant. Dum Black-nessi est, ex præfecti filia, genuit filium Davidem, candidum dictum, ob vultus et capillorum cando-

F

rem : liberatus, Joannam Hepburnam, Vachtonii in Lothiana filiam, uxorem accepit, et litem, quæ ei cum ea familia de Thurſtono erat, compoſuit, recepto in poſſeſſionem fundo. Duxerat enim Joannes Hepburnius, Patricii frater, Sybillam Vallam, et fundum, per novemdecem annorum ſpatium, utendum, fruendum, reddendo annuatim viginti libras, a Gulielmo Valla Cragio acceperat ; unde cum Wedderburnia familia inimicitiæ, eam ob cauſam, ſuſceptæ, et ſatis acriter aliquandiu exercitæ, hac demum ratione compoſitæ ſunt. Genuit ex ea liberos, virilis ſexus unum, filias duas, quorum ille ante patrem, iſtæ aliquanto poſt mortuæ ſunt. Avunculum amavit maxime et coluit, eique etiam contra Georgium Humium principem ad Cockburneſpethum adfuit, id ex officio maxime eſſe ratus. Eidem, prælio ad Muſſelburgum ſe junxit, ac in prima acie cæſus eſt ; ibi inter cadavera diu quæſitus, tandem inventus eſt, adverſis vulneribus plurimis confectus, quæ virtutem ipſius, et juxta clientes jacebant, quod eorum fidem teſtaretur. Dunglaſſum deportatus, et ſepultus eſt,—de quo illud :

Dignum utriuſque atavis, dum me tibi, avuncule, teſtor,
  Auſpiciiſque ineo prælia dura tuis,
Occubui primæ, ſpes ingens, flore juventæ,
  Haud minor excelſis forte futurus avis.
Vita brevis vetuit, mors præſtitit, æquior illa,
  Quid referet, paucos ſi venit ante dies ?
Parce, parens, lachrimis, et patrem, et cerne maritum,
  Non paris indignum, non paris indecorem.

Supervixit uxor, mulier arrogans, et, gubernatoris Caſtellorotii (ſeu Caſtellum Heraldi mavis) tempore, Joanni Hamiltono Cumnokio nupſit, quem et a latronibus trucidandum curavit.

### VII. DAVID QUINTUS.

Georgio ſucceſſit David frater, a ruina illa publica, ad Muſſelburgum, ejus cura ad hoc ſervatus, qui in eandem aciem iturus, a Georgio redire

coactus est, et jussus in equo se cum cæteris continere Marcianis, satis esse quod ipse ex ea familia belli aleam subiret; itaque, inclinata re, in Dalkethum arcem profugit, et postridie ea ab Jacobo Duglasio Mortonio, qui multos post annos Scotiæ prorex factus est, ejus domino dedita, in Anglorum potestatem venit, ac in Angliam captivus aductus est. Ibi apud Joannem Allertonem militem comiter habitus, totos duos annos permansit, donec redemptionis pretium solveretur, magna cum difficultate, pecuniæ penuria, et afflictis bello rebus. Ita redemptus tandem domum redit. Erat vir imprimis pius ac vere probus, antiquæ fidei, moribus candidus, ingenuus, sed nec penitus literarum rudis, pro loco quo natus est, cui tum illæ, et ut nunc quoque non videntur, haud adeo necessariæ videbantur; latinum sermonem callebat, supra quotquot illius nominis erant, qui fere arma sequebantur sola, ut ad nostram ætatem creditum est. Video tamen nonnullos ante studuisse, et studia ad gradum usque magistralem continuasse, nominatim duos, Andream, Davidis quarti fratrem, hujus patruum, et Joannem, Davidis quarti patruum, tertii fratrem. Et habitus Alexander Manderstonus legum eo usque peritus, ut res suas intelligere, et ex jure satis apte dirigere posset; quæ sufficiunt ad indicandum nec fuisse inepta ad literas eorum ingenia, nec eas, ante nos, penitus sprevisse. Hic David in Academia studuisse, et logicam attigisse videtur; ex eo quod de condiscipulo quodam suo (Mongomerium nominabat) narrare solebat. Hunc inter disputandum, cum adversarius negasset id, quod ille negatum iri minime expectabat, nec succurreret argumentum quo probaret, manu colaphum neganti impegisse, et simul, "Tune," inquit, "hoc negas?" Obiisse rem in proverbium, et Mongomerii probationem in scholis appellatam. Psalmos et ex iis selectas sententias semper in ore habebat; illam precipue quæ omnem spem in Deo uno colocandum semper inculcabat; bonum est sperare in Domino, quam in principibus; psalmo illo CXLVI imprimis delectabatur, et ad citharam deambulans cantillabat summo, ut videre erat, animi affectu. Integritatis priscæ (ut vocant) et justitiæ apprime tenax, fraudem omnem penitus adversabatur, nec quicquam eam sapere videbatur, aut aure, aut animo admittebat. Memini, cum de prudentia et fraude sermo inter amicos incidisset, et Georgius filius forte dixisset, non esse nefas, rem bonam, bonum ob finem,

indirectis viis peragere, idque interdum necesse esse, ille superveniens acriter objurgavit, "et quid tu," inquit, "Georgi, indirectam viam vocas? Ea fraus est et fallacia specioso hoc nomine tecta, viro bono nusquam admittenda." Ipse ita institit, et justitiam ita coluit, tam parum alieni appetens, ut cum inter arma civilia, deficiente a regiis partibus Alexandro gentis principe, totum ipsius patrimonium accipere potuisset, vel etiam Coldinghamiæ cœnobium, quod Joannis Mettelani fuerat, nec hoc, nec illud, nec aliud quippiam, ne particulam quidem rei alienæ attingere voluit. Nobile ejus rei argumentum est sermo, inter eum et Patricium Lindesium habitus; cum is juberet aliquid a prorege petere, accepturum quod vellet, ille contra, se nihil expetere, diceret, suo contentum; cum Lindesius instaret, "petam," inquit, "quandoquidem ita vis, et certum sit accepturum." Tunc Lindesius sancte dejerare accepturum quicquid peteret; cui ille, "Cedo ergo Hadini cœnobium." "Atque hoc," inquit Lindesius, "dari non potest, ego enim jamdudum accepi; sed pete serio," inquit, "nam nisi ex hostium bonis aliquid acceperis, nunquam nostris partibus te fidum satis credemus." Tum David, "ego nisi fidem meam aliter probavero, nusquam probavero, dubitet de ea qui volet; meo contentus vixi hactenus, et vivam, plurium non indigeo." Eodem recti amore ductus, ab omni semper factione abstinuit. Et in initio quidem turbarum civilium, reginam secutus est, donec abdicato regno seipsum deseruit: itaque Dumbarum, ab ea accitus, venit, comitante Joanne patruo Blacadario, satis magna cum manu, et ad Carberrium una adfuit, quamvis essent ex adversa parte Alexander Humius princeps, et Jacobus Mortonius consobrinus. Ibi, cum ex Davidis famulis quidam ad fontem aquatum longius ab exercitu processisset, ut erat summus solis ardor, ab adversa factione captus, et ad Mortonium ductus, rogatus quis et unde esset, ubi aperuit, "redi," inquit, "et hero tuo, meo nomine, nuncia, posse eum vel solum, adeoque debere, his malis mederi;" hoc puto innuens, quod maxima clientum manu cinctus eo venerat, illiusque comites fere soli viri militares reginæ adessent (nam sic est plerumque limitanea nobilitas viris maxime abundat, Lothiana opibus, magis quam viris, pollet) cæteri fere rustica aut urbana, inermis et incondita multitudo. Itaque ipsum in eo exercitu plurimum posse significabat, sive

tentare aliquid per se, sive ad ipsum transire maluisset, seu denique reginam deserere, et domum abire. Quod et sensit Bothuelius et timuit, effecitque ut regina eum interrogaret, an, vere et sincero animo, operam ei eo die præstiturus esset; cui ille, se præstiturum, respondit, atque eo animo advenisse, alioqui non fuisse adventurum; agnoscere se eam ut suam principem, ac ut principi navaturum; orare ut de fide ipsius non dubitet, nec aliud se fronte, aliud pectore gerere putaret. Blacadarius idem respondit, sed fidem suam in dubium vocare iratus, ac Bothuelium ejus quæstionis auctorem gnarus, ad eum conversus, "nos," inquit, "æque diu, ac fortasse diutius apud principem nostram commorabimur, et, ut fidos subditos decet, nos geremus." Atque ita cum ea perstitit, donec, Bothuelio fugam capessente, regina ad regios transiit. Tum, ne salutato Humio aut Mortonio, domum remigravit. Eadem fides, postquam regina regnum ejerasset, filium substituisset, tutores ei nominasset, hocque totum lege statutum, et ordinum decreto confirmatum esset, regi ejusque tutoribus paruit. Itaque et clientes ad Longosidum ut pugnatum, Joannis fratris ductu, cum Alexandro principe misit; et toto illo bello Edinensi aut ipse, quoties admonitus est, adfuit, aut domesticos selectosque ex clientibus assiduos pene Lethæ apud Mortonium habebat, idque suis solis sumptibus, ne nummulo quidem ex fisco, aut rebellium ullius bonis auctior; cum alii aut stipendiis militarent, ut David Humius, Blacadari filius, centurio qui equitum turmas ductitabat; alii hostium reditus occuparent, ut Alexander Manderstonus, qui Coldinghamiæ cœnobium in mercedem, et belli sumptus levandos accepit; et Coldincnolius et Hutonius, qui Alexandri principis (nam is jam ad reginæ partes defecerat) terras ac proventus inter se partiti sunt. Verum sic illis occasionem crescendi dedit, dum his opibus freti, ipsum æquarent aut superarent, et se jam quasi pares pene gerebant; præcipue Manderstonus magnam familiam alebat et magnitudinem per virum ora ostentabat, quicquid ageret, cum pompa quadam ac jactitatione agens, etiam quod vel solus, cum uno vel altero comite, præstare posset, maluit collectis quam maximis ad ostentationem copiis. Verum utcunque ad vulgus hæc, et in aliis regni provinciis famam aliquam iis conciliaverant, tamen in Mercia frustra iis fuit; nixus enim David tum veteris familiæ fundamento, tum iis clientelis, ac

per eas potentia, ut æquare, quanquam his adminiculis adjuti, non poſſent. Quo factum, ut cum de limitis orientalis præfectura, ac conventibus cum Anglis rerum repetundarum agendis, concilium iniretur, maxime idoneus viſus eſt, cui ea cura committeretur. Itaque ultro arceſſunt, et offerunt prorex et Mortonius, nec abnuiſſet ille, tamen ſumpta unius diei mora ad deliberandum, ut nihil præcipitaret. Hanc occaſionem nacti, quos diximus, prorege mentiuntur eum Alexandri principis voluntatem, cujus ea procuratio fuerat, expetiiſſe. Quod cum ille crederet, irritatus Coldinenolio præfecturum dat. Wedderburnius ea indignitate commotus, et ludibrio ſe haberi queſtus, domum ſe, omnibus pariter iratus, contulit. Nec ultra tamen ulciſci unquam conatus eſt, niſi quod præfectum, pro officio quicquam agentem, agnoſcere nunquam dignatus eſt, nec ipſe ad conventus ire, nec ſuorum ullum permiſit obſequium ei aut honorem exhibere. Si quid Anglus quiſquam de ipſius clientibus quereretur, ipſe cognoſcebat ac jus capiebat. Si quid ab Anglis repetendum erat, privatim repetebat, et privatim illi reddebant; cætera æquo animo hanc injuriam, cujus Mortonius pars fuerat, tulit. Gravius animum affecit, quod pro Gulielmo Caro, e ſorore nepote, apud eundem Mortonium, jam proregem, intercedens nihil profecerit. Erat ille Carus magni animi et ſpei juvenis, rebus agendis gnavus, et acerrimus, et patrii moris, et limitanearum rerum gnarus ſi quiſquam. Et cum ex Farniheſtia familia oriundus eſſet, tamen Duglaſſiis, ad quos maternum genus referebat, et ſua ſponte, et matris concilio addictus, relicto Farniheſtio ad Mortonium ſe contulerat, et fidem ſuam ac operam ſæpe, variis occaſionibus, probarat, ac apud eum in ſatis magna gratia erat. Is cum aliquando otiandi, et a belli laboribus recreandi ſe cauſa domum receſſiſſet, [forte] eodem diverterat Joannes Moſcropius juriſconſultus paternus dum pax erat. Cauſidicus is, bello coorto, et pulſis, aut ſponte urbe cedentibus regiis, ac Letham ſe conferentibus, qui eorum partibus ſtuderent, is, inquam, Moſcropius reiculæ magis ſervandæ, quam ullo partium ſtudio, ut qui nec bello idoneus, nec concilio promptus, rebus ſe nequaquam immiſcebat, Edini ſubſtiterat. Hunc, nihil mali ſuſpicatus, et ſua apud Mortonium gratia, et cum Jedburgenis conſuetudine confiſus, ſi quid offenſæ in eo fuiſſet, diſſimulare id poſſe, quo tamen haud offenſum iri quenquem apud ſe ſta-

tuebat, Jedburgum ad visendam urbem, et salutanda ex longo temporis intervallo vetera sodalitia, et hospites, qui illi satis frequentes in urbe erant, secum ducit. Ibi e Rethofordorum et Truumbellorum tribu quidam, rati posse ex ejus redemptione pecuniolæ aliquid corradi, captivum eum sistunt, causati perduellem et adversæ factionis eum esse, nec, depricante ac omnia agente Gulielmo, demittere voluerunt, quamvis sua fide eo venisse, pertinere id ad suam infamiam diceret; gravissime itaque hanc sibi indignitatem factam ferens, querelam ad Mortonium defert; nec ille satisfieri ei curavit, sive quod parvi momenti rem duceret, sive quod Jedburgenses offendere nollet. Itaque Gulielmus iratus privatam iram ulcisci statuens, variis damnis eos affligit; huic gliscente mutuo odio, eo tandem ventum, ut, in conflictu quodam, Joannes Rethrofordus, vir doctus et alioqui minime malus, sed qui Gulielmi matrem gladii manubrio pulsasse dicebatur, in ejus contumeliæ vindictam, non ab ipso Gulielmo, sed ab ejus comitibus, nec tam volente quam non impediente, cæsus est. Qua de causa, ipse in exilium pulsus, bona publicata, arx custodienda hostibus data. Ille in Angliam ad Joannem Heronem abiit, ut proregis iræ cederet. Parentes Wedderburni remanserunt. Jamque aliquod tempus intercesserat, quantum exsaturandæ iræ satis videbatur, cum David pro nepote et sorore intercedens responsum tulit, datum hoc eorum propinquitati, quod arx solo æquata non esset, plus concedi non posse. Ipsa tamen arcem negligentius custoditam, adjuvantibus, qui juxta erant, colonis, captata ex nonnullorum absentia occasione, ingressa, paucos qui intus erant cepit ac incolumes dimisit, arcem in suam potestatem redegit, ac postea quoad vixit retinuit. Ferebat id et ridebat prorex, Gulielmo nihil indulsit; querente Davide parvam suam gratiam esse, præferri si Retrofordos et Trumbellos, quorum hi omnes, illi plurimi latrociniis infames essent. Nihilominus Gulielmum ut plurimum apud se habuit, haud nesciente quidem, sed nec concedente Mortonio, nempe horum operam necessariam sibi contra Farniheftii conatus rebatur, ut qui in Teviotia ei vicini essent, adeo cum eos offendere nollet, difficilem se adversus Carum præbuit. Quin et parum abfuit, quin Davidem in societatem cum eis pertraxerit, fœderis regii specie, quot in Mercia, ac Teviotia regiarum partium erant, jussis subscribere, quo sancte promittebant

se sibi mutuo contra quoscunque auxilio futuros; Davidem quoque ut signaret obtulit. Ille dolum subodoratus est, ac plane recusavit; aliisque renuendi occasionem præbuisset, nisi Mortonius id ipsum veritus, eo in interius cubiculum secedere jusso, aliis, quid actum esset nescientibus, persuasisset. Unus Patricius Humius Poluartius cunctatus est, aperto causatus forte in eo fœdere comprehendi, qui Wedderburni pecora ante triduum furati essent, quibus ille auxilio esse nollet, Turnibullos (sive Strephotauros) fere omnes, et Retrofordos quam plurimos ac maximam fere partem eo crimine notatos innuit; subscripsit tamen, ne displiceret, et alii ejus exemplum secuti sunt. Quibus peractis dum Mortonius granderet, Davidis oblitus, ubi esset rogitans, admirabundus accersiri jussit, rogavitque qui fieret ut non ad prandium veniret, ille, ut erat faceto ingenio, "ego," inquit, "jure in custodiam datus, noli, nisi jure liberatus, exire." Erat David eo animo, ut cum injuriam inferre nollet, ita nec perferebat facile illatam, nec quicquam quod ad sui contemptum tendere videretur. Diverterat ad eum aliquando Georgius avunculus, quocum simultas erat Alexandro principi propter eam, quæ de Cockburnspetho erat, contraversiam; is forte, eodem tempore, Manderstonum venerat, quingentos circiter a Wedderburno passus. Eum Alexander Manderstonus summo mane venatum invitat, et, ut erat turbulento ingenio ac ad ostentationem composito, in agrum Wedderburnium eo prætextu ducit, ut Georgium contemptui duceret, partim ut et Davidi molestiam crearet. Et Georgius quidem patienter rem tulit, et dissimulari volebat. Verum David, gnarus quorsum tenderet, nec ferens, famulos equos ascendere jubet, et ipse ascendit, et una Georgium educit, et abeuntis Alexandri vestigia premens, quacunque erant, pone sequitur, donec illi in Manderstoniam domum se recipissent; tunc januæ ipsi obequitans, et genistam, quæ ante hortum qui pone edificia erat, indagine cingens, diem in vesperam terit, ac, tum demum par se retulisse existimans, in arcem suam redit. Idem conspirationem in se factam et tulit patienter, et depulit gnaviter. Conspiraverant, nescio qua occasione, nisi vana æmulatione, nullum ob ejus maleficium, nec enim inferebat cuiquam, Merciæ aliquot comarchi, Langtonius, Suintonius, Billius, Blanernius, Cumligius, Nisbetus uterque orientalis et occidentalis, Langformagius, Vedderlius, Rid-

pethius, aliique, et nobiles quosdam Lothianos in partes suas traxerunt, Ormistonum, Clerkintonum, Colstontonum, Binstonum, ut Davidis authoritatem quibus possent artibus minuerent. Accesserat, aut auctor etiam fuerat Alexander Manderstonus, quem diximus in magna apud Alexandrum principem gratia, et familiæ præfectus, et actionum ei omnium auctor et moderator, adeo ut ab eo penderet totus, et clientes ejus eum pro domino sequerentur. Nigrum hoc fœdus vulgo vocabatur. Etiam aperta res erat, ut in limitum juridicis conventibus rerum repetundarum, hinc, illinc, quasi oppositæ acies starent. Wedderburnio aderant Blacadarius, et Coldencnolius uni; cæteri spectatores et neutros se gerebant. Hoc cum pluries, spectante utraque natione, factum fuisset, quodam die cum domum redirent, et inter cæteros Manderstonus esset, indignati nonnulli Wedderburnio suadere, ne fœderatorum arrogantiam diutius ferret; ille contra, nec Blacadarius minus, negare se suo sanguine manus commaculaturos; furere eum nunc juvenem, futurum ut senior magis saperet, et errorem agniturum. Quicquid autem fuerit quod fatuo hoc fœdere machinabantur, unum tantummodo ejus effectum hoc prodiit. Sive illi Joannem Stuartum Coldinghamiæ cœnobiarcham, sive ejus uxor illos in partes traxit, Kellæ decimas, Wedderburniorum veterem possessionem auferri Davidi, sed irrito conatu, nixi sunt. Constat Steuartum, rem abominatum, et, ut erat miti ingenio, et qui omnes provinciæ nobiles, imprimis Davidem, summa familiaritate complectabatur, vicissemque ab eo amatus et cultus esset, cum inducere in animum non posset eum offendere, nec uxoris importunitatem ferret, pertæsum rei ad Jacobum fratrem, tum proregem, qui profectionem in septentrionales regni partes adornabat, abiisse, eoque prætextu se rei gerendæ subduxisse. Eo absente, uxor suæ factionis homines, stato die, adesse jubet, et plaustra ac trahas, aliaque comportandis frugibus apta instrumenta adducere; quod et sedulo factum. Verum Wedderburnius, cum amicis quos diximus, collectis circiter quingentis equitibus, occupat in agrum venire, et adversariorum coeuntes turmas, antequam in unum venissent, dissipat, plaustra cædit, jumenta solvit, ac abigit, et ipsos, [qui] cum Stuarti uxore (Hepburna dicta est, prisci Bothuelii soror) advenerant, fugere, ipsam, re infecta, discedere cogit; paucis pulsatis, vulnerato nemine, verum tanto omnibus

terrore injecto, ut undique latebras fugæ trepidi quærerent; hic in genista, alius sub fluminis ripis, alius inter segetes latitare, omnes, qua quisque poterat, fugerent. Joannes Edingtonus (quem vulgo mendacem usurpabant, quod, novorum semper nuncius, sæpius falsa narraret) etiam in pauperculæ armarium, unde magno cum risu hostium, suoque metu, extractus est. Ubi resedit pavor et rescitum est neminem læsum, adeo ridiculi et sibi et aliis visi sunt, ut Hepburna (ut erat ingenii non inamœni, et ad poetica, ut fœmina, non inepti) rem totam vernaculo carmine ludens descripserit. Nec postea quicquam a fœderatis tentatum: hac moderatione, et prudentia non parvam laudem, adversariorum confessione obtinuit; res autem eo deducta ut Hepburna, dicis causa, decimas colligeret, collectas Davidi cederet, quibus ille postea, sicut antea, uteretur, frueretur. Illa Nisbetti orientalis domum eas comportat; ille famulum Georgium Lethum mittit, qui, excusso frumento et cum stramine deportato, paleam igni combussit. Hoc vel solum facinus testimonio esse possit, quam modeste potentia sua, adversariis immerito invidiosa, Humii utantur, et si sanabile ingenium iis esset, sanare constat, nec ipsos quidem negare hoc posse; nec negare interdum, ipsa veritatis vi cogente, cum serio loqui libet, ut cum eorum præcipui quidam forte coissent, et injecto de Humiis sermone, hic aromata eos, ille fabas fieri optabat, quas vorarent etiamsi medii rumpantur; tandem cum omnia effutivissent, e medio quidam, "quid dicemus," inquit, "si tantundem possemus, molestiores, credo, vicinos nos experirentur homines." Insignis æmulorum, qui in quibuscunque humanis defectibus sibi gaudeant, confessio, quam præterire silentio, cum res dici postularet, aut ferret, mihi sane religio fuit: ut et conscientia fruamini, et porro sic pergatis, vos, penes quos maxima auctoritas, minores, si quid peccent, in ordinem cogatis. Et hæc humanitas et moderatio. Fortitudo, domestica illi et hæreditaria virtus, quoties oblata occasio, haud degenerem se ostendit, semel opportune. Nescio qua ira inter eum et Osellium Gallum orta; eo præterito, Gallus irruptionem in Angliam fecerat, cum in reditu premeretur, et turbatis ordinibus nonnulli [fugerent,] omnes fugam circumspectarent; David ex fumo Scotos in hostico esse intelligens, suos, quos poterit, raptim armat, et ad eos, quam potest propere, accurrit. Ac commodum in

ipfa trepidatione, cum jam Angli impreffionem quam maximam facturi effent, fuperveniens, dejectis et occifis, qui primi ocurrerant, promptiffimum quemque invadens ad fuos rejecit, omnes ftetit, et impetum repreffit, ac fuorum animos reftituit; adeo ut in ordines reducti fenfim fe, et tuto receperint. Gratum id Ofellio, nec quicquam deinceps, eo inconfulto, in ea provincia tentavit. In quo et illud merito laudaveris, quod quanquam injuffus et neglectus, tamen fuccurrere voluerit. De quo illud:

Quam bello mihi prompta manus, Suintonia dicat,
  Cum verfos Gallos vidit et illa equitem
Scotorum: Infultare, inftare in terga catervas
  Hoftiles, fed nec jam fuga tuta foret.
Atque aliquis, res excifas, tot millia morti
  Tradita, fe elapfum vix quoque, narret, equo.
Ne foret, adfum, meque acer haftatafque meorum
  Objicio turmas: eripioque neci
Atque fugæ turpi cunctos: fi prifca daretur
  Civica, quotta mihi digna corona venit?
Sic alias non degenerem me Tueda, videtque
  Anglia, fic dextra hac me meruiffe mori.
Sat, patria, obtuleram vitam tibi; parcere Mavors
  Maluit, et patriæ mitior alma quies.

Certe ante ejus adventum adeo trepidi fugerant ut periiffe omnia dicerent, et Wedderburniam arcem prætervecti nonnulli, negarent illam fatis firmum, adverfus hoftium ingruentium vim, munimentum.

Erat etiam, quod de Achille Homerus, Ποδας ωκυς, pedibus celer. Unus Robertus Humius, Blacadarii nothus, vir fortiffimus fimul et mitiffimus, factis infignis, et factorum oftentator (quod rarum eft) haud minor, fub initium curfus æquabat, aut præibat interdum ad trecentos paffus, tum deficiebat ac cedebat. Hunc amavit fumme ob fortitudinem et humanitatem, et non diffimile ingenium ad rem minus attentum, adeoque venatum fecum ducebat, operis rufticis fibi interim permiffis. Cum

eo aut pedes aut equos sæpissime cursu certare. Et equos quidem pernicissimos quanticunque et undicunque comparabat, ex boreali Scotorum limite, aut ex Anglia, Grami exulis opera, quem a Lochinvario commendatum apud se habebat, diligentissime conquisitos; octo interdum, aut plures unum ad certamen domi paratos habebat, ut raro, nisi in ipsius domum, palma, et cursus pretium deferretur, nisi quod Robertus, quem diximus, id aliquando reportarit, præcipue nigro quodam equo, quem nullus, quoad vixit, æquare potuit. Ipse etiam ejus artis tantus magister, ut sæpe superatus cum esset, octavo post die duplum deponeret, ac victor evaderet. Memoratur duos ipsorum (Davidis et Roberti) equos toties cursu expertos, et nunc hunc, nunc illum victorem, ut quis sæpius vicisset, vix sciretur, tandem alterum in certamine (puto Davidis fuisse) mortuum concedisse. Sæpius etiam longius spectatum domo ibat, Hadinam usque aut Piblisium (illa octodecim, hæc viginti quatuor millibus aberat urbs) ac plures etiam, ingenti cum comitatu, morabatur dies, impendii securus, cujus nimia cura sordida tum habebatur, nec satis ex nobilium dignitate. Ille honorifice ac splendida in domo eductus, arma tractare, venari, equitare, jaculari, equos alere, aleæ etiam et foliorum ludo delectari, rei familiaris et familiæ curam, quam magnam alebat, ac rem omnem domesticam uxoribus, aut, cum uxorem non habebat, famulis committebat. Itaque nec auxit patrimonium nec minuit; quantum a majoribus accepit, ad filium transmisit.

Nec inter minimas virtutes, domus Humiæ amorem annumerem. Alexander princeps, dum secundis rebus uteretur, partim inimicorum calumniis alienatus fuerat, quasi illius æmula domus ea parem se gereret, quod in ejus dedecus vergere interpretabatur, et prælium ad Wedderburni horrea, et patrem ibi captum, invidiose memorabant; partim quod avunculos Duglasios, qua omnino opportuit ac decuit observantia, coleret; partim (ut fertur) in Blacadarium patruum, quem honeste deserere non potuit, nescio qua de causa, odio Quo factum ut factionem ei adversam foveret, et Alexandri Manderstoni, aliorumque suorum clientium comitatu eam fulciret, aliaque faceret haud satis amici, pro domus meritis, animi indicia. Quæ omnia David satis patienter pertulerat, et nihilominus eum, qua potuit, coluerat, ut familiæ et tribus caput, huic nomini

omnia condonans. Mutatis jam rebus, cum Alexander ad reginæ factionem defciviffet, David nec bonorum nec terrarum ejus quicquam unquam attingere voluit. Etiam cum in conflictu quodam captus effet, ac Letham ductus, amice adiit, falutavit, allocutus, confolatus eft, et rogatus fidem pro eo dedit non fe fubducturum, ut liberiore cuftodia uteretur; fed et apud Mortonium, ut reconciliarentur, interceffit, et prolixe ei ejus amicitiam commendavit, irrito conatu, fed quod fuarum erat partium, præftans. Id Alexander in adverfis primum et agnovit, et profeffus eft; folum eum vere ejus amicum dicens; cæteros fortunæ ejus non ipfius fuiffe; fero id cernere et pigere, quod immerito ei iniquior fuerit; verum fi viveret ac vigeret, compenfaturum; nec alium ex gentilibus, qui aderant, amico vultu dignatus eft. Ea mihi demum vere amicitia eft, quam nec injuriæ in fecundioribus rebus difrumpunt, nec in adverfis flecti, aut deeffe ulli officio fuftinet; nec blanditur illis, nec has deferit; et licet varie laceffita, fert æquo animo amicorum errores. Haud abfimile exemplum in filio ejus Georgio, erga Alexandrum, hujus Alexandri filium, videbimus.

Habuit uxores duas, Mariam Johnftonam, quæ liberos ei peperit, et Margaretam Caram, quæ nullos. Erat Johnftona Andreæ Elphinftoni filia; is in Lothiana comarchus fatis locuplete in domo, fed quam ipfe prudentia, munificentia, magnificentia fupra cæteras, quamvis opulentiores, extulerat, ut facile ei cederent. Etiam (quod alias inauditum) medii limitis præfectura illi, licet homini mediterraneo, delata; qua nec ipfi potentiffimi ac acerrimi viri, qui juxta habitant, facile defunguntur. Tamen ille, cum Jedburgum habitatum veniffet, liberalitate, humanitate, ac prudentia effecit, ut nemo unquam id officium melius gefferit, et civibus et Anglis charus, nec bonis tantum, fed et omnibus fummo in honore et reverentia habitus; tamen non ultra annum cum geffiffet, impendii pertæfus, fe abdicavit. Eft autem ea familia a Johnftona in Anandia oriunda; frater enim Johnftonii Gilbertus, Jacobo regi charus, cum tutor pupillo effet, et in magno apud eum honore, Elphinftonii hæredem uxorem duxit, terrafque in Lothiana, quæ ad eam jure hæreditario pertinebant, a volente patre puellæ accepit, etiam illas, quæ ad Carontem amnem in Carfia funt, ejufdem nominis villam, accepturus, fi nomen Elphinftonii

fuſcipere voluiſſet; verum charitate ſui nominis, dum mutare id recuſat, pater eas iis, qui nunc eas poſſident, Elphinſtoniis, eo præterito, ceſſit. Hujus filius erat ejuſdem nominis Gilbertus quoque dictus, is, qui in prælio ſupra Hadinam a Gulielmo Duglaſiano contra Perſium Northumbriæ regulum facto, cecidit, quem Buchananus noſter male Alexandrum vocat; hujus filius Adamus; et ejus iterum Gilbertus; Gilberti Andreas; hujus, inquam, filiam natu quartam duxit. Duæ natæ maxime ante elocatæ fuerant, una Cranſtonio, altera Farlio Bradio; tertiam Elizabetham ipſe præteriit, quod corpore paulo habitiorem et obeſiorem (quamvis alioqui pulchrior eſſet) liberis gignendis minus aptam fore videbatur. Quod tamen contra ceſſit; nam poſt paulo, nupta Andreæ Caro Fadinſidio, prius concepit, et nunciatum ei miſit eſſe ſe prægnantem, et ſpretam ſe, quoad vixit, graviter tulit. De Maria autem, liceat mihi hic ſcribere, quod ab omnibus paſſim dictum, nuſquam ullam ſe cognoſſe fœminam, quæ eam virtute omni muliebri æquaret. Tanta bonitate in omnes, liberalitate in pauperes, eroganda pecunia, victu, veſtitu, ſæpe illa cum nihil aliud paratum ad manum haberet, veſtes liberis ſuis detrahebat, et pauperes veſtiebat; ſæpe frumenti modios integros dabat, aut etiam plures ad honeſtiores, quorum attritæ res eſſent, mittebat. Quod et nonnullis nimium viſum, et maritum, ut moderaretur admonitum ferunt; tamen ille nihil, frui eam ingenio ſuo jubebat, fore ut tam cito ipſa quam ille indigeret. Illum ſummo amore proſecuta eſt, etiam ad zelotypiam aliquando, ſed abſque acerbitate, ex amoris magis abundantia, quam naturæ malitia. Narratur, cum aliquando maritus Farniheſtum iſſet, ut cum domino familiariter converſaretur, et forte ultra tempus, quod ipſa animo ſibi ſtatuerat, moram duxiſſet, cum ſuccurriſſet mariti, et ſororis Farniheſtii (quæ poſtea Hayo Yeſtero nupſit) nobilis amor (qui, neſcio qua ratione, impeditus eſt, ne matrimonio finiretur) illam zelotypia correptam, equo conſcenſo, uno aut altero comitante, ad eum advolaſſe; maritum inopinato ejus adventu commotum, ubi cauſam reſcivit, ſubiratum (quamvis ei iraſci non poterat, et amorem, facti cauſam, amaret) qua venerat æque ſubito remiſiſſe, ipſum poſtridie ſubſecutum, increpita leniter inani ſuſpicione, nec pro ipſius dignitate comitatu ſatiſfeciſſe, et, ne quid tale in poſterum accideret, monuiſſe; ipſumque diligenter, ne quam

leviſſimam cauſam daret, caviſſe. Miti illa ingenio et leni apud omnes, et quam non facile offenderes ; offenſæ, ſi obveniſſet, tenacior, non facile remittebat. Quidam, ut hanc ejus erogationem in pauperes laxaret, ſubmiſit hominem ſatis divitem, qui pauperem ſe ſimularet, cujus illa miſerta, aliquot tritici modios ei dedit; eundem iterum ſubmiſit, iterumque illa tantundem largita eſt. Verum cum tertio rediret, ſive aliunde admonita, ſive, ſuo ſponte agnito homine, dolum ſenſit; unde ipſi, et qui eum ſubornarat, haberi ſuam liberalitatem ita ludibrio irata, nunquam placari voluit, aut reconciliari, neque eorum quenquem in conſpectum admittere. Longum eſſet omnia liberalitatis, ac miſericordiæ officia, et nec poſſibile quidem deſcribere, quæ adhuc vulgi ore teruntur. Amicorum mariti pene quam ſuorum amantior, illiſque rurſus non minus amata ac honorata. Neminem ego unquam de ea loquentem audivi, qui non ſummam ei laudem, ſupra quotquot noverat fœminas, dederint. Unam ipſius ſororem natu maximam memini dicere, fuiſſe aliam harum ſororem, indole nihil inferiorem; verum tenuiorem in domum, et minus locupletem cum veniſſet, non fuiſſe bonitatis et liberalitatis exercendæ copiam, animo parem, nec tam illuſtrem ac conſpicuam, quam exeruit, ut obſcuriore in loco. Frugi tamen et prudens rem auxit, et ad tria marcarum millia (erat ea haud exigua tum ſumma) paucis in annis (nec enim ſupra duodecem vixit) auri reliquit, et dotandæ filiæ deſtinavit, quod et factum eſt. Circa res domeſticas ſedula, et in familia ſplendida, et ad mariti ingenium larga; in cultu moderata, ut quo circum negotia curſitaret, non ad luxum uteretur; pia etiam ac Dei timore imbuta, ad quem et liberos inſtituebat; denique omni modo proba. Sit hæc ſumma quod virtute obtinuerit, ut vulgo ab omnibus Bona uſurpetur, nunc quoque ab iis, qui ejus ævi æquales ſuperſunt, bona Wedderburnii domina appelletur; quanquam fuerant et ante et poſt nemini inferiores. Obiit ex puerperio, famuli pede latus icta (Simoni Hamiltono nomen erat famulo) qui dum in horreo cum ancilla colluctatur, admonitus dominam adeſſe, nec tam propinquam ratus, dum ex congeſto frugum acervo deſilit, pedem in latus impegit. Inde abortus, mox mors ſecuta, ſumma omnium commiſeratione. Hanc per ſe præclaram, illuſtriorem reddidit, quam ea de-

functa duxit, Margareta Cara, Lintonii filia, Pringlii Whitbankii vidua. Quam dispar et dissimilis, parca etiam ad sordes propemodum ; amicorum suorum amans, mariti negligens ; hoc ei maxime nomine commendata fuit, quod annos pariendi supergressa, liberos paritura cum non esset, magis æquam novercam futuram ratus est. Verum ipsa liberorum, ex priore marito, jam adultorum, mater, omnia ad eorum commodum trahebat, [illis] mariti insuperhabitis. Ex priore itaque uxore genuit, qui in maturam ætatem pervenerant, liberos octo, pari numero mares et fœminas, Georgium, Davidem, Jacobum, Joannem, Issobellam, Margaretam, Julianam, Johannam ; genuerat et ante filias nothas duas, unam in Anglia, ex patroni Allertoni, quem diximus, filia ; alteram in Scotia, Beatricem nomine ; etiam, ea mortua, ante secundas nuptias, filium Patricium.

Obiit anno ætatis quinquagesimo, Wedderburni, ex phthisi, primus (ut fertur) ex illa familia, segni fato ; cum cæteri vitam patriæ impenderint. Sepiliri Dunsi ipse voluit apud priorem uxorem, ejus amore ductus, et modestiam secutus, quæ Dunglassum deportari noluit, ubi ejus familiæ majores omnes sepulchra habuerunt. Erat autem forma egregia ac virilis ; color (ut in viro) candidus, capilli flavi, nasus aquilinus, statura procera, vultus decorus, et in majestatem magis, quam venustatem accedens, quam amares simul et venerareris ; cultu corporis gaudebat elegantiore, nec luxurioso, sed apto et decoro ; liberorum amantissimus, sed et quorumcunque puerulorum, naturæ quadam bonitate, quos in brachia sublatos sæpe volens gestabat. Unde mendicæ cuidam, cum puerum suum ad fletum compulisset, iratus, dimissum iri inanem minatus est, ac nisi pueri causa dimisisset. Denique qualem diximus, id est, pius, probus, verax, vere amicus, justus, et fortis. Educatione factum, ut ad rem minus attentus habitus, vitium fortasse, sed non a vitio, sed virtutis amore, id est, animi præcipue magnitudine, et magnificentia, in quam potissimum peccatur, et honestius ; et quis aureum illud medium tenuerit ? Timuero ab iis, qui hoc arguerit, ne quid ipso pejus. Ut ut est, hi sunt, quibus natum me gaudeo, et quibus natos meos gaudere percupio ; parentavi breviter utrique :

### DE ILLO.

Tu quoque poſt cunctos, genitor chariſſime, ſed nec
  Poſt ullos merito, commemorande mihi;
O decus, O noſtri rariſſima gloria ſæcli,
  Quem pietas, priſcus candor, et alma fides,
Nudaque ſimplicitas, et cœlo Aſtræa relicto,
  Dignatæ, exoſo, ſunt coluiſſe, ſolo:
Diſcite, et in ſeros nati tranſferte nepotes
  Sic ſapere, exemplo, et vivere velle, meo.

Certe et ſic vivere volui, et in poſteros tranſferri, teſtetur hoc ipſum opus.

### MARIA JOHNSTONA.

Poſthuma ni de me, ni de me fama ſuperſtes
  Mentita eſt titulis, nomen inane, ſuis.
Rara aut nulla meæ certarit fœmina laudi,
  Nec tulit hæc ætas, nec mihi priſca parem.
Caſta, modeſta, pia et verax, proba, ſtrenua, mentem
  Larga, manumque; una denique voce, Bona.
Chara meis, mage chara tuis; chariſſima, chare
  Vir, tibi; pauperibus, charaque divitibus;
Hos ego theſauros, dotiſque ingentia dona
  Certavi natis accumulare meis.

Inſpice fœmineum genus, et componere; forma
  Non veniet, ſpeculo dignior ulla tuo.

Nec fruſtra hoc dictum; et dotem hanc dedit, et dos illis fuit materna probitas, plus quam dos ulla ad matrimonium profuit et, propter matrem, ſpes de ipſis, præſertim maxima et minima Iſſobella et Johanna. Illa

Johanni Haldano Gleneglifio (five Vallaguilio interpretemur) in Jernia provincia, ifta Gulielmo Cockburno Langtonio in Mercia nupfit, utraque forma infignes, moribus meliores, æquales tamen magis quam fimiles. Illa ftatura procera, vultu fevera, moribus gravis, majeftatem quandam præ fe ferebat, quam reverebantur, qui fpectabant; ifta comis, manfueta, mitis, acceffu facilis, ac jucunda, ad hilaritatem a natura compofita, ut amans, ita amabilis erat; utraque modefta, pia, proba, prudens, omnibus tum maritorum amicis, tum fuis ultra modum grata, et vulgo hominum acceptiffima. Nec abs re erit afcribere quod de iis (jam cum functæ fint) lucubratus fum, præ ipfarum memoria.

ISABELLA.

Ni quod fœmina nata fui, digniffima nafci
  Vir fueram; hæc genio fors erat apta meo.
Digna etiam nafci princeps, fic utilis orbi,
  Gloria fic genti magna futura meæ;
Invidit fortuna; fed haud invidit, et effe
  Principem, et in fexu debiliore, virum
Aut dedit, aut certare viris prudentia, et oris
  Majeftate, æquo principibufque animo.
At pudor, et probitas, rofeique modeftia vultus
  Indicium fexus debilioris erant;
Plus hoc quam princeps, quam fi vir [vere] fuiffem,
  Fœmina principibus æquiparanda viris.

JOHANNA.

Et genii, et vultus, maternæque æmula laudis,
  Sit mihi, fit laudis fumma, Johanna, tua
Quæ tibi proponis, premis et veftigia, felix
  Exprimis, O plures vivere digna dies;
Difficile eft fuperare; quod eft fas, prædicat æquam
  Te fama, et memori pofthuma mente colit.

Ita ſane erat, et genio ſimilis, et admonita ut de matre interrogaret, et, quid quiſque laudaret, animadverteret, idque imitaretur, fecit, et ad imitationem ſe compoſuit. Liberos reliquerunt; illa decem, iſta duos. Illa ex partu ante virum tribus annis; hæc eodem, cum marito, et morbo decubuit, et morte occubuit, quamvis illa Langtoni, maritus Edini; una elati, una ſepulti, non abſque veneficii in vulgus ſuſpicione. Itaque

DE EADEM ET MARITO.

Vos amor, et pietas, probitas, conſtantia, virtus
   Omnis, et una uno junxerat hora toro;
Una fere cœlo, prorſum intulit una ſepulchro
   Hora uni, et voto es duro potita tuo.
Et merito magicos turba execrare ſuſurros;
   An Deus ipſe polo jungit, ut ante ſolo?

Hoc illi in votis erat, ne marito ſuperviveret, quod et venit.

Joannes Humius literis immortuus eſt, earum diligentia, valetudinis negligentia.

### VIII. GEORGIUS TERTIUS.

Georgius ei ſucceſſit filius natu maximus, annum agens circiter vigeſimum ſecundum. Natus Elphingſtoni apud aviam, quæ filiam primo partu decubituram eo adduxerat. Iſque ſtatim ac advenerat, ante diem feſtinata, ex labore itineris, parturitione, tam puſillus, ut lana nigra involveretur. Mirum tamen poſtea quantum creverit, ut ante annum duodecimum pro miraculo reginæ (Jacobi quinti viduæ) matri oſtenderetur; decimo ſexto vero ætatis anno ſubſtitit, nec aucta ſtatura, ſed proveniente jam barba quaſi virili in ætate.

Operam literis dedit, primum Dumbari, ſub Gulielmo Lambo, tum ſub Andrea Simonide, nobiliſſimo juventutis doctore et ductore; adeoque

profecit, fummo ipfius ingenio, ut latine apprime fcierit; tum foluta oratione, tum pedum legibus adftricta, magna legentium laude fcripferit, nec quifquam celeberrima in illa Scotiæ tum fchola æquare eum putaretur. Elementa ac rudimenta domi apud parentes didicerat, (Jacobo quodam Cnoxio inftituente) et fcripturæ affueverat; et pietatem cum doctrina, tum exemplo imbiberat. Unum pueritiæ nobile factum haud prætereundum puto. Mater ejus, accepto de patris Elphingftoni morte nuncio, cum gravius indoluiffet, nec confolationem admitteret, nec finem lachrimis faceret, ille (puer adhuc undecem circiter annorum) qui juxta eam legere fuetus fuerat, acceptis facris literis, quafi quotidianum munus obiturus, ad caput quod eft Epiftolæ ad Theffalonic: quartum, de moderando luctu ob mortuos, evolvit, ac clara voce, ut exaudiri poffet, legere occepit; ubi abfolvit, librum complicat, et fe foras proripit, nihil ultra locutus. Et illa, quafi ea voce admonita, ficcatis oculis, fubfecuta in aulam venit, ac cæteris fe immifcens, cibum fumpfit, nec exinde lachrimari vifa eft; nobili utrumque exemplo et prudentis (ut in ea ætate) admonitionis, et piæ, in tam domeftico luctu, moderationis. Fuerat autem ipfe apud eundem avum educatus, ad feptimum ufque ætatis annum, una cum Georgio Caro confobrino, aliquot menfibus majore, fed quem ingenio alioqui, et corporis robore, et agilitate longe anteiret, in muficis ab illo fuperatus eft. Ex ephebis vix dum egreffus, ad proregem Mortonium, id petentem, miffus eft. Erat ibi Archibaldus Angufiæ comes, cui pædagogus Joannes Provanus datus logicæ rudimenta (Joannis Retrofordi compendium) prælegebat; huic ille avidus fefe dedidit, ac ea didicit quæ illinc doceri folent; literas alioqui non attigit. Verum, fuo marte, linguam gallicam aggreffus, adeo profecit, ut et pronunciaret mediocriter, et intelligeret probe, et loqueretur haud male; hinc hiftorias lectitare, nec id voluptatis tantum, ac terendi temporis gratia, et vulgo fit, fed ut obfervaret, et prudentior evaderet; addita et geographia, et locorum ea notitia, ut ipfe, nunquam patria egreffus, cum quovis, qui peregre in Gallia alibive egiffet, certaret, ac plerofque fuperaret. Trianguli ufum in metiendis altitudinibus, nullo docente, didicit, nec apud quenquam lectum quafi adinvenit. In fcripturis facris fumma diligentia verfatus, nec infeliciter in excutiendis controverfiis fedulus; plerumque fuper menfa alibive, aut

alios interrogabat, aut ipſe ſententiam ſuam promebat, Philoſophorum veterum ſenſa exquirebat, et diſputando acquirebat; ac, ut erat feliciſſima memoria, ſemel audita retinebat, ſuumque in uſum tranſferebat, tanquam lectione quæſita. Et lectitabat quidem, cum per privata et publica negotia licebat. Etiam ſcribebat ipſe, et meditabatur in Apocalipſin, de anima, de amore, catecheſin; miſſam, in uxoris maxime gratiam, vernacule reddidit, ut ejus ineptia in propatulo eſſet. Aliaque quibus affuiſſe judicium videamus, defuiſſe culturam, et artem doleamus. Ea ſi fuiſſet, nec ab incepto literarum curſu abſtraxiſſet hominum de nobilitate opinio, quaſi ei literæ minus decoræ ſint, ego ſane ſentio in ſummum eum virum, et inſignem evaſurum. Facetus natura dicteriis delectabatur, plus etiam quam vellem, offenſæ ſecurior, unde acuti nomen obtinuit, neſcio an ſic emendum. Sermonis, tum ſcriptione, tum dictione, parcus, breviloquentiam ſecutus, forte et illud ultra modum; quod et pater ſæpe queſtus, oportere ſe, inquiens, illius epiſtolarum magnam partem conjectura aſſequi. Prudentia varia inſignis, ſi quiſquam illius ævi, illa in regione, politica, œconomica, agriculturæ, pecuariæ, et quæ ad illa pertinent, cura; patrii moris ſcientiſſimus, nec exteri ignarus, et jura callebat, et medica (empirica) attigerat, nec gravate et ſatis feliciter adeuntibus conſulebat: denique non ad unum aliquid, ſed ad quidvis aptum ingenium agnoſceres; univerſale liceat dicere. Cujus conſcientia, ſententiæ ubique tenacior, ſic ratus auctoritatem maxime retineri; nec ſua convelli facile patiens, nec aliorum, licet recte admonentium, ſententias ſequi, aut a quoquam adjuvari volebat, et, ſi qua adjutus foret, diſſimulabat; ad ſuſpiciones etiam pronior, ſæpe, ea in re, de natura ſua querebatur. Imperioſus etiam cum fratribus agebat, unde ſæpe mihi cum ipſo graves pro cæteris controverſiæ; etiam pro me ipſo, dum nimis ætatem prærogativam, atque inde imperium urget, quod apud me nuſquam valuit, amore ſolo vincendum ac vinciendum: atque hæc animi erant. Corporis ſtatura juſta et quadrata, vultus, dum juvenis erat, amabilis, et venuſtiſſimus, crura decentia, vires ingenuæ et commodæ; curſu inter primos valens; mores et geſtus amœni, et ex aulæ more, canere, pſallere ad citharam, ſaltare etiam interdum ſat ſcite, et intra modeſtiam; venari canibus lepores, et aves accipitre ex eorum

præcipue genere, quorum corpus minimum, alæ longiores ſunt, Marliones vocant, qui, niſi forte dicuntur. His perdicum utrumque genus, tam illud quod inter ſegetes excluſum frugibus alitur, quam quod inter ericeta degit, captabat. Ei ludo adeo indulgebat, ut tigurium in montibus Lammyriis, quo noctu diverteret, ædificari curarit, Hardaxvodi nomine, ut ex propinquo occuparetur. Falconibus (quod vocant) delectatus primum, cuſtodum negligentia et pigritia irritatus et pertæſus, amovit; altero illo (aquilarum quos diximus) genere uſque ad ſeram ætatem uſus eſt. Atque his ita ſe exercuit, ut locorum ingenia et ſitum didicerit, viarumque peritiſſimus evaſerit. Equitabat perite, et equos interdum ferociores ipſe domabat; arcu ſcientiſſime jaculabatur, ut pauci æquarent. Frigoris, ediæ, ſitis, laboris, vigiliæ patiens, tres continuos dies ac noctes inſomnes peregiſſe narraſſe memini; cibi potuſque moderatus (vix ea tum laus erat) frequente, quæ nunc tam rara eſt, temperantia; ſemel cum adoleſcens liberius indulſiſſet, ac cum amicis ſermonem inſtituiſſet, nec illi aurem (ut ſolebant) volentes præberent, ipſeque ſibi paulo loquacior videretur, veritus, ne quod eo in genere peccaſſet, ſubduxit ſe ac dormitum abiit; expereçtus continuo ad eos, et quid de ipſo judicaſſent, percontatus, cum negarent ſe quicquam tale animadvertiſſe, gaviſus ſibi eſt, tamen documento id ei fuit exinde, quoad vixit, tam longe ab eo abeſſe, ut nihil inde periculi timeretur. Itaque nec vultu nec voce unquam, et qui nunc eſt inter comitatis officia, potandi mori aſſentiebatur, nec provocabat quenquam, vel joco, vel ſerio, nec provocatus annuebat; imo adverſari et adverſationem profiteri. Unde cum quæſtor regius eſſet, et in cœna quadam poculum, quod, pro regis ſalute, hilariter magis quam aut regi aut ipſis ſalubriter, hauriebant, Leviniæ dux propinaſſet, et magna cum ceremonia nudus capite ſtaret, ille quoque aſſurgere, et caput nudare et poculum accipere, ac juxta ſe in menſa ſtatuere. Cum pergeret ſtare Levinius, ille paulum moratus, cum quid ita ſtaret, interrogat; cui ille, "dum tu," inquit, "poculum iſtud ebibas;" atque, reſpondit ille, "ſatius erit ut diſcumbas, alioqui fortaſſe nimis diu ſtares." Nec ille cunctatus arridens, gnarus quid ſibi vellet, diſcubuit; ipſe poculum auferri curat. Diximus ſupra ut matrem adhuc puer amiſerit; patrem reverenter coluit. Novercam, patris cauſa, in ho-

nore habuit, nec offendere ullo modo fuftinuit, quamvis ipfi, et fratribus iniquiorem. Quippe novercali ingenio, ultro infeftam alienaverat et illud, quod filia illa Margarita cum effet jam viro matura, quam ei nubere fatagebat, faftidire eum eas nuptias refciverat. Itaque quam potuit omnia parciffime fubminiftrabat, five ut volentem, neceffitate quadam, redderet, five ut de nolente ultionem qualemcunque fumeret. Itaque rarus domi, plurimus in aula apud proregem erat; illic nihil per ludum et lafciviam; aut proregem obfervabat, aut Angufio aderat, et lectionibus aut exercitiis intererat. Latrunculis interdum ludebat, tum quod habet is ludus ingenii plus, quam fortunæ, tum ut aleam ac folia, aulicis familiaria, vitaret; ferebatur ad ea natura fatis pronus, et ab aliis invitabatur, verum cum pecuniæ inopia majoribus et æqualibus colludere non poffet, minoribus faftidiret, prorfus abftinuit; honefta hac excufatione ufus, hoc boni ex novercæ avaritia provenit, ut et illud quod parfimoniam inde et frugalitatem hauferit. Rei familiaris abfque fordibus curam, et eadem neceffitate, et fponte, et proregis (optimi, ea in re magiftri) exemplo, didicit. Illud feu continentiæ, feu moderationis in affectus fuos imperantis erat, quod cum effet in eadem domo Angufii foror, et forma egregia, et genere clara, et moribus placeret, adeo ut et deamaret, et uxorem afcifcere optaret; quamvis et ipfa non abnueret, nec proregi, aut fratri, qui refcierant, difpliceret, tamen veritus, ne fub duriore noverca, haud fatis pro loco quo nata effet, ei a patre, apud quem uxor plurimum poterat, decideretur, a petendo abftinuit. Nupfit ea, dum cunctatur, Maxuellio, haud tam fponte fua, quam proregis auctoritate, qui oblatam eam occafionem negligere noluit. Tamen eum hujus feu prudentiæ, feu erga ipfam amoris, (ut ipfe aiebat, mihi fane miri, et infolentis) feu lentitudinis fortaffe, feu quocunque nomine appellare libeat, haud ita diu fuperftite patre, valde pœnituit. Eodem mortuo fatis opum nactus eft, et puella in colloquio id ei queri et exprobare non abftinuit.

Pater ut patrimonium non auxerat, ita nec minuerat, aut ære alieno gravarat. Et, moriens, fuperioris anni fruges in horreis et granariis plurimas reliquit, et illius anni fegetes adultas, appetente autumno; pecudum quoque et armentorum greges omne genus. Nec horum quicquam in cæteros liberos decidendum erat; foror enim, natu maxima, pecuniam,

quam a matre relictam diximus, in dotem accepta, in cæterorum bonorum partem non venerat. David, a patre executor cum Georgio nuncupatus, et fratris amore (qui erat ſupra ævi hujus exempla) et rei contemptu, et literis immodice, ut vulgo habebatur, deditus, et ætatis incuria, et rerum omnium, niſi ut illi placeret, officio rogatus ceſſerat, etiam bonorum ea parte, quæ tanquam ad hæredem redibant, abſtinuerat, nec quicquam ſibi arrogabat, nec niſi ab illius arbitrio, cui omnia permittebat et credebat, pendere voluit. Cæteri duo minimi fratres ac ſorores totidem ejus exemplum ſecuti. Ergo ſatis ampla in re, cum videret ſe id haud incommode præſtare poſſe, prima ei cura fuit familiam, unde novercæ ſordibus aliquantum deciderat, in priſtinum ſplendorem et amplitudinem reſtituere, ratus id ſibi maxime honorificum et ad famam, quæ ſub rerum primordia maximi momenti eſt, et neceſſarium, ut tum erant tempora, ad auctoritatem in iis regionibus limitaneis retinendam. Itaque ſatis magno comitatu ſe cingit, familiam magnam alit octodecim circiter equitum, quibus ſingulis binos equos, et pediſſequum unum alere conceſſum. Nec longe villa Kimmergamia aberat; ejus coloni, numero circiter duodecem, a majoribus, hujus ſervitutis generi aſſueti, non agros magis quam equos colebant, et armis aſſueſcebant, ad opera ruſtica raro ſeipſos, nunquam equos demittebant, adeoque nitidos, et veloces habebant, ut cum domino, illiuſque domeſticis, certarent; ipſi ad ſubita imperia ſemper parati, quo ducere, aut mittere placeret. Ita fiebat, ut viginti aut triginta equitibus, viris acribus et bellicoſis, accinctus ut plurimum procederet. Nec fefellit eum opinio. Tantam hoc ei apud amicos, alioſque, famam et auctoritatem peperit, tantum æmulis metum incuſſit, ut ipſis initiis ſtatim cederent, nec ſe ullis ejus conatibus opponere auderent. Apparuit id primo, cum Coldinknollio, certamine.

Erat is limitis orientalis præfectus, qua diximus occaſione et arte factus, Davide, Georgii patre, fruſtrato et eluſo. Magni in occidentalibus præcipue Merciæ tractibus nominis, Johannem Cranſtonum Thirleſtonum ex agro Rumiltono, in Brunſifeildi cujuſdam gratiam, excluſerat, et quamvis Cranſtono certum jus eſſe ſciret, lata a quindecimviris ſententia, et regiis literis juſſus Brunſifeildus, pœna perduellionis indicta, agro cedere neceſſe haberet, tamen vi eum colere, fretus Coldinknolii potentia,

vetabat. Hanc occafionem eum palam deprimendi Georgius nactus, et paternæ injuriæ ac ludificationis memor, agit cum Cranftono, haud invito, agrum filio Thomæ adhuc impuberi cederet, fe curatorem ei diceret; hoc titulo ufus, ut pupillo jus fuum vindicaret, venit ipfe, armata cum manu, et fuo nomine, agrum coli jubet, ac patrem in poffeffionem mittit. Quod Coldinknolius ipfe, et Brunfifieldus ejus cliens, adeo taciti tulerunt, nec metum cuiquam intentarunt, ne in hunc quidem diem, quo Thomas filius, fumma in pace et tranquillitate, per manus a patre accepto fruitur.

Haud multo aliter, altera ex parte, orientali in regione, cum Alexandro Manderftono, paterno itidem æmulo et pariter detrectatore, egit. Infederat is Coldinghamiæ cœnobio, et inde opulentus amplis reditibus, et numerofo famulitio ac fatellitio ftipatus, omnibus formidolofus volitabat; habebat ille terras ad ripam Tuedæ fluminis, (villam Gradanum vocant) cujus tertia pars ad Georgium pertinebat, et juxta haud longe falmonum (quos appellant) pifcatio in fluvio. Hic cum inter ipforum clientes rixa forte incidiffet, Alexandri famuli, Gulielmus Garnerus, Johannes Newtonus, Gulielmum Paulinum Georgii famulum vulnerarunt, et fe in Angliam receperunt. Alexander, re cognita, et, quo folebat, fatellitio accinctus, Gradanum properat, Garnerum accerfit, increpat quod domo fugerit, imperat ut maneat ac res fuas agat, neminem enim audere moleftiam ei creare. Forte tum Georgius Edini erat; ut domum rediit, his auditis, primo inquirere, an Garnerus ita factitaret, an domi maneret ut imperaverat patronus. Ubi refcivit eum non tam fecurum domum interim venire, verum non nifi explorato ventitare, diu moram trahere non folere, dat operam ut certior fiat, quando eum reperire poffet; omnibus rite paratis, fummo mane Gradanum venit, et domum illius adit. Ille, qui in agrum forte ierat, equites confpicatus et, quod erat, fe peti ratus, Angliam verfus fugam capeffit; fed cum interclufum id fibi iter a Davide Georgii fratre, et qui cum eo erant, ad id ipfum miffis, cerneret, mutata fententia, domum patroni, quæ in propinquo erat, et fornicum tenus extructa (Snucum vocant) fe recipit, et, occlufo oftio, tueri conatur. Nec mora, infequitur Georgius, et cum exire recufaret, ignem foribus admovet. Hoc metu territus fe dedit, ac in arcem Wedderburnam ducitur. Et ut erat perduellis judicatus, et furti pluries manifeftus, egregias pœnas, patroni

I

caufa, dediffet : fed moderatus animus, et iræ temperans, exorari fe paffus eft ab Joanne Simfono, fido et pueritiæ famulo, Garneri cognato, qui pro eo duriffima timente, ac multum rogante fuppliciffime, et fpondente præclara, interceffit, obtinuitque ut poft aliquod tempus (quantum fatis effet oftendere nihil patroni metu conceffum) incolumis demitteretur.

Non eadem erga Gulielmum Grevum, ejufdem Alexandri clientem, latronem infignem, clementia fuit, quem, eadem clientela confifum, comprehendi curavit, et ad proregem deduci; ab eo latrocinii damnatus, meritas legibus pœnas dedit, multum ringente patrono, fed ut facile appareret, quam parum præfidii (quod quærebatur) in eorum ullo contra eum legibus nixum, jam effet (nec enim ufquam a jure et legibus aut ipfe declinabat, aut fuorum quenquam declinare paffus eft) ; unde et bonis gratus, et maleficis terrori effe cœpit. At haud accurata, dicat aliquis, juftitiæ hæc norma, quæ affectus ponit ; et ponit fane ; fed occafiones non ponit, imo captat. Et quis dicat privatifne affectibus juftitia indulferit, an juftitiæ ex illis occafionem fumpferit : fuit quidem tempus cum affectibus juftitiam obtendere ad famam utile fuerat ; mutatæ res funt, et eo evafit hoc feculum, ut affectus juftitiæ amori pretendere ad prudentiæ famam neceffe fit, cum juftitiam ob fe folam fequi, fatagentiæ habeatur, rem privatam curare, et injurias vindicare, prudentiæ et magnanimitatis. At datum hic aliquid affectui, ut hunc potius quam illum fontem et fceleratum fupplicio afficiendum curavit. Efto, at nemini, nifi fcelefto, manum intuliffe a juftitia neceffario eft. Optanda quam perfectiffima quidem ubicunque, tamen vel talis in privato haud faftidienda, imo et laudanda. Cum publico munere poftea functus eft, quod publici erat muneris egit ; indifcriminatim omnes, tum hoftes, tum amicos, æqua lance penfitavit, nunc privatus privatam juftitiam, privato et legitimo modo exercebat ; fed erat, quod fequitur, fummæ moderationis et æquanimitatis, cum prudentia conjunctæ ; et quod vel folum teftetur, abhorrentem, a fcelere et fanguine hominum, facile placabilem, nec vindictæ nimis cupidum. Statuerat molam aquaticam ad Ayum amnem paulo infra Aytonum ædificare ; et creverat jam opus, et ædificium ad fummum perductum erat, quin et canalem, et aquæ-ductum perfecerat, et frumenti

quoque nonnihil (ſi recte memini) moluerat; quare aquam inde avertere, quocunque modo deductam, per leges fas non erat. Habitabat juxta Jacobus Craus Gunſigrineus, et molam paulo inferius poſitam habebat, cui incommodare illam Georgii ſero perſpiciens riſerat incœptum opus; lapides, ceſpiteſque qui Georgii aquæ-ductum coercebant, et aquam ne efflueret continebant, noctu amovit. Id tamen haud adeo clam fecit, quin innoteſceret, et ille, rei auctor, omnium ſermonibus deſignaretur, ut cujus ſolius id intereſſet. Arrogans id factum viſum eſt, et hoc eum audere indignabatur, et ad famam pertinere ne inultum foret, precipue in initiis, ſcitumque illud, qui injuriam illatam negligit, novam provocat. Et erant, qui ad cædem inſtigarent, quaſi nulla ulla alia ſatis digna pœna eſſet; longe illi is animus, ut omnis ſemper ſævitia et crudelitas. Ergo ut et honorem ſuum repararet, et hominis ſaluti conſuleret, mittit cum ſelectis equitibus Johannem patruum, qui eum in agro, per quem iter facturus erat, interciperet, et ad ſe duceret. Sed quia is, (ut cujus res agebatur, ei enim molam liberaliter conceſſit,) Crao erat infenſior, et ingenio violentior, veritus ne quid durius in viri vitam conſuleret, mittit una Davidem fratrem, qui ejus inceptus moderaretur; ipſe Aytonum in arcem ſecedit, ut, ſi res poſtularet, in tempore adeſſet. Et illi hominem in agro conſpicati, feſtinant quidem, tamen, antequam aſſequi poſſent, in domum Baſtonriggiam ſe conjicit, et, foribus objectis, defendere ſe parabat. Joannes contra oſtium moliebatur, et ex altera parte retinentem machina parvula trajicere ſtatuerat, niſi a Davide cohibitus fuiſſet, qui machinam e manu excuſſit. Tandem, vitam tantummodo pactus, Davidi ſe dedit, ac ab eo ad fratrem incolumis perductus eſt. Id ſolum pene exactum, ut quos amoverat, lapidum unum aut alterum ſua manu reponeret; quo facto, cum ſpopondiſſet ſe nullam in poſterum moram molæ facturum, dimiſſus eſt, hoc unum dictitans, nullum ſe unquam tam grave onus ſuſtuliſſe. His et ſimilibus cum auctoritas creviſſet, equitaſque et moderatio invidiam amoviſſet, addidit præterea Girnelaenſes clientelas, conductis ejus vici decimis, quas iterum colonis elocavit, eodem pene pretio quo ipſe conduxerat, ut ad eum, præter liberalitatis famam, et incolarum benevolentiam, nihil accreverit; quo factum, ut iis ad omne obſequium promptiſſimis uteretur, quippe abſente per minores annos Alexandro Humio

principe, vetere patrono, et patre capitis diminutionem, propter defectionem ad Reginæ partes, paſſo, nec dum poſtliminio reſtituto.

Nec minorem ei gloriam peperit rara in elocandis ſororibus cura, quam ſecuta et felicitas eſt, conciliante illis amorem inſigni matris memoria, et ipſarum pari indole, et forma honeſta. Et Iſſobellæ locandi quidem fors juvit curam. Johannes Haldanus Gleneglifius (ſeu Vall-aguilius) cum ad Mortonium, tum proregem, ut de matrimonio tranſigeret, cujus jus ad eum, tunc regni et regis cuſtodem, pertinebat, veniſſet, ille confeſtim ſe omne jus ſuum Iſſobellæ cedere, iret, et ipſam et id ſumeret. Erant cum Haldano duo patrui, Richardus et Robertus, item David Ereſkinus Driburgi cœnobiarcha ; hi, nihil cunctati, Wedderburnum veniunt, ipſam ante fama cognitam vident, alloquuntur ; placet ; cum fratre agunt, tranſigunt, et dies pro fratris arbitrio nuptiis dictus, cui ſtatum erat quam honorifice eam dimittere ; quod et factum, pro utriuſque dignitate, ſatis ſplendido apparatu, qui, inter cætera, prudentiæ famam ei auxit; habebat, enim illud, ut ſumma prudentia convivia, quoties vellet, inſtrueret. Quod ſi verum illud eſt (ut fertur) ejuſdem prudentiæ eſſe, aciem contra hoſtem inſtruere, ut ſit quam maxime formidabilis, et convivium amicis, ut quam maxime delectabilis, nemo ei melius aciem inſtruxiſſet. Matrimonium autem, quamvis fortuitum videri poterat, nec ipſius cura factum, ſed proregis benevolentia, tamen et hanc in laudem vertebant, tanquam virtute ipſius meritam ; et animus erga ſororem, et magnificentia in convivio, et liberalitas in cultu nuptæ, qui totus ab ipſo erat, vulgo hominibus maximo plauſu accipiebantur. Margaritam natu proximam Rentono Billio deſtinaverat, et eum, ut conſentiret, perduxerat. Verum ipſa, patre adhuc ſuperſtite, Davidi Humio Coldinghamio in colle, quem Laum vocant, ſpem nuptiarum fecerat, verita ne novercæ tenacitas majora impediret, nec a propoſito deduci poterat. Hic itaque voluntas et cura et prudentia laudi vertebantur, cætera non erant ipſius. Tertiam Juliannam Johanni Caro Litledeno nuptum dedit, et dotem addidit portionis a patre relictæ duplam, ubi et liberalitas ejus, et auctoritas, imprimis, eluxit : ob ipſius enim amicitiam, eæ conciliatæ ſunt nuptiæ, ſuadente id juvenis patre Gualtero, cui acres cum Manderſtono, et Huttonio, et Coldincnolio, Humiis, decertationes erant, a patre Andrea hæriditariæ

relictæ, de terris ac decimis ad cœnobium Caldiſtremiæ pertinentibus. Is, jure ſuperior, cum perſpiceret ſe Humiorum viribus imparem, et tantam Georgii auctoritatem, ut vel perſuadere, vel cogere eos ad æquitatem poſſet, cum puella placeret, et non diſpliceret dos, ut Georgium vel ſibi jungeret, vel honeſto reconciliationis interprete uteretur, eam affinitatem ſecutus, omni ope procurabat. Illi contra veriti ne, ſi id matrimonium coiret, Georgium, nova affinitate devinctum, certum hoſtem haberent, omni arte nuptias turbare conati ſunt; nunc æquioribus in ſpeciem conditionibus Caro oblatis, nunc ſubmiſſis communibus amicis, qui Georgio oblique ſcrupuli aliquid injicerent; et varia Humiorum omnium genti, ex ipſorum diſſidio inde orituro, incommoda cauſarentur; ac blanditiis mulcerent, ac ſpe foverent, ſe ſuaque omnia illi permiſſuros. Verum nihil illi perſuadebant, et Caro multo minus, gnarus quo tenderent; itaque cum non ſuccederent obliqui ſermones, directe rem aggrediuntur. Imprimis, Manderſtonus, interprete Georgio Turnibullo, Wedderburni in Ulæo colono, et Alexandri intimo, aperte reconciliationem petere, pœnitere diſſidii, et partim iram cauſari, partim erratum fateri; nolle facta, quæ obveniſſent, ſed præterita revocari non poſſe, facta infecta non poſſe eſſe. Eſſe Georgium ei in principem, ſe ex ejus familia et ſtirpe oriundum, nec adeo longe divulſos; id ſibi honori ducere, nec quicquam tam habere in votis, quam ut inſervire ei poſſit, ac animum oſtendere, et aliqua uſui eſſe familiæ Wedderburniæ; ſpondere operam, omnia ſubmiſſiſſime; denique nihil omitteret, quod ad eum leniendum faceret. Tandem compellando aſſidue, obſervando, ſpondendo, ſubmittendo, eo impulit, ut alloqui eum ſuſtineret. Factum eſt id Jedburgi, quo prorex, ad conventus juridicos habendum, venerat, eodemque illi ut adeſſent, admoniti convenerant. Ibi venit Alexander in Georgii hoſpitium, ubi eadem coram repetendo, affirmando, jurando, dextras jungunt, primo privatim, poſtridie aperte; ex eo ad Georgii ædes ventitare quotidie, ad fores expectare in terdum, interdum introvenire, exeuntem ad regiam deducere, redeuntem reducere, nec ejus a latere uſquam recedere, quamdiu Jedburgi commorati ſunt. Ubi domum in Mercia reditum eſt, agit, primum eodem Trumbellio interprete, mox ipſe coram, ut cœptis cum Caro nuptiis Georgius renunciaret; id e re nominis Humii fore, ne Carorum gens ex Teviotia

in Merciam tranfiret; Gualterum certum fibi hoftem; non poffe cum utroque amicitiam confiftere. Ad ea Georgius leniter orare rem melius expenderet; non poffe fe tam honeftam locandæ fororis occafionem honefte amittere; nihil effe quod de fua amicitia nimis folicitus effet, gnarum fe quid amicitiæ leges poftulent, nec effe in eas peccaturum; daturum operam ne ea affinitas ei noxæ fit, fed ufui; bene fe de juvene Caro fperare, ne de fene defperare; fucceffura omnia in melius effe; omnium controverfiarum finem nec poffe honeftius, et majore omnium, ut fperabat, bono fieri. Cum nihil proficeret, difceffit Alexander ita, ut et ab amicitia difcedere videretur; pergit Georgius nihil id moratus, et nuptias peragit; nec gentilium tamen oblitus, et pacis conficiendæ avidus, rem eo deduxit, ut tandem inter partes conveniret, multum in ejus gratiam cedente, de jure fuo, Caro, ut palam fatiffactum fibi profiterentur; tamen dolorem fuum, quafi injuria affecti, quod injuriæ aliqua parte depulfi effent, clam alebant, quod prima occafione oblata erupit. Nam foluto, ob Johannis Cari adulterium, matrimonio, cum Georgius fororis caufam ageret, dotemque, jure repetitam, armis vindicaret, Alexander Huttonius fe ei jungere recufavit, hoc ipfum, haud fatis ingenue, nec candide caufatus. Quartam fororem Johannam, poft aliquot annos, ipfe tunc maritus, Gulielmo Cockburno, quem diximus, ambienti et deamanti elocavit, ac dotem aliqua auxit.

De ipfius matrimonio, quid aliquando voluerit, quid impediret, diximus fupra; ea omiffa, ad fororem Margaritam Duglafiam, Gualteri Scoti Balcluchii viduam, fed diu poft, animum adjecit. Verum et inde fuafu Johannis Johnftoni avunculi deftitit; illa poftea Francifco Stuarto Bothuelio nupfit. Conjecerat ante oculos in Johannam Halidanam, Johannis Gleneglifii fororem, e tribus, quæ innuptæ reftabant, minimam, egregia forma virginem, et indole fua bene moratam, et matris Lundiæ magna cura honefte et pie eductam; fed cum illam Davidi fratri deamatam crederet, nec illam alieno in eum animo effe, a petenda abftinuerat. Et erat quidem mutua ac honefta inter illos benevolentia, fed expendenti lenta fpes, propter utriufque tenuiores facultates, poffe commode matrimonio jungi. Itaque David, cum eam fratri corde effe conjiceret, haud æquum ratus, et fratris amori, et virginis commodo obftare,

ſæpius fratri rem totam aperire ſtatuerat; ſæpius a propoſito, partim verecundia, partim dubitatione an recte conjiceret, depulſus eſt; tandem cum uterque Gleneglisii eſſet, Georgioque redeunte, David apud ſororem ſubſtitiſſet, Edgarum quendam Georgio a pedibus, frivolo obtentu relictum, revera obſervatorem ſibi datum, ſenſit. Paucos poſt dies, cum et ille domum rediſſet, Georgius, injecto ſermone, animi ſenſa ſcrutabatur. Ille, quo vergeret gnarus, ut eum hoc inani metu liberaret, haud cunctanter fateri amorem, ſed qualem nemo reprehenderet. Eſſe ipſi, ſi adlubeſceret, omnia integra, virginem probam, pudicam, piam; cætera ipſe reputaret. Hoc erat quod quærebatur. Itaque, miſſo ad ſororem nuncio, mox ipſe ſubſecutus de matrimonio tranſigit; dotem haud adeo magnam nuncupatam, in ſororum, quas præterierat, gratiam, remittit. Et poſt aliquot annos, eodem Davide interprete, alteram ex eis Elizabetham, Philippo Niſbetto, vicino ſuo in Mercia, collocandam curat. David, paulum moratus, in Galliam cum Jacobo Haldano ejus fratre abit, ubi ſeſquiannum ſatis liberaliter habitus eſt. Nuptiæ autem licet decoræ, tamen quia infra eum, quo ſe gerebat, locum videbantur, varie hominum ſermonibus excipiebantur; præcipue proregi plane diſplicuere, quod cum aliquo e prima nobilitate affinitatem non junxiſſet. Tamen comitis Marriæ familiam, unde puella oriunda erat, ſibi devinxit, illique viciſſim devotum ſe exinde ſemper oſtendit, primamque benevolentiam ac operam ſuam monſtrandi occaſionem avide arripuit in ea, quæ Marrio contra Gramum Tarchiæ (ſive Montethi) comitem erat, lite, cum, ut ei adeſſet, Edinum, conſpicua clientum manu comitatus, veniſſet, non abſque proregis indignatione nonnulla.

Obvenerat inter eos offenſio hac occaſione; prorex Annam Humiam, Spoti hæredem, Jacobo filio ſuo notho, matrimonio junxerat, totumque ſoceri patrimonium, poſt ipſius obitum, genero ſucceſſuro comparaverat. Inceſſit inde libido Thurſtonum agrum, Wedderburnii poſſeſſionem, eidem, quia conterminus erat, adjungere. Georgio ergo inſcio, a Valla Cragio coemit; ac poſtea accerſito, quid feciſſet, narrat, interrogatque, quo potiſſimum modo, ei optime ſatiſſiere poſſit. Ille nihil cunctatus, "ita," inquit, "ſi fundum mihi cedas." "Atqui eum," inquit prorex, ego jam emi. "Atqui tu," retulit ille, "non recte fatis feceſti, pro ea, quæ inter nos eſt,

neceffitudine, ac noftro, erga te et nomen Duglafium, obfequio et obfervantia, quod fundum, quem poffidere me fciebas, at tot majoribus tranfmiffum emeris; non id quifquam in Scotia præter te feciffet, nec tu, quidem, nifi prorex effes." Inftanti num ulla ratione fatiffieri fibi pateretur; "ita," inquit, "fi jufta, qua ipfe emifti, pecunia eum mihi cedas." Sic tum difceffum, fed cum poftea pluries (nempe quoties occurrebat) idem interogaffet, nec aliud refponfum tuliffet, edicto publice, ut mos eft, propofito, monet, ut fundo difcedat, ac fua inde deducat, denunciato, nifi faxit, vim eam habitum iri, et pro vi luiturum. Habitabat tum Wedderburni Georgius; denunciatione facta Thurftonum fe et familiam tranffert; citatus cum fe judicio non ftetiffet, fit judicum decretum, ut inde difcedat, pœna perduellionis addita. Ubi id refcivit, ædificare occipit, et faftigium domunculo, haud quidem magno, fed duarum contignationum alto, addere. Poterat ille quidem decreto, ne fieret, obfiftere, per annum enim unum aut alterum locatæ illi terræ adhuc erant, fed maluit diffimulare, ac de proregis in fe animo periculum facere, gnarus fe, fi opus foret, in integrum reftitutum iri. Interim proregi, confpiratione nobilitatis facta, imperio interdicitur. Ad eum tamen Georgius feftinat, quamvis fortunæ aleam una fubiturus, nifi ipfe fibi defuiffet, ac ultro, immunitatem pactus, officio ceffiffet; poft femiannum, petente Mortonio, ac Gulielmo Duglafio intercedente, ita compofita eft, ut Georgio de dimidii fundi, quod ipfe poffidebat, caveretur jure, cætero cederet.

Circa id tempus, quo Mortonius a Marrio vocatus eft, ut regi adeffet, Georgius Sterlinum ad comitia profectus, nihil prius habuit, quam ut Alexandrum Humium, defuncti Alexandri filium impuberem, poftliminio reftituendum curaret. Cumque gentiles Edinum conveniffent, obtinuit, confentientibus etiam Alexandro Manderftono, et Huttonio, et Coldincnollio, ut fibi et Georgio Humio Aytono ab omnibus literæ ad proceres darentur, quibus id poftularent. Mox, cum pœnitentia ducti, literas ab Aytono repeterent, et ab eundo terrerent, ille reddi vetuit, et nutantem firmavit, ac fecum Sterlinum duxit. Ibi Mortonium pene invitum in fuam fententiam traxit, quamvis monentem non effe id e re ipfius; raro eam domum cum ipfius concordem; ea fublata, effe ipfam primo inter gentiles

loco, reſtituta vero, ſecundo tantum modo fore. Cui ille contra, eſſe hoc ſui in tribus principem officii; præſtare eventus non poſſe, ut nec prævideri quidem; nec ſperare ſe gratiam inde, nec deſperare facerent reſtituti quod liberet; ſe meriturum quam poſſet optime: quin et rem ita tractavit, ut Marriæ domus ope, (ea tum plurimum poterat,) vel eo renuente, negotium confecturus eſſet. Limitis quoque orientalis præfecturam Coldincnolio ablatam, ob veterem in patrem injuriam libens ſuſcepit et prudens geſſit, durante Alexandri pueritia.

Eo tempore, valetudinarius factus, ſcribit in Galliam ad fratrem, et Johnſtonum communem avunculum ſcribere curat, eſſe ſe minus ſecunda valetudine, incumbere ſibi plurima onera, opus ejus opera eſſe; accepiſſe in ejus uſum Darnecheſtriæ decimas, quas illi deſtinarat; maturaret, et partem onerum capeſſeret; debere id eum, et privatis ſtudiis præferendum; addit et minas, fore ut non plus impendii ei ſubmitteret. Verum hæ nihil neceſſariæ; properabat ille ſua ſponte, et quamvis literarum ſtudio mirum in modum teneretur, etiam inſtituiſſet in Italiam proficiſci, ac Genevam uſque progreſſus eſſet, tamen, acceptis literis nihil cunctatus, contra intendente Jacobo Haldano, et alteras expectandas cenſente, poſtpoſitis omnibus, in patriam ad fratrem redit, eo prope tempore quo Iſmæus, Liviniæ mox dux factus, in Scotiam appulit, natæque Mortonio ærumnæ, primo carcer, deinde cædes et exitium. Non poterant hæc abſque Georgii quoque damno accidere. Juncta cognatione Duglaſiis, ut diximus, ærumnarum particeps domus ſemper fuit; itaque cum eum ſæpius Archibaldus Anguſius in colloquium evocaſſet, ſæpius per literas de rebus conſuluiſſet, ut cujus fidei et prudentiæ ante omnes fidebat, concilii ſatis inops, non fefellit penitus aulam, quin ejus auram aliquam perſentiſcerent, nec quod cum Archibaldo Duglaſſio, Quittingamiæ fratre, conſilia de Mortonio liberando agitaſſet; itaque Georgius Lechus, ejus famulus, citatus eſt et interrogatus verum, ſic ut eos tenuem auram accepiſſe, aut aliquid conjectura concepiſſe; nihil aut parum certo reſciviſſe apparuerit. Sed et Duglaſiorum clientibus, Carmichelo et Auchenleccio, opem, quam poterat maximam, ſumma apud aulicos invidia, et periculo tulit. Nam cum Auchenleckii rebus inhiarent, ac ſpe devoraſſent, ille earum, tanquam ſuarum, curam ſuſcepit, et arci Cumligii familiarem et

K

consanguineum suum Joannem, suo nomine, custodem imposuit, et fecialem, regis nomine postulantem ut dederetur, in gratiam Joannis Humii Manderstoni fratris, re infecta, dimisit. Quo factum, ut inter eos, quos proscribendos futuris comitiis destinaverant, ejus quoque nomen poneretur, quasi in crimen læsæ majestatis, insolenti hoc ac arroganti, ut interpretabantur, facinore, incurrisset, quippe quod ad manifestam rebellionem tenderet. Certe Jacobus Stuartus Aranius, qui omnia tum in aula poterat, instigante Manderstono, in caput ejus concilia machinatus est. Rei gerendæ ratio hæc inita, ut in aulam, prætextu aliquo allicerent, venientem interciperent, ac captivum retinerent, et, qua possent, criminibus onerarent. Itaque literas a rege ad eum dant, satis amice conscriptas; summa erat, ut quia limitis orientalis præfectus esset, veniret in aulam, et, quo in statu, ea regni pars esset, edoceret, quidque ex ejus re potissimum foret, consuleret. Ille, cur suspecta, aut perspecta potius eorum malevolentia erat, subesse fraudem gnarus, haud temere properandum sibi statuit, nec, nisi explorato, ut aiunt, vado se committere. Hoc ut faceret, Davidem fratrem Elphingstonum præmittit, qui, quam posset, omnia occultissime ac penitissime exquireret, ipsum ibi apud avunculum subsistere monet; simul ad Gulielmum Ruthvenum Gaurium, tunc quæstorem regium, et Setonium Setoni dominum, utrumque consanguinitate sibi junctum, scribit; quid regiæ ferant literæ indicat, quid ipse suspicetur; quid concilii dent, rogat. Erat tabellarius Joannes Lechus, qui, traditis literis, cum Alexandro Manderstono observari se sensisset, responsa, quæ a Gaurio et Setonio acceperat, veritus ne caperetur (quod et evenit) ocrearum soleis abdidit. Captus itaque et excussis sarcinis, eos fefellit, ac, tertio die dimissus, ad Davidem rediit. Is, ex eorum literis et sententia, ad fratrem scribit, ne cunctetur se regi sistere, ex sua, ut bene comitatus adveniret, ne in hostium manus prius veniret, quam regem conveniret. Quod ei cessit feliciter, nam sexaginta equitibus comitatus, iisque semiermibus, ut videri poterant, revera armatis, veste armis superinjecta, adventans, in arenis obvios habuit Aranium et Manderstonum cum quadraginta equitibus, sive fortuito, sive dedita opera quod creditum est, ut eum interciperent, ac quasi captivum ducerent, egressis. Verum cum impares se viderent, dissimulata re prætereunt. Ille recta in regiam,

ubi regem forte in aream exeuntem nactus, fatis placato vultu ab eo acceptus eſt. Illi ſtatim ſubſecuti, qui eum in hoſpitium primo iturum rebantur, ubi regi amice acceptum viderunt, Stuartus furens ad Setonium converſus, fremere, indignari, ſe officio (erat autem ſatellitum præfectus) diſceſſurum, quandoquidem regiis hoſtibus et proditoribus acceſſum ad regem facilem redderet, ac in conſpectum ejus adduceret. Cui Setonius, nec hoſtem Wedderburnium, nec proditorem denunciatum, nec a ſe ad regem ductum, nec adduci vel a ſe, vel ab ipſo potuiſſe; accerſitum regiis literis, paruiſſe, ſua ſponte veniſſe; ſi quid contra eum haberet, jure ageret, pro ſe reſponſurum. Ubi dimiſſus in hoſpitium venit, ſubſecutum, regis nomine, mandatum, ut ſe illic contineret. Biduum ibi permanſit, tertio demum die, per libellum ſupplicem, queſtus ſe regis juſſu accitum, ut de limite reſponderet, tanquam captivum, nullius criminis manifeſtum, detineri; oravit ut copiam pro ſe reſpondendi faciant, ſi accuſare quis vellet. It ad concilium vocatus, et varia de Anguſio et Mortonio interrogatus, facile ad omnia reſpondit, et in hoſpitium remiſſus. Poſtridie Perthum relegatus eſt, haud plane invitus, ut domo tamdiu abeſſet, dum illa quæ contra Mortonium coquebant, quæque ille impedire non poterat, perficerentur. Ibi ſeſquimenſem, magno in honore, ubi enim Gaurius præerat, ac ita civibus mandabat, et ſumma apud omnes gratia, cum uxore et familia, permanſit, non abſque tædio tamen diuturnæ, ut illi viſa eſt, cuſtodiæ. Reliquerat autem, cum Edinum ingreſſus eſt, Davidem fratrem extra eam, qualemcunque futuræ fortunæ aleam. Ejus opera, Johannæ Hepburnæ, patrui viduæ, calumnias diſpulit, quæ famulos ipſius vim feciali intuliſſe cauſata, capitis arceſſiverat. Davidis Humii impetum quoque repreſſit (erat is Manderſtoni filius, Crenchiſdinus dictus) qui, ejus abſentia confiſus, in terras, quæ Ramriggum et Suintonum inter contraverſæ jacent, Simpriniæ, quam dono a fiſco accepit, vindicare cœperat, et tertium ſe Georgio et Johanni Suintono litigatorem addere, ac in poſſeſſionem qualemcunque ſe intrudere. Verum David frater, ubi id reſcivit agi, ſcribit ad Ramriggi colonos ne id ferrent; ſe, ſi opus ſit, auxilio venturum; ſimul et fratris clientibus omnibus edicit, ut in armis parati ſint, quo opus ſit duci. Ipſe, Edino Langtonum ad ſororem, ut in propinquo eſſet, venit, maritique clientes, ad id ipſum ut

parati ſint, admonet; hoc intellecto, Chrenchiſdinus deſtitit. Ille ad aulam recurrere, et Gaurium, natura cunctatorem, et Setonium aſſiduus obtundere, ut fratrem cuſtodia liberari curarent, quod et tandem extorſit.

Domum reverſum exceperunt variæ ſatis acres cum conſanguineis contentiones, quæ eum diu multumque exercuerunt, dum, adverſa aula, jus ſuum tenax aſſerit; et agit leniter tanquam cum amicis, ut lenitate vinceret; verum illi audaciores facti, jure et viribus inferiores, bonitate ejus frat[erna] ac patientia abuſi, vix tandem in ordinem redacti ſunt. Johannes et David Humii Blacadarii, ab Johanne et Roberto, quos diximus, oriundi, erant illi, qui negotium ei faceſſebant. David Georgii pater, litem intenderat Johanni patruo ſuo, hujus Johannis Blacadarii avo, de Hiltono baronia, ac vix captam morte reliquerat; hanc Georgius renovat, ac tandem evincit, multum agitata re, et protelationibus ab aula, et leguleiorum cavillis vexatus. Orta etiam cum eiſdem de Dunſi decimis controverſia; non tam quod jus ullum obtenderent, ſed æquum et bonum prætenderent, et inter amicos amice agier; quod ipſorum eam poſſeſſionem videri volebant, quia ſcilicet Johannes patruus aliquando in eas jus habuiſſet, et patri poſſeſſionem permiſiſſet; mortuo utroque, jus tanquam ſuum vindicabant. Georgius a Patricio Gatſo paſtore eccleſiæ, penes quem earum jus erat, honeſtis conditionibus eas locatas habebat, et ſi æquo-bono certandum foret, potiores ſe habere aiebat, ut cujus avia a Duglaſſio quodam eaſdem collocatas olim habuerat, et Johannem, quippe generum, cui fidebat, in aulam miſerat, vacante ſede, ut Davidi filio, Georgii patri, jus earum procuraret, et impenſas eam in rem dederat; ille vero filio ſuo, ea fruſtrata, impetraverat. Sed et excitatus Danielſtonus quidem Gatſo adverſarius, cui jus a rege collatum, verum cum et poſterius eſſet, et Gatſus diu antea curæ inſerviſſet, adeoque, eccleſiaſtico canone, quo ea de re exeite cavetur, præferendus eſſet, de jure nulla lis, nec de poſſeſſione perplexa res erat. Tamen quaſi tumultibus inde orituris conſulendum foret, ſequeſtro, quod dubio jure interdum fieri ſolet, ponere aulæ viſum; miſſuſque annuatim regius miniſter, qui ut ſequeſter eas colligeret, addito, per regias literas, mandato, ut ei pareretur, pœna perduellionis in recuſantem denunciata. Hoc, in gratiam Johannis Humii, Manderſtoni fratris, conceſſum, qui, regia a venatione, Blacadariorum

caufam agebat, aut agere præ fe ferebat. Verum Georgius, qui, legum gnarus, poffeffionem jure fultam habere fe fciebat, literas et mandatum fufpendebat, et fequeftro infuperhabito, decimas ipfe colligebat. Hoc cum fæpius factitatum effet, per eundem Johannem, venatorem dictum, a rege impetratum, ut ei, qui libellos lectitare et fubfcribere folebat, privatis literis interdiceretur, ne ulli libello Georgii, ea de re, fubfcriberet; etiam penes quem fignandi jus erat, ne literas hujufcemodi fignaret. Itaque cum, juftitii autumnalis tempore, libellum duobus e quindecemviris, uti mos eft, fubfcriptum impetraffet, ut literæ fierent, quæ fequeftrationem hanc, tanquam iniquam, fufpenderent, ut loquuntur, illeque cui fubfcribere jus erat, fubfcribere recufaffet, fatus fe a rege vetitum, Georgius, inftrumento publico de recufatione ipfius accepto, eum, cujus fignandi munus erat, adit; cumque ille itidem recufaret et idem caufaretur, de illius quoque recufatione inftrumento fumpto, literis nihilominus tanquam legitimis utitur; et fequeftrum quicquam ex officio agere, earum vi et virtute, vetat, ipfeque, eo depulfo, decimas colligit. Memorabile hoc factum et nullo ante exemplo, cum in jus adductum effet, ita a fenatu judicum approbatum eft, ut, uno ore, nullam fe unquam fufpenfionem meliorem, et meliore jure, aut majus rite factam, fancte dejerarent. Toto controverfiæ hujus tempore, cum adverfarii fæpius fe in armis oftentarent, ea moderatione ufus eft, quamvis numero et viribus fuperior facile eos male multare potuiffet, ut neminem vel facto pulfare, vel dicto violare permiferit; quod illis quidem audaciam auxit, malevolentiam non minuit. Favebant eam taciti Manderftonus et Coldinenolius, verum taciti nufquam fe illis jungentes; femel Coldinenolius, collectis, quas poterat, clientelis, in iter fe dedit; verum intellecto Georgium in campis effe, gnarus imparem fe congreffurum, domum reverfus eft. Tandem, ut non tam illis quam regi fe opponendi finem faceret, veritus ne aliquando eum offenderet, et calumniandi anfam inimicis præcideret, rem a communibus amicis componi paffus eft; fervatis itaque fibi tantummodo fundorum fuorum decimis, et paucis aliis, quas affeclis indulferat, cæteris ceffit. Tum demum apparuit, quo animo aulicus ille venator in Blacadarios fuiffet, qui omne jus ac fructum ad fe tranftulit, et eo, quoad vixit, ufus eft. Mortuo eo, Georgii opera factum, ut ad Blacadarios devenerint, qui, tot in-

juriis affectus, eam tamen de ea familia curam habuit. Idem, cum totam Hiltoni baroniam jure obtinuisset, et tantas ob vi occupatam mulctas, ut totum ipsorum patrimonium exhaurire posset, ita tamen rem temperavit, ut et dimidiam iis possidendam permiserit, et mulctas remiserit. Præterea cum terræ in puellas hæredes dividendæ essent, indivisas retinuit, dote iis a cognato data, quam ipse voluerat. Etiam neptem ex sorore Margaritam Haldanam uxorem Johanni dedit, pecunia satis magna dotatam, rara, post tot offensis, humanitate simul et liberalitate, quamvis illis omnia tentantibus, sed frustra, ne illius beneficiis obnoxii fierent. Cesserat autem antea terras eas omnes Davidi fratri, cum illis iratus esset, nullo sibi regressu aut reversione, ut loquuntur, reservata, verum ille, pari animi moderatione, ne privatum suum commodum tam amicarum familiarum concordiæ impedimento esset, quas ultro datas acceperat, ultro reddidit, accepto tantum in Darncheftriæ decimas jure, quod in eum diem Georgius penes se reservaverat. Atque hic harum contentionum finis fuit.

Majus aliquanto et acerbius cum Johanne Caro leviro certamen subiit. Is Innervici uxorem adulteram, marito abductam, domum duxerat. Inde cum legitima uxore primo divortium, tum lis de dote restituenda, aliisque, matrimonii causa, donationibus; tandem et ad arma palam ventum. Johannes enim, ob non redditam dotem, aliaque, perduellis denunciatus, bona fisco adjudicata, et uxori donata cum essent, illa apud Georgium desolata desidebat, dum ille agit lentius, spe eum, sua sponte, ad sanam mentem reversurum, saltem liberis, quos quinos habebat, marem unum, puellas quatuor, et eorum matri, quod, ad honeste et ex utriusque dignitate vivendum, satis esset præstiturum; a Davide fratre, qui injuriam sorori factam impatientius ferebat, indignato ausum id Carum, tandem admonitus est, pertinere ad ipsos contumeliam; patientiam hanc vulgo segniciem videri, nec aliter a Caro accipi; frustra expectari ejus spontaneam benevolentiam; facere pro se leges; vim addendam, ita demum eum in ordinem coactum iri; nec magna manu opus esse, se, viginti quatuor equitum auxilio, Caro pecora, quæ Hirsellæ essent, abacturum, ac Wedderburnum ducturum. Hæc cum vere dici intelligeret, consensit, et David postridie, incursione ad Tuedam usque facta, quæ mille passus ultra Hirsellam est, ubi Carus habitabat, pecora et armenta, quot nancisci

poterat, abegit tam lento gradu, ut ſpatium ei fuerit, avunculum Edmiſtonum, qui quatuor inde paſſuum millibus habitabat, certiorem faciendi, ut ad eos advolaret, cum nondum Darncheſtriam, quæ cis Hirſellam milliare unum jacet, perveniſſent. Is orare, ut pecora remitterent, ſe vadem fore, niſi de omnibus Carus, ante certum diem, ſatiſfaceret, pecora eodem loco ſtaturum. Cum non conveniret, re infecta diſceſſum, Caro nuſquam ſe movente, cum pridie apud adulteram, quæ hoc ipſum, ut caveret, eum admonuerat, jactitaſſet neminem id tentare auſurum, ſeque, ſi quis auderet, male eum mulctaturum. Gravius poſt aliquot menſes certamen, cum, miſſo feciali, juſſus Carus Hirſellam arcem dedidit quidem, verum ipſe in horreis, quæ juxta erant, ſubſtitit. Arci Georgius Johannem, fratrem natu minimum, præfecerat, addideratque viginti quatuor militum præſidium; ipſe, pactis in diem tertium induciis, domum rediit. Carus, ut rixæ occaſionem ſereret, præſidium quod in arce erat, aquari vetuit; neſcio quid inane prætexens, quaſi amnis, qui arcem præterfluit ad ducentos quaſi paſſus, ſui, non ipſorum juris foret. Id non ferens Humius, ſuos ad pugnam paratos eduxit, et cum aquatum ſatis eſſet, reduxit; et Georgium, miſſo nuncio, de violatis induciis continuo certiorem facit. Ille Davidem, cum octoginta equitibus, fratri auxilium mittit, et, ut Carum capiant, mandat; verum ille, ſeu præmonitus alicunde, ſeu quid meritus eſſet conſcientia, ſe ac bona omnia, ante eorum adventum, ſubduxerat, pecora trans Tuedam ad Vercæ campos egerat, ipſe in Teviotiam, ad manum, quam maximam poterat, comparandam, abierat. David cum eum fruſtra perveſtigaſſet, trans Tuedam ad pecora reducenda vadit, iiſque per otium, nemine impediente, immoratus, tamen nulla arte efficere potuit, ut flumen ingredientur, et quamvis, cymbula tranſvectis agnis, ſecuturas oves crederet, tamen fruſtra ei fuit. Sub horam diei nonam, certior factus eſt coegiſſe Carum ſatis numeroſam equitum ac peditum manum, ac mox affore. Itaque ne receptus tanquam turpis, ac fugæ ſpecie infamari poſſet, expectandum ſibi ſtatuit; interim fruges, quæ in longinquioribus horreis ad Spilaum erant, in arcem comportandas curat, et cum Carus, hora circiter undecima, cum centum viginti equitibus, peditibus trecentis, in conſpectum venit, equis amotis, et intra arcem incluſis, ſuos in colliculo inſtructos tenet, et pugnæ copiam facit. Carus cum

equitibus minitabundus præterit, et in colle, per quem ventura Humii auxilia essent, mille inde passibus statuit, pedites, ad duo ab arce stadia, instructos stare jubet. David, missis ad amicos nunciis, quo in statu res essent, et ut adessent in tempore, monet. Nec illi cunctati sunt; et quamvis Georgius, eo ipso die, Thurstonum profectus forte aberat, tamen haud segniter, ante horam tertiam, Darnechesterum, in Cari conspectum, intra tria stadia convenere, ad septingentos homines, qua equites, qua pedites erant; quos advenisse variis, ex alia parte, nunciis sensit David, sed interjectis Teviotianis, quæ, et quantæ essent copiæ, ignorabat. Ut id sciret, Gauinum Fordum equo suo imposuit, et mandata dat, ut, hostibus longo circumflexu vitatis, ad eos transcurreret, ediceretque siquidem pares illis essent, qui ante eos stabant, ne dubitarent ad se venire, et si quid illi tentarent, prœlio confligere; se, quamvis minore numero, at melioribus militibus, et armatis contra inconditam et semiermem turbam peditum, quæ e regione stabant, congressurum. Illi, hoc nuncio accepto, recta in hostem vadunt, et ille, hastis erectis, quasi incursuri occurrunt; verum cum venire eos, displosis aliquot machinis minoribus, intrepidos vident, expectare non ausi, se ad pedites prius recipiunt, quam David, et qui cum eo erant, pervenire ad eos, quamvis ad primam tormentulorum explosionem festinassent, potuere. Itaque et ille suos expectandos censuit, quibus adjunctis uno agmine in hostem proficiscuntur. Illi se recipere, ne pugnam experiri. Et ille eos, re infecta, abegisse contentus, hoc unum agebat, ut suos moraretur, ut lente insequentes spatium fugiendi darent, cædem non facerent, donec ex ejus comitatu Manderstonus quidam cognomine, temere in eos invectus, vulnus in femore accepit; quo, velut classico incitati, Merciani, ut ulciscerentur, omni vi se inferunt. Verum illi id ipsum veriti, occupaverant fugam, et iter præceperant, qua proxima in Angliam via, priusque ad flumen Tuedam pervenere, quam assequi eos Merciani possent, per angustam ac acclivam semitam, aliis alios prementibus, qua insequi facile non erat; et quamvis collocatis in ipsa fluminis ripa quinquaginta tormentulis in amnis trajectu peterentur, incolumes trajecere, uno tantum equo occiso, vulnerato nemine.

# INDEX.

## A.



## B.

## C.



## D.



## E.

## F.



## G.



## H.

J.



K.

## L.



## M.



## N.



## O.



## P.

## Q.



## R.



## S.



## T.

U.



V.



W.



EDINBURGH PRINTING COMPANY,
12, South St David Street.